

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ 3

หนังสือสมาธิบำบัดกับการรักษาโรคมะเร็ง ที่จัดทำขึ้น โดยทีมงานของ อโรคยศาล วัดคำประมง จ.สกลนคร ได้รับความนิยมนิยมและสนใจของท่านผู้อ่านมากมาย หลายท่าน โดยเฉพาะท่านที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งและญาติของผู้ป่วย ด้วยท่านผู้มีจิต ศรัทธา จึงได้ขอจัดพิมพ์หนังสือถวายอีกจำนวน 5,000 เล่ม เพื่อจะได้แจกจ่ายให้กับ ผู้ป่วยโรคมะเร็งใช้เป็นคู่มือและแนวทางในการปฏิบัติรักษาตัวต่อไป ปัจจุบันมีผู้ป่วย มารับการบำบัดรักษาที่ อโรคยศาล วัดคำประมง (ตั้งแต่ พ.ศ.2548 – พฤษภาคม พ.ศ. 2550) ประมาณ 480 คนจากทั่วทุกภาคส่วนของประเทศ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการ รักษาพยาบาลใด ๆ ซึ่งทำให้ลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยเป็นอย่างมาก ผู้ป่วยและญาติก็ มีความสุขกายสบายใจในการที่ได้เข้ามารับการบำบัดรักษาตัวที่ อโรคยศาล ทำให้เป็นที่ ทราบกันแบบปากต่อปาก ผู้ป่วยที่ติดต่อมาเพื่อบำบัดรักษาตัวจึงเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ ทางทีมงานอโรคยศาล จึงได้ริเริ่มจัดทำโครงการเพื่อเป็นสถาบันวิจัยและพัฒนา การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกโดยเฉพาะโรคมะเร็งขึ้น เพื่อให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ของโรคในปัจจุบันและยั่งยืนไปสู่อนาคต โดยการอภิบาลรักษาแบบองค์ รวมซึ่งมีการแพทย์และการพยาบาลในหลายสาขา มาร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ตัวผู้ป่วย ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่เข้ามาบำบัดรักษามักจะเป็นระยะ สุดท้ายทำให้การรักษายากมากจนบางครั้งไม่ทันได้ทำอะไรผู้ป่วยก็เสียชีวิตแล้ว หาก ผู้ป่วยที่รู้ว่าเป็นมะเร็งแล้วเข้ามาทำการบำบัดรักษาแต่เนิ่น ๆ ผู้ป่วยก็อาจจะมีชีวิตยืนยาว ต่อไปได้อีกนาน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับเหตุและปัจจัยอีกหลายอย่างเป็นองค์ประกอบร่วมด้วย สำหรับโครงการใหม่ของวัดคำประมงที่กำลังออกแบบเพื่อการก่อสร้างแบ่งเป็น 2 ภาค ส่วน ส่วนที่เป็นจิตวิภาคนั้นได้แก่การก่อสร้าง พระนาครัตนโพธิ์สักกมหาธาตุ

ส่วนที่เป็น กายวิภาคได้แก่การก่อสร้าง สถาบันญาณสิทธิธรรมโอสถบำบัด ซึ่งเป็นสถานที่ที่ทำการบำบัดเยียวยาผู้ป่วยมะเร็งที่รวบรวมการรักษาแบบแพทย์ทางเลือก หลากหลายวิธีทั้ง 2 ภาคส่วนนี้ จะหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อประโยชน์สูงสุดในการ ศึกษาวิจัยพัฒนาและการเรียนรู้เพื่อนำมาปรับใช้ในการ บำบัดรักษาผู้ป่วยมะเร็งใน ระยะต่าง ๆ กันอย่างสมดุล อีกทั้งเป็นสิริมงคลต่อทั้งผู้ป่วยและญาติ ตลอดจนแพทย์ พยาบาล บุคคลากรที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย ด้วยวิธีแห่งธรรมะและ ธรรมชาติ ให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลอย่างสูงสุดทั้งในทางรูปธรรมและ นามธรรมต่อไป จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลายมาร่วมด้วยช่วยกันคน ละไม้คนละมือ ในฐานะที่เราแต่ละคนเกิดมาร่วมโลกเดียวกันซึ่งจะได้ ประกอบพิธี วางศิลาฤกษ์ ในวันอาทิตย์ที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เวลา 12.15 - 12.26 น. ณ มณฑลพิธี วัดคำประมง อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร

พระภิกษุพนพพัชร จิรธัมโม
เจ้าอาวาสวัดคำประมง

อโรยศาล

THAI HERBAL NURSING HOME

สถานอภิบาลพักฟื้นผู้ป่วยด้วยสมุนไพรตามธรรมชาติ

อโรยศาล หมายถึง สถานอภิบาลพักฟื้นผู้ป่วยด้วยสมุนไพรตามธรรมชาติ ไปจนกว่าอาการของผู้ป่วยจะทุเลาเบาบางลงไป หรือหมดไปสิ้นไปด้วยวิธีแห่งธรรมะ และธรรมชาติบำบัดและการแพทย์แบบองค์รวม

อโรยศาล วัดคำประมง ตำบลสว่าง อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร หมายถึง สถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งแบบองค์รวม คือผสมผสานระหว่าง การแพทย์แผนไทย (สมุนไพร), การแพทย์แบบตะวันตก, การแพทย์แผนจีน (การฝังเข็ม), สมุนไพรบำบัด, คนตรีบำบัด, ธรรมบำบัดและอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของอโรยศาล

เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์(ทุกชาติทุกศาสนา)ที่มีความทุกข์อันเกิดจากโรคร้ายไข้เจ็บที่รุนแรงโดยเฉพาะโรคมะเร็งโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการดูแลรักษาได้มาจากผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลายร่วมกันบริจาค **เริ่มเปิดให้บริการ** เมื่อ ต้นปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน (พฤษภาคม 2550) มีผู้ป่วยเข้ารับการบำบัดรักษาประมาณ 480 คนแล้ว ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 30 ล้านบาท (ข้อมูล เดือนพฤษภาคม 2550) ซึ่ง ผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษามาจากทั่วทุกภาคของประเทศไทย รวมทั้งผู้ป่วยชาวต่างชาติ

เป้าหมายของการรักษา

ไม่ได้อยู่ที่การรักษาโรคให้หายหรือทุเลาเบาบางลงไปแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่อยู่ที่สามารถตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของผู้ป่วย ที่ต้องการความเข้าใจชีวิตและมีความสุขในช่วงที่เจ็บป่วย ถ้าหากว่าจะต้องเสียชีวิตก็เสียชีวิตไปอย่างสุขสงบ (ตายแบบยิ้มได้) ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติตามแนวทางศาสนาและวิทยาศาสตร์ การแพทย์ ญาติและผู้ป่วยก็จะได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือผู้ป่วย ซึ่งจะมีผลในการปรับทัศนคติในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และสามารถเข้าใจและดูแลตนเองไม่ให้ป่วยเป็นมะเร็งได้ต่อไป

ปัจจุบัน อโรคยศาล วัดคำประมงเป็นเสมือนโรงเรียนที่ให้ความรู้แก่เหล่าบุคคลทั่วไป เป็นแหล่งศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้มีคณะบุคคลต่างๆ นักเรียน นักศึกษา แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากทั้งในจังหวัดสกลนคร และจังหวัดใกล้เคียงขอเข้าเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก สัปดาห์ละหลาย ๆ คณะ ในปัจจุบันมีอาสาสมัครจากหลายสาขาวิชาชีพที่เสียสละเข้ามาช่วยเหลือดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วย ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจโดยไม่คิดมูลค่าใดๆ เช่น แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข นักจิตเวชบำบัด นักโภชนาการบำบัด ฯลฯ ซึ่งทุกท่านที่อาสาเข้ามานั้นเสียสละเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ อโรคยศาลยังได้นำวิทยาการสมัยใหม่บางอย่างเช่น DARKFIELD MICROSCOPE มาเพื่อตรวจสอบเลือดสด ๆ (LIVE BLOOD ANALYSIS) ของผู้ป่วย เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และติดตามความก้าวหน้าในการรักษาโรคให้ดียิ่งขึ้น โดยการแนะนำของกองการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

ในอนาคตอันใกล้ อโรคยศาล วัดคำประมง ยังมีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนาต่อไปเป็น **สถาบันวิจัยและพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก** แบ่งเป็นสองภาคส่วนด้วยกันคือในภาคส่วนของ **จิตวิภาค** ได้แก่การก่อสร้าง “**พระนาครัตนโพธิ์สักกมหาธาตุ**” ซึ่งเป็นสถานที่ที่เป็นที่พึ่งทางใจของผู้ป่วยและญาติมิตร กับทั้งเป็นขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ แพทย์ พยาบาล อาสาสมัคร ที่เสียสละเวลา มาช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยโดยไม่คิดมูลค่าใด ๆ ทั้งสิ้น ในภาคส่วนของ **กายวิภาค** นั้นได้แก่การก่อสร้าง “**สถาบันญาณสิทธิธรรมโอสถบำบัด**” ซึ่งเป็นการผสมผสานในการดูแลรักษาผู้ป่วยมะเร็ง และพัฒนาทางจิตวิญญาณอย่างกลมกลืนแบบบูรณาการ โดยทั้ง 2 ภาคส่วน (กายวิภาคและจิตวิภาค) นี้จะหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกันเพื่อประโยชน์สูงสุดในการศึกษาวิจัยและพัฒนา พร้อมกับการเรียนรู้เพื่อนำมาปรับใช้ในการบำบัดรักษาผู้ป่วยมะเร็งในระยะต่าง ๆ อย่างสมดุล ด้วยวิถีแห่งธรรมะและธรรมชาติให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลอย่างสูงสุดทั้งในรูปธรรมและนามธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

1. เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยที่เป็นโรคมะเร็งทุกชนิด ในกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ผู้ป่วยมะเร็งในระยะสุดท้าย ที่ไม่สามารถบำบัดรักษาให้ดีขึ้นด้วยกระบวนการรักษาที่ดีที่สุด ในการแพทย์แผนปัจจุบันที่มี หรือมีการพยากรณ์โรคที่ไม่ดี (Poor Prognosis) เช่น มะเร็งตับ มะเร็งท่อน้ำดี เป็นต้น
 - 1.2 ผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับการบำบัดรักษาด้วยการแพทย์แผนปัจจุบัน หรือแผนอื่นมาบางส่วนแล้ว และต้องการการบำบัดรักษาเพิ่มเติมอย่างผสมผสานที่อโรคยศาล วัดคำประมง

1.3 กลุ่มผู้ป่วยที่ไม่ต้องการจะรักษาด้านแผนปัจจุบัน และต้องการเข้ารับการบำบัดโดยวิธีนี้

1.4 กลุ่มผู้ที่มีความเสี่ยงและมีแนวโน้มว่าจะเป็นมะเร็ง เช่น กลุ่มผู้ติดเชื้อไวรัส Hepatitis B และผู้ป่วยที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ไม่สามารถเข้ารับการรักษาด้านแผนปัจจุบันที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง หรือกลุ่มผู้ป่วยต้องการ รักษาทางการแพทย์แผนไทยด้วยสมุนไพรเท่านั้น

2. เพื่อเป็นการผสมผสานแนวทางการรักษาแบบแผนไทย แผนจีน แผนตะวันตก และการรักษาอื่น ๆ ตามแนวทางของการแพทย์ทางเลือก โดยยึดความประสงค์ของผู้ป่วยเป็นที่ตั้ง เป็นความสมัครใจของผู้ป่วยเอง ในการที่จะเลือกแนวทางการรักษา

3. เป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ (โดยเฉพาะผู้ป่วยมะเร็ง) โดยไม่เรียกกร็องหรือคิดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล

แนวทางการปฏิบัติ

1. ปฐมนิเทศ

ให้ผู้ป่วยที่เข้ามาบำบัดรักษาเข้าใจความหมายและเป้าหมายของโรคยศาสตร์ เพื่อปรับความคาดหวังของผู้ป่วยให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรคยศาสตร์

2. การวินิจฉัยโรค

ใช้หลักฐานสำคัญทางการแพทย์แผนปัจจุบันประกอบ เช่น ประวัติการรักษา หนังสือการส่งต่อ ผลการทำอัลตราซาวด์ เอกซเรย์ ผลสแกนคอมพิวเตอร์ ผล

เลือด ผล MRI ตลอดจนผลการตรวจชิ้นเนื้อ หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่วินิจฉัยว่าผู้ป่วยที่เข้ามาบำบัดรักษาเป็นมะเร็งจริง

3. การรักษา

3.1 ใช้หลักการในทางพระพุทธศาสนา โดยใช้สมาธิบำบัด สวดมนต์ นั่งสมาธิ และเดินจงกรมควบคู่กับการใช้ ดนตรีบำบัดและธรรมชาติบำบัด

3.2 ใช้สมุนไพรรักษาโรคมะเร็งตามแนวทางการรักษาด้วยสมุนไพร เช่น

- การล้างพิษ ด้วยสมุนไพร แก้ว 7 ดวง
- การใช้สมุนไพรบำรุงธาตุ ปรับธาตุในร่างกาย
- การใช้สมุนไพรสูตรหลัก แก่ผู้ป่วยโรคมะเร็ง

3.3 การอบไอน้ำสมุนไพร การดื่มน้ำสมุนไพรบางตัวเพื่อเสริมธาตุ เช่น การดื่มน้ำสมุนไพรสมานฉันท์เพื่อให้เกิดการกระตุ้นการไหลเวียนของกระแสโลหิตและประสานการทำงานของอวัยวะส่วนต่างๆ ตามกำลังธาตุของผู้ป่วย

3.4 การประกอบพิธีกรรมในการรักษา อาศัยการคำนวณฤกษ์ ในการประกอบพิธีดื่มน้ำตามหลักครุฑอาจารย์สมัยโบราณในอดีต ซึ่งอาศัยฤกษ์ดวงชะตาและกำลังธาตุของผู้ป่วยแต่ละคนเป็นการเสริมสร้างกำลังใจให้ผู้ป่วย และมีศรัทธาซึ่งจะทำให้ผู้ป่วยมีจิตใจที่แน่วแน่เข้มแข็งและต่อสู้หรือยับยั้งการเจริญเติบโตของโรคได้

3.5 การให้ครอบครัวของผู้ป่วยมีส่วนร่วมรับรู้ในการบำบัดรักษา และพักอยู่กับผู้ป่วยที่วัดคำประมงด้วย

3.6 การรักษาด้วยแพทย์แผนปัจจุบัน ที่เป็นอาสาสมัครจากที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกจังหวัดสกลนคร โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง การเจาะเลือดโดยพยาบาลวิชาชีพ ประมาณเดือนละ 1 ครั้ง (ต่อผู้ป่วย 1 คน) ขึ้นอยู่กับความจำเป็นในการตรวจ

แต่ละรายและการทำกลุ่มจิตบำบัดให้แก่ผู้ป่วยโดยพยาบาลจิตเวชมหาดินทิตตชื้อกลุ่ม
“เพื่อนร่วมทาง”

3.7 การเยียวยาด้วยแพทย์ทางเลือกอื่นๆ ได้แก่ การฝังเข็ม การใช้อาหาร
บำบัด(โภชนบำบัด)

3.8 การส่งต่อผู้ป่วยในรายที่มีอาการหนัก ซึ่งอาจจะเยียวยาให้ดีขึ้นด้วย
การรักษาในโรงพยาบาล เพื่อให้พ้นวิกฤติแล้วกลับมาบำบัดรักษาตัวต่อไปได้ เช่น
ผู้ป่วยอยู่ในภาวะที่ซึมเศร้า ภาวะเสียน้ำรุนแรง แต่จะไม่ส่งต่อเพื่อพยายงชีพในกรณีที่
ผู้ป่วยสิ้นหวังแล้ว

3.9 ผู้ให้การบำบัดรักษา คือ พระอาจารย์พนพัชร จิรัชโม (ภิกษุพัชร
นินิ) เจ้าอาวาส วัดคำประมง เป็นหลักในการบำบัดรักษา โดยมีแพทย์ พยาบาล เกษตรกร
บุคคลากรทาง สาธารณสุขที่เป็นอาสาสมัครที่เสียสละเวลาเข้ามาช่วยเหลือผสมผสานการ
รักษากับแพทย์ แผนปัจจุบัน

4. การติดตามการรักษา

ใช้การติดตามอาการผู้ป่วย การตรวจชีพจร วัดความดันโลหิตวัดอุณหภูมิ
เป็นการประเมินตามความก้าวหน้าของการบำบัดรักษาประจำวัน มีการชั่งน้ำหนัก และ
การตรวจเลือดเป็นระยะ

5. กำหนดการปฏิบัติงานประจำวัน

ภาคเช้า

เวลา 07.00 น. ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยร่วมกันทำบุญตักบาตรฝึกสมาธิ
และลมปราณ และฟังธรรมจากหลวงตา

เวลา 08.00 น. ล้างพิษ (ผู้ป่วยใหม่) ตามกำลังธาตุของแต่ละคนด้วย
สมุนไพร

เวลา 08.30 - 11.00 น. ตรวจวัดไข้-ความดัน-ชีพจรตรวจวินิจฉัยโรคจ่าย
ยา เวลาภาคบ่ายถึงภาคกลางคืนจะมีแพทย์พยาบาลอาสาสมัครเข้าร่วมวิเคราะห์และ
วินิจฉัยโรคตามแต่โอกาสอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง (นัดเวลา-วัน-เดือน-ปี สำหรับ
ผู้ป่วยใหม่เพื่อประกอบพิธีดื่มยาหม้อแรก เป็นปฐมฤกษ์)

หมายเหตุ การดื่มยาของผู้ป่วยเก่า (ผู้ป่วยที่เคยมาบำบัดแล้วและมีความ
ประสงค์ที่จะกลับไปอยู่ที่บ้านเพื่อดูแลตัวเองต่อไป) ที่มา Follow up จะมีทุกวัน การ
ดื่มยาแต่ละหม้อจะใช้เวลา ประมาณ 2.5-3.0 ชม.

- ภาชนะที่ใช้ในการดื่มต้องเป็นหม้อดินขนาดใหญ่ (สั่งมาจากเกราะ
เกร็ด จ.นนทบุรี)
- ภาชนะที่ใช้ในการเก็บรักษาและการอุ่นยาประจำวันเป็นหม้อเคลือบ
32 น้ำที่ใช้ในการดื่มยาต้องเป็นน้ำฝน (ถึงจะดีมาก)

ภาคค่ำ

เวลา 19.00 - 22.00 น. อบรมสมาธิ-สวดมนต์ภาวนา

- ตรวจไข้จ่ายยาสมุนไพรตามอาการของโรค
- ตรวจไข้จ่ายยาด้วยแพทย์แผนปัจจุบัน (ตามวันเวลาที่แพทย์นัดหมาย)
- นัดวัน-เวลา-ล้างพิษผู้ป่วยด้วยสมุนไพร
- นัดวันเวลาเพื่อทำพิธีดื่มยาหม้อแรกสำหรับผู้ป่วยใหม่

หมายเหตุ คนไข้บางคนป่วยหนักมากไม่สามารถมาทำกิจกรรมประจำวัน

ได้จะมีญาติเป็นตัวแทนมารายงานผลการรักษาและบอกอาการของคนไข้และรับยาไป

ให้คนไข้รับประทานตามคำแนะนำของแพทย์หรือผู้ดูแลผู้ป่วย

งบประมาณในการดำเนินการและบุคลากร

1. งบประมาณทั้งสิ่งก่อสร้าง ค่าบำรุงรักษาสถานที่ เครื่องมือแพทย์-พยาบาล วัสดุ สมุนไพร ค่าบริการ ค่าน้ำ ค่าไฟ ฯลฯ ตลอดระยะเวลา 2-3 ปี (พ.ศ. 2548 ถึง พฤษภาคม 2550) ค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปแล้วประมาณ 30 ล้านบาท (โดยผู้มีจิตศรัทธาบริจาค)

2. มีอาสาสมัครที่เป็นแพทย์แผนปัจจุบัน พยาบาล เกษตรกร เทคนิคการแพทย์ นักจิตวิทยา และบุคลากรสาธารณสุขต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน อาสาสมัครเข้ามาดูแลช่วยเหลือตามความสมัครใจแล้วแต่โอกาสของแต่ละบุคคลประมาณ 20 -30 คน หมุนเวียนกันไป

การติดตามประเมินผล

ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2548 ถึง พฤษภาคม 2550) ที่ได้เริ่มดำเนินการมีผู้มาเข้ารับการรักษาจำนวน 480 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยในระยะสุดท้าย ผลลัพธ์ที่ออกมา ถ้าหากผู้ป่วยสามารถรับประทานยาได้ตามกำหนด มีโอกาสมีชีวิตอยู่รอดได้มากขึ้นกว่า ร้อยละ 70-80 ส่วนการประเมินผลเชิงลึกอยู่ในระหว่างการเก็บข้อมูลโดยการประเมินผลจากสถิติการจ่ายยาเพื่อการรักษาที่มีจำนวนมากขึ้นตามสัดส่วนของผู้ป่วยที่รอดชีวิตและกลับมา Follow up หลังจากที่มีผู้ป่วยได้เข้ามาบำบัดรักษาในห้วงระยะเวลาหนึ่ง

การเตรียมตัวก่อนเข้ารับการรักษาที่โรคมะเร็ง

1. ประวัติการรักษาจากโรงพยาบาล หรือคลินิกเดิมที่ตรวจพบว่าผู้ป่วยเป็นมะเร็ง ผลตรวจเลือด ฟิล์มเอกซเรย์ ผลตรวจอัลตราซาวด์ (ถ้ามี) ผล CT-SCAN หรือ MRI

2. หม้อเคลือบสำหรับใส่ยาเคมีบำบัด 32 จำนวน 1 ใบ มีเจ้าหน้าที่ร้านชัชวณเฑียร อ.เมือง จ. สกลนคร

3. อาหารเสริมไอโซคาลชนิดผงดื่ม 1 กระป๋อง มีเจ้าหน้าที่ ร้านชัชวณเฑียร จ. สกลนคร

4. น้ำยาบ้วนปากกลีเซอรีน, ยาฟิโนฟลูโอคาริน

5. อาหารสำหรับผู้ป่วยและญาติที่เฝ้าไข้ ข้าวสาร (ข้าวเจ้า) ข้าวกล้อง หม้อหุงข้าว กระทะน้ำร้อน อาหาร, ผักและ เครื่องปรุงต่าง โดยทางวัดมีโรงครัว- ตู้เย็นให้ ซึ่งญาติจะต้องเป็นผู้ที่ทำอาหารให้ผู้ป่วยรับประทานเอง

6. เครื่องใช้ส่วนตัวอื่นๆ

7. ต้องมีญาติมาเฝ้าอย่างน้อย 1-2 คน

อาหารที่ผู้ป่วยห้ามรับประทานมีดังนี้

1) กลุ่มเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ทุกชนิด โดยเฉพาะ กบ เต่า ปลาไหล ตะพาบ ปลากะเบน เป็ด ห่าน ไช้เนื้อกระทา ปลาร้า ปลาจ่อม ปลาเจ้า ปลาต้ม แหนม ปูเค็ม ปูทะเลสด อาหารทะเล หอยทุกชนิด เนื้อวัว เนื้อควาย กระเพาะปลา เย็นตาโฟ รวมทั้ง ไข่ นม และ ไขมันจากสัตว์

2) พืชบางชนิด โดยเฉพาะที่มีรสหวานจัด เช่น ขนุน ลำไย ทูเรียน กล้วยหอม
ละมุด กะทิ ข้าวขัดขาวทุกชนิด น้ำตาลทรายขาว แดงโม พืชที่มีไขมันที่ไม่อิ่มตัว เช่น
กะทิ มะพร้าวอ่อน พืชบางอย่างที่แสดง เช่น หน่อไม้ แดงกวา ใบชะพลู ฝรั่ง เป็นต้น

3) งดเครื่องปรุงที่มีวัตถุกันเสีย ที่มีผงชูรส ผงชูรส น้ำปลา กะปิ น้ำตาลทรายขาว
ของหมักดอง เต้าเจี้ยว สีสผสมอาหาร

4) งดเครื่องดื่ม เช่น ชา กาแฟ รังนก ชุปไก่สกัด โอวัลติน

นอกจากนี้ยังไม่ควรใช้เครื่องใช้ที่อาจมีสารพิษปนเปื้อน เช่น พลาสติก หม้อ
อลูมิเนียมแต่ ควรใช้หม้อดิน สแตนเลส เซรามิก หม้อเคลือบ หรือ ท็อปไฟไม่เป็นต้น

อาหารที่ควรรับประทาน

1) คาร์โบไฮเดรตเชิงซ้อน 50 – 70% เช่น ข้าวกล้อง (ข้าวเจ้า หรือข้าวเหนียว
กล้องก็ได้) เผือก มัน ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ลูกเดือย ข้าวโอ๊ต ข้าวบาร์เลย์

2) โปรตีน 10 – 15 % เน้นโปรตีนจากพืช เช่น ถั่วฝักอ่อน ถั่วอก ถั่วฝักยาวถั่ว
แขก ถั่วพู ฯลฯ

3) ควรทานผักสด ผลไม้สด(ที่ไม่มีข้อห้าม) น้ำผัก(ควรใช้เครื่องแยกกาก) ควร
ใช้ผงถ่าน (Activated charcoal) แชน้ำ เพื่อดูดซับสารพิษ

อาหารทานได้ แต่ปริมาณน้อยๆ

1) โปรตีนจากพืชเช่น ถั่วเมล็ดต่างๆ เช่น ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วดำ ถั่วลิสง ฯลฯ
เต้าหู้ น้ำเต้าหู้ เห็ด ต่างๆ

2) ไขมันจากพืชเช่น น้ำมันงา ถั่วเหลือง

มะเร็ง (cancer)

สาเหตุของการเกิดโรคมะเร็งยังไม่มีข้อสรุปได้แน่นอนว่าเกิดจากอะไร แต่
ในขณะนี้มีทฤษฎีซึ่งเป็นที่ยอมรับกันมากในวงการแพทย์ว่า มะเร็งเกิดจากความ
ผิดปกติของรหัสทางพันธุกรรมหรือที่ทางการแพทย์เรียกว่า DNA (ดี เอ็น เอ)

หรือยีนของเซลล์นั้น แม้ว่ามะเร็งจะมาจากสาเหตุใดๆ ก็ตาม ก็จะทำให้เกิดความ
ผิดปกติของรหัสพันธุกรรม จนมีผลให้ร่างกายสร้างเซลล์ที่ผิดปกติเพิ่มจำนวนขึ้น
เรื่อยๆ โดยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เซลล์ที่ผิดปกตินี้เรียกว่าเซลล์มะเร็งนั่นเอง ซึ่ง
ในขณะนี้เชื่อกันว่าในร่างกายของคนเรามียีนตัวนี้อยู่แล้ว แต่ยังคงอยู่ในสถานะสงบยัง
ไม่ก่อให้เกิดโรค จนกระทั่งได้รับการกระตุ้นโดยสารก่อมะเร็งอย่างเช่น การติดเชื้อ
สารเคมีต่างๆ ที่เข้าสู่ร่างกายโดยการถูกกระตุ้นบ่อยครั้งเป็นเวลานานๆ จะทำให้ยีนนี้
เริ่มทำงานและก่อให้เกิดความผิดปกติของเซลล์ จนเกิดโรคมะเร็งขึ้นกับอวัยวะนั้น
นอกจากนี้ยังพบว่ามียปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งเสริมให้เกิดโรคมะเร็งได้ง่ายขึ้น เช่น ภูมิ
ต้านทานของแต่ละบุคคล ภาวะโภชนาการของร่างกาย พฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เช่น การ
สูบบุหรี่ การดื่มเหล้า บริโภคอาหารบางชนิดที่มีสารก่อมะเร็ง อาหารเป็นพิษ การ
ปนเปื้อนของสารเคมีในน้ำและอาหาร หรือแสงแดดก็มีรังสีที่ก่อให้เกิดมะเร็งได้เช่นกัน
มะเร็งนั้นสัมพันธ์กับองค์ประกอบ 4 ประการ ในอาหารสมัยใหม่ ได้แก่ ไขมัน
โปรตีน แคลอรีมากเกินไป (เช่น น้ำตาล) และอาหารที่มีกากน้อยเกินไป

ปัจจัยส่งเสริมให้เกิดมะเร็ง

- เกิดจากการบริโภคอาหาร
- เกิดจากการสัมผัสสารก่อมะเร็งโดยทางใดทางหนึ่ง

- เกิดจากภูมิคุ้มกันบกพร่องหรือล้มเหลว
- เกิดจากความเครียด(อารมณ์)

การก่อตัวของมะเร็งส่วนใหญ่ใช้เวลา 10-30 ปี มีเพียงชนิดเดียวของมะเร็งเม็ดเลือดและมะเร็งอื่นๆ เพียง 2 - 3 ชนิดเท่านั้น ที่พิสูจน์ได้ว่าเกิดจากเชื้อไวรัส (Virus) และยังมีมะเร็งบางชนิดที่พิสูจน์ได้ว่ามีสาเหตุมาจากมลพิษและรังสี นอกจากนี้เกือบจะกล่าวได้ว่ามะเร็งส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมของคนเราแทบทั้งสิ้น เช่น บริโภคไขมันสูง, บริโภคโปรตีน (Protein) จากเนื้อสัตว์จำนวนมาก หรือบริโภคสารที่ทำให้เกิดพิษ (Oxidants) เข้าไปสะสมในร่างกาย และการไม่บริโภคอาหารที่มีกากใยหรือพืชผักผลไม้ ซึ่งช่วยในการขับถ่าย ถ้าขับถ่ายไม่ดี จะทำให้เกิดมะเร็งได้ง่าย

มะเร็งที่พบบ่อย ตามลำดับ มีดังนี้

1. มะเร็งตับ หมายถึง มะเร็งเนื้อตับ (Hepatoma) และ มะเร็งท่อน้ำดี (Cholangiocarcinoma) พบมากในภาคอีสาน มะเร็งเนื้อตับเกี่ยวข้องกับการเป็นตับอักเสบ จากการดื่มสุรา จากไวรัสตับอักเสบ บี หรือซี การทานอาหารจีนรา เช่น หอม กระเทียม พริกป่น พริกแห้ง ถั่วลิสง มะเร็งท่อน้ำดีเกี่ยวข้องกับการทานปลาดิบ ปลาร้าดิบ ป้องกันได้โดย ไม่ทานปลาดิบ ปลาร้าดิบ ผู้ป่วยจะมีชีวิตอยู่ได้ประมาณ 6 เดือน ถึง 1 ปี
2. มะเร็งปากมดลูก เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ กับบุคคลที่เป็นหูดหงอนไก่ (Human Papilloma Virus) ป้องกันได้โดยไม่สำล่อนทางเพศ ผู้ป่วยมักมีชีวิตอยู่ได้นานเป็นปี

3. มะเร็งปอด เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ หรือการสูดดมควันบุหรี่ การสูดดมควันบุหรี่ 4 มวน จะมีค่าเท่ากับสูบบุหรี่เอง 1 มวน ผู้ป่วยจะมีชีวิตอยู่ได้ 3 - 6 เดือน
4. มะเร็งเต้านม เกี่ยวข้องกับการทานไขมันปริมาณมาก ผู้ป่วยมักมีชีวิตอยู่ได้นานเป็นปี

การวินิจฉัยมะเร็ง

- 1.การตัดชิ้นเนื้อส่งตรวจ ในมะเร็งที่เป็นก้อนทั่วไป หรือ การตรวจเนื้อไขกระดูก ในมะเร็งเม็ดเลือด จะช่วยในการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งได้อย่างแน่นอน ถือเป็นการวินิจฉัยขั้นสูงสุด
2. การตรวจโดย Ultrasound, CT scan, MRI, X-rays เพื่อดูภาพของก้อนมะเร็ง เป็นการวินิจฉัยที่บอกได้ แต่ไม่ใช่การยืนยันการเป็นมะเร็งที่แน่นอน
- 3.การเจาะเลือดหาเครื่องหมายมะเร็ง เช่น CEA ในมะเร็งลำไส้ Alphafetoprotein (AFP) ในมะเร็งตับ ไม่ได้ใช้เพื่อวินิจฉัยโรค แต่ใช้ในการติดตามการรักษา

การเอาชนะมะเร็ง

ทางเลือกของผู้เป็นมะเร็งมี 2 ทางเท่านั้น คือจะต่อสู้หรือจะถอย ถ้าท่านสู้ด้วยหัวใจเข้มแข็งอดทน ท่านมีสิทธิ์ที่จะชนะโรคนี้อย่างเด็ดขาด แม้จะอยู่ในระยะสุดท้ายจริงๆ ก็อาจมีอายุยืนยาวต่อไปได้อีก 5-20 ปี แต่ถ้าท่านไม่สู้ ท่านท้อแท้โอกาสหายแทบไม่มีเลย ถ้าผู้ป่วยอยากจะหายจากมะเร็งต้องปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้ป่วยต้องตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยวพร้อมที่จะต่อสู้ด้วยความหวัง 100 % ปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด และต้องเริ่มปฏิบัติให้เร็วที่สุดไม่ต้องรอแม้แต่วันทีเดียว เพราะเวลาและโอกาสของ

คนไข้แทบไม่มีอีกแล้ว และต้องให้ผู้ป่วยได้รู้ตัวเองว่าเป็นมะเร็ง อย่าได้พยายามปกปิดความจริงเด็ดขาดจะดีกว่าปล่อยให้เขาสงสัยตัวเอง หงุดหงิด กังวลกับอาการที่มีมากขึ้นโดยที่ผู้ป่วยไม่รู้อะไรเลย และให้เขาได้รับรู้โดยละเอียดเกี่ยวกับโรคที่เขาเป็นว่ามันเกิดจากอะไร สามารถรักษาหายได้ถ้าหากผู้ป่วยปฏิบัติตัวต่อสู้อย่างเข้มแข็ง มีตัวอย่างมากมาย ผู้ป่วยต้องเปลี่ยนอารมณ์ นิสัย ให้เป็นคนหัวเราะง่าย ยิ้มง่ายทุกสถานการณ์ มองโลกในแง่บวกให้ได้ สดัดความวิตกกังวล สดัดความเครียดออกจากตัวให้เร็วที่สุด เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำลายภูมิคุ้มกันของผู้ป่วยให้ต่ำลงเรื่อยๆ อีกอย่างหนึ่งคือ สิ่งแวดล้อม คนรอบข้างต้องให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย ระวังญาติพี่น้องที่ไปเยี่ยม มีทั้งให้กำลังใจผู้ป่วย ซึ่งช่วยให้ผู้ป่วยหายเร็วขึ้น และพวกที่ใช้คำพูดไม่ให้กำลังใจ ทำให้ผู้ป่วยหมดกำลังใจ ใจหดหู่ เครียด ยิ่งจะทำให้ผู้ป่วยมีอาการทรุดลงอย่างรวดเร็ว ผู้ป่วยต้องเริ่มต้นวันนี้ เปลี่ยนนิสัยใจคอให้มองโลกในทางบวก เปลี่ยนวิถีชีวิตในการกินอาหาร เพราะการรับประทานอาหารแบบเดิม ๆ นั้นแหละที่ทำให้เกิดโรคมะเร็ง ไม่ว่าเราจะเป็นมะเร็งระยะไหน ต้องอาศัยกำลังใจอย่างมาก คนรอบข้าง สามิ ภรรยา ลูกๆ เพื่อน มีส่วนช่วยเสริมกำลังใจ มีส่วนช่วยให้หายจากอาการของโรคอย่างมาก

นอกจากโน้มน้าวชักจูงให้ผู้ป่วยอยู่ในกรอบใหม่แล้วยังต้องคอยเป็นหลักในยามที่ผู้ป่วยท้อแท้ แต่กำลังใจสามารถเกิดขึ้นได้พร้อมๆ กับอาการที่กระเดื่องขึ้นเรื่อยๆ แต่ต้องอดทนมากๆ ในระยะแรกๆ ของการปฏิบัติตัวเพราะเรายังไม่เคยชิน และสิ่งสำคัญยิ่งในช่วงแรก ระหว่างสัปดาห์แรกถึงสัปดาห์ที่ 4 จะพบอาการตั้งแต่ มีไข้ต่ำๆ คลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ ปวดท้องในรายที่มีลมในลำไส้มาก เบื่ออาหาร น้ำหนักลด เนื่องจากเซลล์มะเร็งตายเพิ่มขึ้น อาการต่างๆ ก็จะมีมากขึ้น หลังจากนั้นอาการ

ดังกล่าวก็จะค่อยๆ ดีขึ้นโดยเราใช้วิธีแก้ด้วยการล้างพิษด้วยสมุนไพรเพื่อเอาพิษเหล่านั้นออกจากร่างกาย

วิธีการรักษา เราต้องทราบสาเหตุอย่างหนึ่งของมะเร็งคือสารพิษ (Toxins) และอนุมูลอิสระ (Free Radicals) มาจากไขมัน โปรตีน น้ำตาล เพราะฉะนั้นการรักษาต้องลดต้นเหตุเหล่านี้โดยเร็วที่สุด

วิธีการรักษามะเร็ง แบ่งเป็น การรักษาแบบแผนปัจจุบัน และ การรักษาแบบแพทย์ทางเลือก

1. วิธีการรักษามะเร็งแผนปัจจุบัน

๑. การผ่าตัด เป็นการตัดส่วนที่เป็นเนื้อร้ายออกไป หรือผ่าตัดเพื่อตัดหรืออุดต้นเส้นเลือด ตัดเสบียงไปเลี้ยงมะเร็ง
๒. การฉายแสง ฉายรังสี ผังแร่ จะได้ผลดีในมะเร็งปากมดลูก มะเร็งโพรงจมูก (Nasopharynx) มะเร็งต่อมไทรอยด์
๓. เคมีบำบัด เป็นการให้สารเคมีซึ่งเป็นยาทำลายเซลล์เข้าไปในร่างกายโดยการฉีดหรือรับประทาน มักจะได้ผลดีในมะเร็งเม็ดเลือด, มะเร็งต่อมน้ำเหลือง
๔. การใช้ฮอร์โมนเพศ เช่นมะเร็งต่อมลูกหมาก ในผู้ชายจะใช้ฮอร์โมนเพศหญิงเข้าไปรักษา
๕. การใช้ความเย็น จี้ให้ก้อนมะเร็งแข็งตัวจนเซลล์มะเร็งตายการรักษามะเร็งในแผนปัจจุบันเป็นการรักษาที่ปลายเหตุ มุ่งที่กำจัดเซลล์มะเร็งที่เกิดแล้วออกไปให้มากที่สุดเป็นวิธีที่มีผลข้างเคียงจากการรักษามากเช่นกัน จุดมุ่งหมายการรักษานั้นมี 2 ประการคือมุ่งรักษาให้หาย (ในมะเร็งบางชนิดเช่น

มะเร็งเม็ดเลือด) และมุ่งรักษาประคับประคองให้พอมีชีวิตอยู่ได้ เนื่องจากยังไม่มีใครรู้สาเหตุของมะเร็งที่แท้จริง จึงยังไม่สามารถหาวิธีเฉพาะในการรักษามะเร็งให้หายขาดได้ จึงควรพิจารณาใช้วิธีการรักษาแบบผสมผสานให้เหมาะกับบุคคลที่เป็นมะเร็งโดยเฉพาะ วิธีการรักษาคนหนึ่งอาจจะได้ผล แต่ไม่ได้ผลในอีกคนหนึ่งก็ได้ ขึ้นอยู่กับชนิดและระยะของมะเร็ง การรักษามะเร็งในปัจจุบันยังมีอีกหลายวิธีเช่นการใช้สมุนไพร ใช้พลังสมาธิ ใช้พลังจักรวาล การใช้พลังสัมผัส การนวด โยคะ ไทเก็ก การใช้หินสี หรือแพทย์ทางเลือกอื่นๆ รวมทั้งการใช้เวทย์มนต์คาถาต่างๆ ในทางปฏิบัติจริงๆ ไม่มีผู้ป่วยคนไหนที่ใช้วิธีเดียวในการรักษามักใช้หลายๆวิธีมาผสมผสานกัน

2. วิธีการรักษามะเร็งแบบแพทย์ทางเลือก หมายถึงการแพทย์ที่เป็นทั้งการรักษาแบบวิทยาศาสตร์ หรือ ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ยังไม่ได้เป็นแพทย์กระแสหลัก หรือ เป็นมาตรฐานการรักษาที่มีฐานข้อมูลอ้างอิง ชัดเจน มีความมุ่งหมายที่การปรับสมดุลของร่างกาย กำจัดสารพิษ ทำให้เซลล์มีความแข็งแรงมากขึ้น ทำให้ระบบภูมิคุ้มกันต้านมะเร็งดีขึ้น แล้วร่างกายจะไปควบคุมเซลล์มะเร็งเอง ธรรมชาติของเซลล์มะเร็ง จะโตเร็ว ใช้โปรตีนและไขมันในการสร้างและแบ่งตัวได้เก่งกว่าเซลล์ธรรมดา ไม่ค่อยชอบออกซิเจน ไม่ชอบความเป็นด่าง ไม่ชอบอุณหภูมิสูง

๑. การใช้สมุนไพร เช่น ขมิ้นชันเหนือ ขมิ้นชันใต้ ทองพันชั่ง บอระเพ็ด ลูกใต้ใบ แสม ฯลฯ สูตรในการรักษา ต้องปรึกษาผู้รู้ และการใช้สมุนไพร มักจะควบคู่ไปกับการทำจิตใจตั้งมั่นในการรักษาโรค เช่น ทำสมาธิ หรือสวดมนต์ ก่อนจะทานสมุนไพร จึงจะได้ผลดี

๒. การใช้สมาธิบำบัด มีผลทำให้เกิดความสงบ ลดการใช้ ออกซิเจนของเซลล์ ทำให้เกิดการหลั่งสารเอนโดฟิน ในสมองมีผลทำให้ ระบบภูมิคุ้มกันดีขึ้น โดยจะมีเม็ดเลือดขาวที่เรียกว่า T cell เพิ่มมากขึ้น ไปควบคุมเซลล์มะเร็ง

๓. การใช้อาหารบำบัด เช่นอาหารแมคโครไบโอติก หลักของอาหารบำบัด จะไม่มีเนื้อสัตว์ หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เช่น นม ไข่ เลย์ เพราะเซลล์มะเร็งจะใช้โปรตีนและไขมันจากสัตว์ ในการขยายเพิ่มจำนวนของมันได้ดีกว่าเซลล์ปกติ ควรทานสารอาหารที่มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ (ด้านความเสื่อมของเซลล์) เช่น ผักสด ผลไม้ที่มีสีต่างๆ การทานอาหารเสริมชนิดต่างๆ เช่น เมล็ดองุ่น สาหร่าย คลอโรฟิลล์ น้ำลูกยอ ผักสกัด

๔. การเพิ่ม ออกซิเจนในเลือด เช่นการให้ ออกซิเจนความเข้มข้นสูง(Hyperbaric Oxygen therapy) การให้สารเพิ่ม ออกซิเจนเช่น ดิวซีเลียมซัลเฟต การหายใจแบบฝึกลมปราณ เช่น ชวีกง ชวีโคณามิก อาณาปานสติ จะทำให้ออกซิเจนไปเลี้ยงเซลล์ดีขึ้น ดัดทอนกำลังเซลล์มะเร็งลง

๕. การปรับอุณหภูมิร่างกายให้สูงประมาณ 40-42 องศาเซลเซียส(Hyperthermia)

๖. การทำให้เลือดเป็นด่างเล็กน้อย

๗. การใช้พลังจักรวาล พลังสัมผัส พลังชีวภาพ พลังจากหินสีต่างๆ เป็นการปรับสมดุลของพลังงานผ่านจักระ(จักระคือศูนย์การควบคุมพลังงานของอวัยวะ ถ้าไม่สมดุลจะป่วย)

๘. การปรับการเรียงตัวของน้ำในร่างกายโดยใช้สนามแม่เหล็ก หรือ พีรามิด เพื่อให้ น้ำในร่างกายเรียงตัวเป็นระเบียบ เข้าออกเซลล์ได้ดีขึ้น ขับของเสียจากเซลล์ได้ดีขึ้น

๕. การจินตนาการและการผ่อนคลาย โดยการย้อนระลึกถึงตอนที่ยังสุขภาพดี หรือมีความสุขจะช่วยให้ออนโคพินหลัง ระบบภูมิคุ้มกันดีขึ้น

๑๐. การฝังเข็ม กดจุด นวด

๑๑. การล้างพิษ(Detoxification) เช่นสวนกาแฟล้างพิษตับ การล้างพิษปอด ลำไส้ ไต

๑๒. การใช้โยคะ โยเกิร์ต หัวเราะบำบัด

๑๓. การใช้ทางการแพทย์ทางเลือกอื่นๆที่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้ป่วยให้มากที่สุด

การรักษามะเร็งในแผนปัจจุบันยังเป็นการรักษาที่ปลายเหตุ มุ่งที่กำจัดเซลล์มะเร็งที่เกิดขึ้นแล้วออกไปให้มากที่สุดเป็นวิธีที่มีผลข้างเคียงจากการรักษามากเช่นกัน จุดมุ่งหมายการรักษานั้นมี 2 ประการคือมุ่งรักษาให้หาย (ในมะเร็งบางชนิดเช่นมะเร็งเม็ดเลือด) และมุ่งรักษาประคับประคองให้พอกอยู่ได้ สำหรับแพทย์ทางเลือกมุ่งปรับสมดุลในเซลล์ สมดุลพลังงาน เพื่อให้เซลล์มีความแข็งแรง ฟันระบบภูมิคุ้มกันมาควบคุมเซลล์มะเร็งเอง เนื่องจากยังไม่มีใครรู้สาเหตุของมะเร็งที่แท้จริง จึงยังไม่สามารถหาวิธียุทธในการรักษามะเร็งให้หายขาดได้ จึงควรพิจารณาใช้วิธีการรักษาแบบผสมผสานให้เหมาะกับบุคคลที่เป็นมะเร็ง โดยเฉพาะ วิธีการรักษาคนหนึ่งอาจจะได้ผล แต่ไม่ได้ผลในอีกคนหนึ่งก็ได้ ขึ้นอยู่กับชนิดและระยะของมะเร็ง ในทางปฏิบัติจริงๆไม่มีผู้ป่วยคนไหนที่ใช้วิธีเดียวในการรักษามักใช้หลายๆวิธีผสมผสานกัน

จากข้อสังเกตจะพบว่าผู้ที่หายจากมะเร็งได้ มักพบใน

๑. คนที่เป็นมะเร็งระยะแรก

๒. เป็นผู้ที่สามารถเปลี่ยนจิตใจไม่ให้เครียด มองโลกในแง่ดีหรือปล่อยวางชีวิตได้ เลิกอิจฉา เลิกนินทาคนอื่น มองชีวิตตามความเป็นจริง คิดให้ได้ว่า “โชคดียี่สิบเป็นมะเร็ง”

๓. เป็นผู้ที่เปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ เช่นการเปลี่ยนการทานอาหารเป็นอาหารธรรมชาติ เลิกดื่มเหล้า เลิกสูบบุหรี่ เลิกเที่ยวเตร่ เลิกพฤติกรรมที่ไม่ดีทั้งหลาย หันมาทำประโยชน์ให้สังคม ที่สำคัญ ถ้ารักษาไม่หายก็ขอให้ตายอย่างสงบ หรือตายอย่างยิ้ม ทั้งผู้ป่วยและญาติก็จะดีที่สุด

สัญญาณหรือสิ่งบอกเหตุที่น่าสงสัยว่าจะเป็นโรคมะเร็ง ๘ อย่าง

๑. มีการเปลี่ยนแปลงของระบบขับถ่ายเช่นอุจจาระเป็นสีดำหรือปัสสาวะเป็นเลือด
๒. กลืนอาหารลำบาก ท้องอืด ท้องเฟ้อ ท้องผูก สลับกับท้องเดินเป็นเวลานาน อาการเหล่านี้จะเกิดกับคนปกติได้ แต่ถ้าหากว่ารักษาแล้วอาการไม่ดีขึ้นให้สงสัยว่าจะเกิดมะเร็งขึ้นกับระบบทางเดินอาหารและลำไส้ของท่าน
๓. มีอาการไอเรื้อรัง เจ็บคอ หรือมีเสียงแหบอยู่นาน อาการไอเรื้อรังเกิน ๒ สัปดาห์ อาจเป็นมะเร็งปอดได้
๔. มีน้ำเหลือง หนอง เลือด หรือตกขาวผิดปกติ เช่น มีกลิ่นเหม็น ซึ่งโดยปกติแล้วหากท่านเป็นแผลธรรมดา หรือ อาจเป็นมะเร็งปากมดลูก หรือ มะเร็งต่อมน้ำเหลือง ก็ได้
๕. เป็นแผลที่รักษาแล้วไม่หายหากเป็นแผลปกติได้รับการรักษาจะหายภายใน ๒ สัปดาห์ แต่หากรักษาแล้วไม่หายควรรีบไปพบแพทย์โดยด่วน เพราะอาจเป็นจากโรคมะเร็งผิวหนังได้
๖. มีการเปลี่ยนแปลงของหูดหรือไฝตามร่างกายของท่าน เช่น โตเร็ว เจ็บ แดกเป็นแผล หรือมีเลือดออก อาจเป็นมะเร็งผิวหนังได้

๗. มีก้อนที่เต้านมหรือส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่นมีก้อน ตุ่มไต ก้อนแข็งใต้ผิวหนังที่ผิดปกติ อาจเกิดมะเร็งเต้านมได้

๘. มีอาการหอบ อึดอัด หายใจเป็นเรื้อรังอยู่นาน อาจเป็นมะเร็งโพรงจมูกได้

สัญญาณอันตรายทั้ง ๘ อย่างนี้ เป็นเพียงข้อเตือนใจให้ทุกท่านทราบว่าอาจจะเป็นมะเร็งในระยะเริ่มแรกของอวัยวะนั้นแต่อาจจะไม่ใช่มะเร็งก็ได้ หากทุกท่านมีอาการดังที่ได้กล่าวมานี้ควรรีบไปพบแพทย์อย่ามัวรีรอ หากเป็นมะเร็งจริงก็ยังคงอยู่ในระยะเริ่มแรกและมีโอกาสรักษาหายขาดได้อย่างแน่นอน

วิธีป้องกันและลดอัตราการเกิดมะเร็งทั่วไป

๑. จงดลดการรับประทานอาหารไขมันทั้งประเภทอิ่มตัวและไม่อิ่มตัวให้เหลือประมาณ ๒๐-๓๐ % ของปริมาณแคลอรีที่ร่างกายต้องการ (ไขมันจากสัตว์และพืช)
๒. ควรรับประทานอาหารจำพวกผักและธัญพืชเป็นประจำ เพื่อเพิ่มกากใยอาหาร โดยเฉพาะผักที่มีสีเขียว สีส้ม สีแดง สีเหลือง เนื่องจากมีสาร Carotene และอาหารจำพวกถั่วซึ่งมี Vitamin E
๓. ควรรับประทานผลไม้เป็นประจำ โดยเฉพาะผลไม้จำพวกส้ม ซึ่งให้ Vitamin C และผลไม้ที่มีสีเหลือง สีแดง สีส้ม เพราะมีโปรวิตามินเอ (เบต้าคาโรทีน) Pro - Vitamin A (Betacarotene)
๔. จงดลดอาหารพวกคอกเค็มหรือเค็มจัด และอาหารที่รมหรืออบด้วยควันหรือย่างด้วยไฟแดงๆ จนไหม้เกรียม
๕. พยายามศึกษาและปฏิบัติทุกวิถีทางที่จะลดสารเจือปนหรือสารแปดเปื้อนที่เป็นหรือสงสัยว่าจะเป็นสารก่อมะเร็ง เช่น Aflatoxin พบในถั่วลิสง พริกป่น หอม

กระตุ้นที่ขึ้นราหรือสารที่เป็นตัวส่งเสริมให้เกิดมะเร็ง (Promotor) เช่น ไขมัน เป็นต้น

๖. จงดหรือหยุดดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์

๗. จงดหรือหยุดการสูบบุหรี่ และอยู่ในที่อากาศบริสุทธิ์ปราศจากควันท่อไอเสียของรถยนต์ และโรงงานให้มากที่สุด

๘. อย่าให้ร่างกายถูกแสงแดดมากเกินไป และรักษาร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ.

ปัจจัย ๖ อ. ที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ในภาวะปัจจุบัน ได้แก่

๑. **อารมณ์** จงทำจิตใจรื่นเริงผ่องใสมองโลกในแง่บวกตลอดเวลา
๒. **อาหาร** รับประทานอาหารมนุษย์จริงๆ ที่มีพืชผักและผลไม้ อาหารที่มีเส้นใย ย่อยสลายง่ายไม่รับประทานของแสลงที่ทำให้เกิดโทษมากกว่าให้คุณ
๓. **ออกกำลังกาย** เป็นประจำสม่ำเสมอ
๔. **อุจจาระ** อย่าให้ท้องผูกเด็ดขาด
๕. **อากาศ** จงอยู่แต่ในสถานที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์เท่านั้น
๖. **เอนกาย** หรือการนอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ไม่หักโหมงานเกินกำลังด้วยการโศกเศร้าต่างๆ

ทั้ง ๖ ข้อนี้ จะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ข้อแรกซึ่งเกี่ยวกับอารมณ์สำคัญมาก** ผู้ป่วยโรคมะเร็งหรือโรคหัวใจ แม้จะเป็นมะเร็งระยะสุดท้ายก็ตาม ถ้าหากสามารถชนะใจตัวเองได้ ทำสมาธิได้ มองโลกในแง่บวก มีแต่รอยยิ้ม ให้อภัยต่อทุกคนชั้นท่านก็จะสามารถเอาชนะโรคร้ายไข้เจ็บได้อย่างสบาย ส่วนข้อ ๓ -๖ นั้นส่วนมากพอจะเข้าใจกันอยู่แล้ว ที่ไม่ค่อยจะเข้าใจและเข้าใจกันผิดมาก

ที่สุด ข้อ ๒ เรื่องอาหาร ซึ่งมนุษย์ทุกคนรู้แต่จะต้องทานอาหารให้ครบ ๕ หมู่ แต่ไม่รู้เลยว่าร่างกายต้องการสารอาหารอะไรบ้าง ปริมาณเท่าใด และเคยทราบเรื่องพิษและโทษของอาหารที่รับประทานเข้าไปหรือไม่? ว่ารับประทานเข้าไปแล้วจะเกิดอะไรกับร่างกายเราบ้าง

ปัจจัยทั้ง ๖ ข้อนี้จึงมีส่วนสำคัญในการที่เราจะต้องดูแลสภาพร่างกายของเราเอง ให้เกิดสภาพสมดุลที่สุด เมื่อทุกท่านอ่านแล้วสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ก็จะสมารถทำให้ท่านปลอดโรค มีอายุยืนยาวต่อไปได้

ตัวอย่างสูตรอาหารต้านมะเร็ง

(เอื้อเฟื้อโดย น.พ.สำราญ อาบสุวรรณ ผู้หายจากมะเร็งปอดระยะสุดท้าย)

น้ำซูโปพแทสเซียม

1. น้ำสะอาด	20 ลิตร
2. หอมใหญ่	½ กก.
3. แครอทขนาดกลาง	½ กก.
4. มันฝรั่ง	½ กก.
5. มะเขือเทศ	½ กก.
6. กะหล่ำปลี	½ กก.
7. ผักกวางตุ้ง	½ กก.
8. ข้าวโพดฝัก	½ กก.
9. หัวไชเท้า	½ กก. (จะใส่หรือไม่ก็ได้ บางคนบอกว่าจะไปล้างยา)

วิธีทำ

1. ต้มน้ำให้เดือด
2. นำผักที่เตรียมไว้ใส่ลงไปต้มในหม้อต้มให้เดือด 15 นาที
3. จากนั้นเคี่ยวไปประมาณ 2 ชั่วโมง ไฟกลางๆเมื่อได้ที่แล้วทิ้งให้เย็น กรองเอากากออก
4. นำน้ำซุบที่ได้แบ่งใส่ถุง แช่ช่องแข็งไว้ใช้ทำอาหารต่อไป

น้ำข้าวบริสุทธิ์

ส่วนประกอบ

- กลุ่มที่ 1 ข้าวฟ่าง ข้าวบาร์เลย์ ลูกเดือย เม็ดบัว
กลุ่มที่ 2 ข้าวกล้อง ข้าวเหนียวกล้อง ข้าวแดง ข้าวโพด
กลุ่มที่ 3 ข้าวโอ๊ต รำข้าว
ทุกอย่าง อย่างละ 1 กำมือ น้ำสะอาด 2.5-3 ลิตร

วิธีทำ

1. ล้างข้าวต่างๆให้สะอาด
2. ต้มน้ำให้เดือด ใส่ข้าวกลุ่มที่1 (เมล็ดแข็งสุด) ลงไป ต้มนาน 10 นาที
3. ใส่ข้าวกลุ่มที่ 2 ต้ม 10 นาที
4. ใส่ข้าวกลุ่มที่ 3 เคี่ยวไปอีก 10 นาที
5. กรองเอาแต่น้ำให้ผู้ป่วยดื่ม

แกงส้มผักรวม

ส่วนประกอบ

1. น้ำซุปลีโพแทสเซียม
2. เครื่องแกงส้ม(ต้องไม่ใช่กะปิ)
3. น้ำมะขาม
4. ซิอิ้วขาว
5. น้ำตาลโตนด
6. ผักสดแล้วแต่ชอบ เช่น ยอดมะพร้าว ผักบุ้งไทย กะหล่ำปลี เป็นต้น

วิธีทำ

1. นำน้ำซุปลีโพแทสเซียมใส่หม้อ ละลายเครื่องแกงก่อนที่จะตั้งเตา (ถ้าละลายในน้ำเดือดจะจับตัวเป็นก้อน)
2. ตั้งไฟให้เดือด ปรับรสตามชอบ(ควรลดเค็มและหวาน)
3. ใส่ผักลงไป ชิมรสอีกครั้ง เพราะน้ำในผักจะทำให้รสชาติเปลี่ยนไปเล็กน้อย

แกงเลียง

ส่วนประกอบ

1. น้ำซุปลีโพแทสเซียม
2. หอมแดง กระชาย พริกไทยป่น สำหรับ(แผ่นกลมๆที่ใช้ใส่แกงจืด)
3. ผักสดแล้วแต่ชอบ เช่นบวบ ตำลึง ใบแมงลัก ฟักทอง ข้าวโพดอ่อน น้ำเต้า ผักแว่น เป็นต้น
4. ซิอิ้วขาว

วิธีทำ

1. ตำหอมแดง กระชาย พริกไทยป่น สำหรับเข้าด้วยกัน หรือจะปั่นก็ได้ (ปั่นต้องใส่น้ำซุปลีลงไปด้วย)
2. นำน้ำซุปลีโพแทสเซียมใส่หม้อละลายเครื่องแกงที่ตำไว้ ปิดไฟ ตั้งไฟให้เดือด
3. เมื่อได้ที่แล้ว ใส่ผักสุกยากลงไปก่อน เช่น ฟักทอง ข้าวโพดอ่อน ผักที่เป็นใบไม้ทีหลัง
4. ปรับรสด้วยซิอิ้วขาว ชิมรส
หมายเหตุ สำหรับใช้แทนกะปิ

แกงป่า

ส่วนประกอบ

1. น้ำซุปลีโพแทสเซียม
2. เครื่องแกงป่า(ต้องไม่ใช่กะปิ)
3. แครอทขนาดกลาง
4. ข้าวโพดอ่อน
5. มะเขือเปราะ
6. ชะอม
7. ฟักทอง
8. ถั่วฝักยาว
9. ใบกระเพรา

10 กระชายหั่นฝอย

11. ซิอิ้วขาวเล็กน้อย

วิธีทำ

1. นำน้ำซุ๊ปโปเทศเชื่อมใส่กะทะผัดเครื่องแกงให้เข้ากัน
2. ตั้งไฟให้เดือดปรุงรสตามชอบ
3. ใส่ผักตามต้องการ แต่จะใส่ผักสุกยากลงไปก่อน เช่น ฟักทอง ข้าวโพดอ่อน ผักที่เป็นใบใส่ทีหลัง
4. ชิมรส ตักใส่ชาม

ผัดผักรวมมิตร

ส่วนประกอบ

1. น้ำซุ๊ปโปเทศเชื่อม
2. แครอทขนาดกลาง ถั่วลันเตา เห็ดหอม ผักกาดขาว ข้าวโพดเมล็ดดก
กระเทียมหั่นแฉ่น พอประมาณ
3. ซิอิ้วขาวเล็กน้อย
4. เกลือโปเทศเชื่อมเล็กน้อย

วิธีทำ

1. คั่วกระเทียมให้หอม แล้วจึงใส่น้ำซุ๊ปโปเทศเชื่อมลงไปพอประมาณ
2. ใส่ผักเตรียมไว้(ใส่ผักสุกยากลงไปก่อน)
3. ปรุงรสด้วยซิอิ้วขาวและเกลือโปเทศเชื่อมเล็กน้อยเท่านั้น ปิดฝาให้ผักระอุสักครู่
4. ผัดให้เข้ากันอีกครั้ง ตักใส่จาน

ผัดเผ็ดมะเขือยาว

ส่วนประกอบ

1. น้ำซุ๊ปโปเทศเชื่อม
2. เครื่องแกงเผ็ด(ต้องไม่ใส่กะปิ)
3. มะเขือยาว
4. มะกรูดหั่นฝอย
5. ซิอิ้วขาวเล็กน้อย
6. น้ำตาลโตนด
7. ลูกชิ้นเห็ดหอม(ถ้ามี)

วิธีทำ

1. นำน้ำซุ๊ปโปเทศเชื่อมใส่กะทะผัดเครื่องแกงให้เข้ากันปรุงรสด้วย
ซิอิ้วขาวเล็กน้อย น้ำตาลโตนด
2. ใส่มะเขือยาว ผัดให้เข้ากัน ปิดฝาให้มะเขือระอุสักครู่
3. เปิดฝา ผัดให้เข้ากันอีกครั้ง ชิมรส
4. โรยหน้าด้วยใบมะกรูดหั่นฝอย ตักใส่จาน

น้ำผัก (ใช้เครื่องแยกกาก)

ส่วนประกอบ

1. ฝรั่งกรอบ เอาเมล็ดออกให้หมด หรือแอปเปิ้ลเขียว
2. ใบบัวบก คื่นช่าย ใบย่านาง กวางตุ้ง ใบขมิ้น ใบตำลึง หรือ
ผักใบเขียวอื่นๆก็ได้

วิธีทำ

1. หั่นผักและผลไม้เป็นชิ้นเล็กๆ
2. ใส่ผลไม้และผักสลับไปมา(ถ้าต้องการน้ำผักเข้มข้นมากให้ใส่ผักมาก)
หมายเหตุ ต้องคั้นให้หมดภายใน 10-15 นาที (ถ้านานกว่านั้น
เอนไซม์ จะหมดคุณค่า)

น้ำเบต้าแคโรทีน

ส่วนประกอบ

1. แอปเปิ้ล (ต้องไม่เคลือบแว็กซ์)
2. แครอท (ต้องปอกเปลือกทุกครั้ง)
3. บีทรูท (ต้องล้างให้สะอาด)

วิธีทำ

1. แช่ผลไม้ด้วยผงถ่าน (แอคติเวทเตด ชาร์โคล Activated Charcoal) 15-20 นาที
2. หั่นหรือฉีกให้เป็นชิ้นเล็กๆ แล้วใส่เครื่องคั้นน้ำแยกกาก
จะได้น้ำผลไม้ที่มีคุณค่าและเสริมสร้างสุขภาพ

ตารางน้ำผักผลไม้สำหรับผู้ป่วย

(สำหรับผู้ต้องการรักษาแบบเข้มข้น)

เวลา	น้ำผลไม้ 8 ออนซ์ (240 ซีซี)
07.30	น้ำส้ม
08.30	น้ำผัก
09.00	น้ำแอปเปิ้ล + แครอท
09.30	น้ำแอปเปิ้ล + แครอท
10.30	น้ำแครอท
11.30	น้ำผัก
12.30	น้ำแอปเปิ้ล + แครอท
13.30	น้ำผัก
14.30	น้ำแครอท
15.30	น้ำแครอท
16.30	น้ำแอปเปิ้ล + แครอท
17.30	น้ำผัก
18.30	น้ำแอปเปิ้ล + แครอท

บทสรรเสริญพระพุทธรูป

(นำ) อิติปิ โส ภะคะวา (รับพร้อมกัน) อะระหังสัมมาสัมพุทธ โข วิชชาจะ
ระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เท
วะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติฯ

(นำ) องค์ใดพระสัมพุทธ (รับพร้อมกัน) สุวิสูตรสันดาน

ตัดมูลกิเลสมาร บ มีหม่นมิหมองมัว

หนึ่งในพระทัยท่าน ก็เบิกบานคือดอกบัว

ราศี บ พันพัว สุกคนธกำจร

องค์ใดประกอบด้วย พระกรุณาดังสาคร

โปรดหมู่ประชากร มละโสมกันดาร

ชี้ทางบรรเทาทุกข์ และชี้สุขเกษมสถานต์

ชี้ทางพระนฤพาน อันพ้นโศกวิโยคภัย

พร้อมเบญจพิชจัก มุจรวิมลไส

เห็นเหตุที่ใกล้ไกล ก็เจนจบประจักษ์จริง

กำจัดน้ำใจหยาบ สันดานบาปแห่งชายหญิง

สัตว์โลกได้พึ่งพิง มละบาปบำเพ็ญบุญ

ข้าฯขอประณตน์นม ศิรเกล้าบังคมคุณ

สัมพุทธการุณ ญภาพนั้นนิรันดร์ฯ

(กราบ)

บทสรรเสริญพระธรรมคุณ

(นำ) สวากขาโต (รับพร้อมกัน) ภะคะวะตา ชัมโม สันทิฏฐิโก อะ
กาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติฯ

(นำ) ธรรมะคือคุณากร (รับพร้อมกัน) ส่วนชอบสาธ

ดุจดวงประทีปชีवाल

แห่งองค์พระศาสดาจารย์ ส่องสัตว์สันดาน

สว่างกระจ่างใจมล

ธรรมใดนับโดยมรรคผล เป็นแปดพึงยล

และแก้กับทั้งนฤพาน

สมญาโลกอุดรพิสดาร อันลึกไอพาร

พิสุทธิ์พิเศษสุกใส

อีกธรรมต้นทางครรไล นามขนานขานไข

ปฏิบัติปริยัติเป็นสอง

คือทางดำเนินดุจคลอง ให้ล่วงอุปอง

ยังโลกอุดรโดยตรง

ข้าฯขอโอนอ่อนอุตมงค์ นบธรรมจ่านง

ด้วยจิตและกายวาจาฯ

(กราบ)

บทสรวรเสริญพระสังฆคุณ

(นำ) สุปะฏิปันโน (รับพร้อมกัน) ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน
ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
ตามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ
อัญญะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนย
โย ทักขิเนยโย อัญชะลิกระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญเขตตัง โลกัสสาติ

(นำ) สงฆ์ใดสาวกศาสดา(รับพร้อมกัน) รับปฏิบัติมา

แต่องค์สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ

เห็นแจ้งจตุลัจจะบริบูรณ์

ระงับและดับทุกข์ภัย

โดยเสด็จพระพุทธเจ้า

สะอาดและปราศมัวหมอง

เห็นห่างทางข้าศึกปอง

ด้วยกายและวาจาใจ

เป็นเนืองนาบุญอันไพ

และเกิดพิภพอันอุดม

สมญาเอารศสพ

อนกจะนับเหลือตรา

ข้าฯ ขอนบหมู่พระศรา

นุคุณประจักษ์รำพัน

ลูทางที่อัน

ปัญญาผ่องใส

บ มีลำพอง

ศาลแต่โลภัย

มีคุณอนันต์

พกทรงคุณา

ด้วยเดชบุญข้าอภิวันท์

อุดมคติเรณิรติสัย

จงช่วยจัดโพยภัย

จงดับและกลับเสื่อมสูญฯ

พระไตรรัตนอัน

อันตรายใดใด

(กราบ)

พระคาถาชินบัญชร

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธ ฐัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธ ฐัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธ ฐัสสะ

ปุตตะกาโม ละเภ ปุตตัง ฐานะกาโม ละเภ ฐานะ

อิตถิ กาเย กาเยนุญชะ เทวานัง ปิยะตัง สุตตะวา

อิตถิ ปิ โส ภะคะวา ยมมะราชาโน

ท้าวเวสสุวรรณโณ มรณัง สุขัง

อะระหัง สุกะโต นะโม พุทธายะ

๑ ชะยาสะนาคะตา พุทธา เขตตะวา มารัง สะวาหะนัง

จะตุลัจจาสะภัง ระสัง เย ปิวิงสุ ณะราสะกา.

๒ ตัณห์ กะราทะโย พุทธา อัญญะวิสะติ นายะกา

สัพเพ ปะติภุจिता มัยหัง มัตตะเก เต มุนิสสะรา.

๓ สีเส ปะติภุจिता มัยหัง พุทธ ฐัมโม ทะวิโลจะเน

สังโฆ ปะติฏฐิติโต มัยหัง	อุเร สัพพะคุณากะโร.
๔ หะทะเย เม อุณรุทโ	สารีปุตโต จะ ทักขิณ
โกณทัณฺณโย ปิฏฐิภาคัสมิง	โมคคัลลานโ จะวามะเก.
๕ ทักขิณ สะวะเน มัยหัง	อาสุง อานันทะ ราหุโล
กัสสะโป จะ มะหานาโม	อุภาสุง วามะโสตะเก.
๖ เกสโต ปิฏฐิภาคัสมิง	สุริโย วะ ปะกังกะโร
นิสินโน สิริสัมปโน	โสภิต มุณี ปุงคะโว
๗ กุมาระกัสสะโป เตโร	มเหสี จิตตะวาตะโก
โส มัยหัง วะทะเน นิจจัง	ปะติฏฐาติ คุณากะโร.
๘ ปุณฺณ อังคุลิมาโลจะ	อุปะลี นันทะสิวะลี
เถรา ปญฺจะอิมชาตา	นะลาเต ติสสะกา มะมะ.
๙ เสตาสีติ มะหาเถรา	วิชิตา ชินะสาวะกา
เอเตสีติ มะหาเถรา	ชิตะวันโต ชินะระสา
ชะลันตา สีละเตชนะ	อังคะมังคะสุ สัณฺฐิตา.
๑๐ ระตะนัง ปุระโต อาสิ	ทักขิณ เมตตะสุตตะกัง
ระชัคคัง ปังคะโต อาสิ	วาเม อังคุลิมาละกัง
๑๑ ขันธะโมระปะริตตัณฺจะ	อาภานาญญะ สุตตะกัง
อาภาเส ระตะนัง อาสิ	เสตา ปากะระสัณฺฐิตา.
๑๒ ชินานาวะระสังยุตตา	สัตตะปปากะระลังกะตา
วาตะปะตตาทิสัญชาตา	พาหิรัชฌัตตูปัททะวา.
๑๓ อะเสสา วินะยัง ยันตุ	อะนันตะชินะเตชเสตา

วะสะโต เม สะกิจเจะนะ	สะทา สัมพุททะปัญฺชะเร
๑๔ ชินะปัญฺชะระมัชฌัมหิ	วิหะรันตัง มะหิตะเล
สะทา ปาเลนตุ มัง สัพเพ	เต มะหาปรีสาสะภา.
๑๕ อิจเจะมันโต	สุคฺคโต สุรักโข
ชินานุภาวณะ	ชิตูปัททะโว
ธัมมานุภาวณะ	ชิตาริสังโฆ
สังฆานุภาวณะ	ชิตันตะรายะ
สัทธัมมานุภาวปะปาลิโต	จะรามิชินะปัญฺชะเรติ.

คำแปล

๑. พระพุทธเจ้าและพระนราศากษัตริย์ทั้งหลาย ผู้ประทับนั่งแล้วบนชัยบัลลังก์ ทรงพิชิตพระยามาราชราช ผู้พรั่งพร้อมด้วยเสนาราช
๒. พาหนะแล้ว เสวย อมตรส คือ อริยะสังฆธรรมทั้งสี่ประการ เป็นผู้นำสรรพสัตว์ให้ข้ามพ้นจากกิเลสและกองทุกข์
๓. มี ๒๘ พระองค์ คือ พระผู้ทรงพระนามว่า ตัณห์กร เป็นอาทิ พระพุทธเจ้าจอมมุนีทั้งหมดนั้น
๔. ข้าพระพุทธเจ้าขออัญเชิญมาประดิษฐานเหนือเศียรเกล้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประดิษฐานอยู่บนสิริระ พระธรรม อยู่ที่ดวงตาทั้งสอง พระสงฆ์ผู้เป็นอากรบ่อเกิดแห่งสรรพคุณอยู่ที่อก พระอนุรุธะอยู่ที่ใจ พระสารีบุตรอยู่เบื้องขวา พระโมคคัลลานะ อยู่เบื้องซ้าย พระอัญญาโกณทัณฺณอยู่เบื้องหลัง

๕. พระอานนท์กับพระราหุลอยู่หุขวา พระกัศสสะปะกับพระมหานามะอยู่ที่หุช้าย
๖. มุนีผู้ประเสริฐ คือ พระโสภิตะ ผู้สมบูรณ์ด้วยสิริ ดังพระอาทิตย์ส่องแสงอยู่ที่ทุกเส้นขน ตลอดร่างทั้งข้างหน้าและข้างหลัง
๗. พระเถระกุมาระกัศสสะปะ ผู้แสวงหาบุญทรงคุณอันวิเศษ มีวาตะอันวิจิตรไพเราะอยู่ปากเป็นประจำ
๘. พระปุณณะ พระอังคลิมาล พระอุบาลี พระนันทะ และพระสีวะลี พระเถระทั้ง ๕ นี้ จึงปรากฏเกิดเป็นกระแจะจุนเจิมที่หน้าผาก
๙. ส่วนพระอสีติมหาเถระที่เหลือ ผู้มีชัยและเป็นพระโอรส เป็นพระสาวกของพระพุทธเจ้าผู้ทรงชัย แต่ละองค์ล้วนรุ่งเรืองไพโรจน์ด้วยเดชแห่งศีล ให้อำรงอยู่ทั่วอวยะน้อยใหญ่
๑๐. พระรัตนะสูตรอยู่เบื้องหน้า พระเมตตาสสูตรอยู่เบื้องขวา พระอังคลิมาลปริตรอยู่เบื้องซ้าย พระธัมมคคสูตรอยู่เบื้องหลัง
๑๑. พระขันธปริตร พระโมรปริตร และพระอาฎานะฎิยสูตร เป็นเครื่องกางกั้นดุจหลังคาอยู่บนนภากาศ
๑๒. อนึ่งพระชินเจ้าทั้งหลายนอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ผู้ประกอบพร้อมด้วยกำลังนานาชนิด มีศีลาธิคุณอันมั่นคง คือสัตตตะปรการเป็นอาภรณ์ มาตั้งล้อมเป็นกำแพงคุ้มครองเจ็ดชั้น
๑๓. ด้วยเดชานุภาพแห่งพระอนันตชินเจ้า ไม่ว่าจะทำกิจการใดๆ เมื่อข้าพระพุทธเจ้าเข้าอาศัยอยู่ในพระบัญชร แวดวงกล้อมแห่งพระสัมมาสัม

พุทธเจ้า ขอโรคอุปัทวะทุกข์ทั้งภายนอกและภายในอันเกิดแต่โรคภัย คือโรคลมและโรคดี เป็นต้น เป็นสมุฏฐาน จงกำจัดให้พินาศไปอย่าได้เหลือ

๑๔. ขอพระมหาบุรุษผู้ทรงพระคุณอันล้ำเลิศทั้งปวงนั้น จงอภิบาลข้าพระพุทธเจ้าผู้อยู่ในภาคพื้นท่ามกลางพระชินบัญชร ข้าพระพุทธเจ้าได้รับการคุ้มครองปกป้องรักษาภายในเป็นอันดีละนี้แลฯ
๑๕. ข้าพระพุทธเจ้าได้รับการอภิบาลด้วยคุณานุภาพแห่งสัทธรรม จึงชนะเสียได้ซึ่งอุปัทวะอันตรายใดๆ ด้วยอานุภาพแห่งพระชินะพุทธเจ้า ชนะข้าศึกศัตรูด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม ชนะอันตรายทั้งปวงด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ ขอข้าพระพุทธเจ้าจงได้ปฏิบัติ และรักษาดำเนินไปโดยสวัสดิเป็นนิจันรันดรเทอญฯ

พระคาถาสักกัตวาฯ

สักกัตวา พุทธะระตะนัง	โอสะถัง อุตตะมัง ะรัง
หิทัง เทวะมะนุสสานัง	พุทธะเตชะนะ โสตติยา
นัสสันตูปัททะวา สัพเพ	ทุกขา ฐปะสะเมนตุ เม
สักกัตวา รัหมะระตะนัง	โอสะถัง อุตตะมัง ะรัง
ปะริพาหุปะสะมะนัง	รัหมะเตชะนะ โสตติยา
นัสสันตูปัททะวา สัพเพ	กะยา ฐปะสะเมนตุ เม
สักกัตวา สัมมะระตะนัง	โอสะถัง อุตตะมัง ะรัง
อาหุเนยยัง ปาหุเนยยัง	สัมมะเตชะนะ โสตติยา

นัสนันตูปัททวา ลัพเพ โรคา วุประสะเมนตุ เม
(สวด ๓ จบ)

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สมะยัง ภะคะวา, พาราณสียัง วิหะระติ, อิติปะ
ตะเน มิคะทายะ. ตัตตระ โข ภะคะวา ปัญจะวัคคิเย ภิกขุ อามันเตสิ.

เทวเม ภิกขเว อันตา ปัพพะชิตะเน นะ เสวิตัพพา, โย จายัง กามะ
สุ กามะสุขัลลิกานุโยโค, หิโน คัมโม โปถุชะนิกโก อะนะริโย อะนัต
ถะสัณ्हีโต, โย จายัง อตตะกิลมะธานุโยโค, ทุกโข อะนะริโย อะนัต
ถะสัณ्हีโต.

เอเต เต ภิกขเว อุโก อันเต อะนุปะคัมมะ, มัชฌิมา ปะฏิ
ปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทฺธา, จักขุกระระณี ญาณะกระระณี อุปะสะมาเย
อภิญญาเย สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวะตะติ.

กะตะมา จะ สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ
อะภิสัมพุทฺธา, จักขุกระระณี ญาณะกระระณี อุปะสะมาเย อะภิญญาเย สัมโพธา
เย นิพพานายะ สังวัตตะติ.

อะยะเมวะ อะริโย อัญ्ञังคิโก มัคโค, เสยยะถิทัง,
สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปो, สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว, สัมมาวา
ยาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ.

อะยัง โข สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ
อะภิสัมพุทฺธา, จักขุกระระณี, ญาณะกระระณี, อุปะสะมาเย อะภิญญาเย
สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ.

อิทัง โข ปะนะ ภิกขเว ทุกขัง อะริยะสัจจัง, ชาตปิ ทุกขา,
ชะราปิ ทุกขา, มะระณัมปิ ทุกขัง, โสกะ ปะริทเวททุกขะโทมะนัสสุปายา
สาปิ ทุกขา, อปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข, ปิเยหิ วิปปะโยโค ทุก
โข, ยัมปิฉังนะละกะติ ตัมปิ ทุกขัง, สังจิตเตนะ ปัญญาปาธานักขันธา ทุก
ขา.

อิทัง โข ปะนะ ภิกขเว ทุกขะสมุททะโย อะริยะสัจจัง, ยายัง ตัณหา โป
โนพกะวิกา นันทิราคะสะหะคะตา ตัตตระ ตัตตราภินันทิณี, เสยยะถิทัง, กามะ
ตัณหา ภะวะตัณหา วิภะวะตัณหา.

อิทัง โข ปะนะ ภิกขเว ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจัง, โย ตัสสาเย
วะ ตัณหายะ อะเสสะวิราคะนิโรธो จาโคปะกฺกนิสสัคโค มุตติ อะนาละโย.

อิทัง โข ปะนะ ภิกขเว ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจ
จัง.

อะยะเมวะ อะริโย อัญ्ञังคิโก มัคโค, เสยยะถิทัง,
สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปो, สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต
สัมมาอาชีโว, สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ.

อิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจันติ เม ภิกขเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเม
สุ, จักขุ อุตตะปาติ ญาณัง อุตตะปาติ ปัญญา อุตตะปาติ วิชชา อุตตะปาติ
อาโลโก อุตตะปาติ.

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญะยันติเม ภิกขะเว
, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ฆัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ
ปัญญา อุทะปาติ วิชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ.

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญัตถันติเม ภิกขะเว,
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ฆัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะ
ปาติ วิชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ.

อิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะ
นุสสุเตสุ ฆัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ
วิชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ.

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัง ปะหาตัพพันติ เม
ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ฆัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ
ปัญญา อุทะปาติ วิชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ.

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัง ปะหีนันติ เม ภิกขะเว,
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ฆัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ
ปัญญา อุทะปาติ วิชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ.

อิทัง ทุกขะนิโรธะ อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุ
เตสุ ฆัมเมสุ จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ วิชา
อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ.

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะ อะริยะสัจจัง สัจฉิกะตัพพันติ เม
ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ฆัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ
ปัญญา อุทะปาติ วิชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ.

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะ อะริยะสัจจัง สัจฉิกะตันติ เม
ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ฆัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุ
ทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ วิชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ.

อิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว,
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ฆัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง อุทะปาติ
ปัญญา อุทะปาติ วิชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ.

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง
ภาเวตัพพันติ เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ฆัมเมสุ, จักขุง อุทะ
ญานัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ วิชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง ภาวิตันติ
เม ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ฆัมเมสุ, จักขุง อุทะปาติ ญานัง
อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ วิชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ.

ยาระกัฏฐะ เม ภิกขะเว อิมะสุ จะตุสุ อะริยะสัจเจสุ, เอวันติ
ปะริวิฏฐัง ทวาตะสาการัง ยะถาภูตัง ญานะทัตตะนัง นะ สุวิสุทฐัง อะโหสิ.

เนวา ตาवाหัง ภิกขะเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะ
พรหมะเก, สัสสะมะณะพราหมะณียา ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย, อะนุตตะรัง
สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง.

ยะโต จะ โข เม ภิกขะเว อิมะสุ จะตุสุ อะริยะสัจเจสุ, เอวันติ ปะ
ริวิฏฐัง ทวาตะสาการัง ยะถาภูตัง ญานะทัตตะนัง สุวิสุทฐัง อะโหสิ.

อะหาถัง ภิกขเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก สะพรหมะเก, สัสสะ
มะณะพราหมะณียา ปะชาเย สะเทวะมะนุสสาเย, อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง
อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง.

ญาณัญจะ ปะนะ เม ทัสสะนัง อุทะปาทิ, อะกุปปาเม วิมุตติ, อะยะมันติ
มา ชาติ, นัตถิทานิ ปุณฺณพะโวติ.

อิทะมะโวจะ ภะคะวา. อตตะมานา ปญฺจะวัคคิยา ภิกขุ ภะคะวะโต ภาสี
ตัง อะภินันทุง, อิมัสมิญจะ ปะนะ เวยยากะระณัสมิง ภัญญูมาเน, आयัสมะโต
โกณฑัญญัสสะ, วิระชัง วีตะมะลัง ชัมมะจักขุง อุทะปาทิ, ยังกิญจิ
สะมุทะยะชัมมัง สัพพันตัง นิโรธะชัมมันติ.

ปะวัตติเต จะ ภะคะวะตา ชัมมะจักเก, ภูมมาเทวา สัตตะมะนุสสาเวสูง,
เอตัมภะคะวะตา พารานะสิยัง อัสสิปะตะเน มิคะทาเย

อะนุตตะรัง ชัมมะจักกัง ปะวัตติตัง, อัปปะฏิวัตตियัง สะมะเณนะ वा
พราหมะเณนะ वा เทวนะ वा มาเรนะ वा พรหมุणा वा เกนะจิ वा โลกัส
มินติ.

ภูมมานัง เทวานัง สัตถัง สุตวา,
จาตุมะหาราชิกา เทวา สัตตะมะนุสสาเวสูง. จาตุมะหาราชิกานัง
เทวานัง สัตถัง สุตวา.

ดาวะติงสา เทวา สัตตะมานุสสาเวสูง. ดาวะติงसानัง เทวานัง สัตถัง
สุตวา.

ยามา เทวา สัตตะมานุสสาเวสูง, ยามานัง เทวานัง สัตถัง สุตวา.
ตุลิตา เทวา สัตตะมานุสสาเวสูง, तुलิตานัง เทวานัง สัตถัง สุตวา.

นิมมานะระตี เทวา สัตตะมะนุสสาเวสูง, นิมมานะระตีนัง เทวานัง
สัตถัง สุตวา.

ปะระนิมิตตะวะสะวัตตี เทวา สัตตะมะนุสสาเวสูง, ปะระนิมิตตะวะสะวัต
ตีนัง เทวานัง สัตถัง สุตวา. พรหมะกายิกา เทวา สัตตะมะนุสสาเวสูง.

เอตัมภะคะวะตา พารานะสิยัง อัสสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง
ชัมมะจักกัง ปะวัตติตัง, อัปปะฏิวัตตियัง สะมะเณนะ वा พราหมะเณนะ वा
เทวนะ वा มาเรนะ वा พรหมุणा वा เกนะจิ वा โลกัสมินติ.

อิติหะ เตะนะ ขะเณนะ เตะนะ มุหุตตะนะ, ยาวะพรหมะโลกา สัตโ
อัพภูคัจฉนิ. อะยัญจะ ทะสะสะหัสสี โลกะชาตุ, สังกัมปิ สัมปะกัมปิ สัม
ปะเวธิ. อัปปะมาโณจะ โอพาวโร โอบาโส โลเก ปาตุระโหติ อะตักกัมเมวะ เทวานัง
เทวานุภาวัง.

อะละโข ภะคะวา อุทานัง อุทานสิ, อัญญาสิ ะตะโโก โกณฑัญญะ,
อัญญาสิวะตะ โโก โกณฑัญญะ. อิติหิทั้ง आयัสมะโต โกณฑัญญัสสะ อัญญาโกณ
ฑัญญะเตววะ นามัง, อะโหสึตี.

ถวายพรพระ (พาหุง)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

(ว่า ๓ หน)

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชาจะระณะสัมปันโน
สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุท
โธ ภะคะวาติ.

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะ
นะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ.

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะ
กะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง
จัตตาริ ปุริสะ ยุคานิ อัญญะ ปุริสะปุคคะลา เอสะภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิณะเนยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง
โลกัสสาติ.

พาหุง สะหัสสะมะภินิมิตตะสาธุชันทัง

ครีเมชะลัง อุทิศะโฆระสะเสนะมารัง

ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

มาราติเรกะมะภิชฺยณิตะสัพพะรัตติง

โฆรัมปะนาฬะวะกะมักกะมะถัทธะยักขัง

ขันตี สุทนต์ะวิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง

ทาวักคิจักกะมะสະณีวะ สุทธารุณันตัง

เมตตัม พุเสกะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

อุกขิตตะขัคคะมะติหัตตะสุทธารุณันตัง

ธาวันติโยชะนะปะถังकुลิมาละวันตัง

อิทธิภิสังชะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

กัตวานะ กัฏฐะ มูทะรัง อิวะ คัปปนียา

จิณฺญาเยะ พุทฺฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเณ

สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

สัจจัง วิหาเยะ มะติสัจจะกะวาทะเกตุง

วาทาภิโร ปิตะมะนัง อะตอันธะภูตัง

ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

นันทโปะนันทะภูชะคัง วิพุชัง มะหิทธิง
ปุตเตนะ เถระภูชะเคนะ ทะมาปะยันโต
อิทธิปะเทสะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

ทุกคาหะทิฏฐิภูชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง
พรหมัง วิสุทธิชุติมิท ธิพะกาภิธานัง
ณาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ.

เอตาปี พุทธะชะยะมังคะละอัฏฐะกาลา
โย วาจะโน ทินะทิเน สะระเต มะตันที
หิตวานะ เนกะ วิวิธานิ จุปัททะวานิ
โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะ นะโร สะปัญโญ.

หมายเหตุ: คำที่ขีดเส้นใต้ ถ้าสวดแบบมคธ ให้เปลี่ยนว่า ชะยะมังคะลัคคัง

ชะยะมังคะละคาถา(สวดชัยใหญ่)

นะโม เม พุทธะเตชัสสา	ระตะนัตตะยะธัมมิกา
เตชะปะลิตธิปะสัเทวา	นารายะบรรเมสุรา
ลิตธิพรหมา จะ อินทรา จะ	จะตุโลกา คัมภีร์รักษะกา
สะมุททา ภูตุงคังคา จะ	สะหรั้มพะชัยะปะลิตธิ ะวะวันตุ เต

ชัยะ ชัยะ ฐระณิ ฐระณิ	อุทะธิ อุทะธี นาทิ นาที
ชัยะ ชัยะ คคะนละตนะนิตัย	นิริยสัยเสนนะเมรุราชชะพลนระชี
ชัยะ ชัยะ คัมภีระโสภณิ	นาเคนทะนาที ปิสาจจะ ภูตะกาลิ
ชัยะ ชัยะ ทุนนิมิตตาโรตี	ชัยะ ชัยะ สิงคัสสุทาทานะมุชะชา
ชัยะ ชัยะ ะรุธณะมุชะสาตรา	ชัยะ ชัยะ จัมปา ทินาคะกุละกัณถก
ชัยะ ชัยะ คัษชะคนนะตุรง	สุภระภูงสิหะเพียคมะทีปา
ชัยะ ชัยะ ะรุธณะมุชะยาตรา	ชิตะ ชิตะ เสนนาริปุณะสุทชินระดี
ชัยะ ชัยะ สุขา สุขา ชีวี	ชัยะ ชัยะ ฐระณิเตละสะทาสุชัยยา
ชัยะ ชัยะ ฐระณิสานดินสะทา	ชัยะ ชัยะ มังคะราชรัญญาอะวัคเค
ชัยะ ชัยะ ะรุธณะยักเข	ชัยะ ชัยะ รักกะเส สุระภู ชะเตชา
ชัยะ ชัยะ พรหมเมนทะคะณา	ชัยะ ชัยะ ราชะริราชสาชชัย
ชัยะ ชัยะ ปะฐะเวง สัพพัง	ชัยะ ชัยะ อะระหันตา ปังเจกะพุทธะสาวัง
ชัยะ ชัยะ มะเหสุโร หะโรหะรินทวา	ชัยะ ชัยะ พรหมาสุรักโข
ชัยะ ชัยะ นาโค วิรุพะโก	วิรุปักโข จันทิมา ระวิ
อินโท จะ เวณะเตยโย จะ	กุเวโร ะรุโณปิ จะ
อัคคิ วาโย จะ ปาหุณโห	กุมารो ะตะรัฏฐะโก
อฏฐาระสะ มะหาทวา	ลิตธิตาปะสะอะทะโย
อิสิโน สาวะกา สัพพา	ชัยะ ราโม ะวะวันตุ เต
ชัยะ ธัมโม จะ สังโฆ จะ	ทะสะปาโล จะ ชัยะกัง
เอเตนะ ชัยะเตชะนะ	ชัยะ โสตถิ ะวะวันตุ เต
เอเตนะ พุทธะเตชะนะ	โหตุ เต ชัยะมังคะลัง

ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปีมะโต ปะราชะโย
 อุคโหมสะยัมโพธิมัตถุ ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา พรหมะคะณมา มะเหลโน
 ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปีมะโต ปะราชะโย
 อุคโหมสะยัมโพธิมัตถุ ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา อินทะคะณมา มะเหลโน
 ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปีมะโต ปะราชะโย
 อุคโหมสะยัมโพธิมัตถุ ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา เทวะคะณมา มะเหลโน
 ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปีมะโต ปะราชะโย
 อุคโหมสะยัมโพธิมัตถุ ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา สุปัณณะคะณมา มะเหลโน
 ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปีมะโต ปะราชะโย
 อุคโหมสะยัมโพธิมัตถุ ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา นาคะคะณมา มะเหลโน
 ชัยโยปี พุทธัสสะ สิริมะโต อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปีมะโต ปะราชะโย
 อุคโหมสะยัมโพธิมัตถุ ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา สะหรั้มพะคะณมา มะเหลโน

ชะยันโต โพธิยา มูเล ลักกะยานัง นันทิวัตตะโน
 เอวังตะวัง วิชะโย โหหิ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล
 อะปะราชิตะปัลลังเก สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
 อะภิสเสก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมทะติ
 สุนักขัตตัง สุมังคะลัง สุปะภาตัง สุหุญฺฐิตัง
 สุขะโณ สุมุหุตโต จะ สุยิฏฐัง พรหมะจารีสุ
 ปะทักขิณัง กายะกัมมัง วาจา กัมมัง ปะทักขิณัง
 ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง ปะณิธี เต ปะทักขิณา
 ปะทักขิณานิ กัตตะวานะ ละภันตัตเต ปะทักขิณ

เต อัตถะลักขา สุขิตา วิรุพพา พุททะสาสะเน
 อะโรคา สุขิตา โหละ สะหะ สัพเพหิ ญาคิณิ
 สุธัมมัญญู โภณโต เย เทวา อัสสะมิง ฐาเน อะธิคะตา
 ทิมาญญา สะทา โหนตุ สุขิตา โหนตุ สัพพะทา
 รักขันตุ สัพพะสัตตาทัง รักขันตุ ชินะสาสะนัง
 ยา กาคิ ปัตตะนา เตสัง สัพเพ ปุเรนตุ มะโนระธา
 ยุตตะกาเล ปะวัตสันตุ วัสสัง วัสสา ะลาหะกา
 โรคา จุปัททะวา เตสัง นิวาเรนตุ จะ สัพพะทา
 กายะสุขัง จิตติ สุขัง
 อะระหังตุง ยะถาระหัง

มหาการุณิก

มหาการุณิก นาโถ	หิตายะ สัพพะปาณินัง,
ปุเรตวา ปาละมี สัพพา	ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง,
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง.
ชะยันโต โพธิยา มูเล	ลักยานัง นันทิวัตตะโน,
เอวัง ตะวัง วิชะโย โหหิ	ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล.
อะปะราชิตะปัลลังเก	สีเส ปะฐะวีโปกชะเร,
อะภิสเสก สัพพะพุทธานัง	อัคคัปปัตโต ปะโมทะติ.
สุนักขัตตัง สุมังคะลัง	สุปะภาตัง สุหุญฺฐิตัง,

สุขะโณ สุขุหุโต จะ	สุยัญญัง พรหมะจาริสุ.
ปะทักขิณัง กายะกัมมัง	วาจากัมมัง ปะทักขิณัง,
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง	ปะณิธี เต ปะทักขิณ,
ปะทักขิณานิ กัตวานะ	ละภันตัตเถ ปะทักขิณ.

อภิณหปัจจเวกขณปาฐะ

ชะรัชัมโมมหิ,
ชะรัง อะนะตีโต (ตีตา),

เรามีความแก่เป็นธรรมดา
จะล่วงพ้นความแก่ไปไม่ได้,

พยาธิชัมโมมหิ,
พยาธิง อะนะตีโต (ตีตา),

เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา
จะล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้,

มะระณะชัมโมมหิ,
มะระณัง อะนะตีโต (ตีตา),

เรามีความตายเป็นธรรมดา
จะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้,

สัพเพหิ เม ปิเยหิ,
มะนาเปหิ นานาภาโว
วินาภาโว,

เราจะละเว้นเป็นต่างๆ, คือว่า
จะต้องได้พลัดพรากจากของรัก
ของเจริญใจทั้งสิ้นไป,

กัมมัสสะโกมहि
กัมมะทายาโท
กัมมะโยนิ
กัมมะพันธุ
กัมมะปะฏิสะระโน,

เรามีกรรมเป็นของของตน
มีกรรมเป็นผู้ให้ผล,
มีกรรมเป็นแดนเกิด,
มีกรรมเป็นผู้ติดตาม
มีกรรมเป็นที่พึงอาศัย,

ยัง กัมมัง กะริสสามิ
กัลยาณัง วา ปาปะกัง วา
ตัสสะ ทายาโท ภะวิสสามิ,

เราจะทำกรรมอันใดไว้,
เป็นบุญหรือเป็นบาป,
เราจะเป็นทายาท, คือว่า
จะต้อง ได้รับผลของ
กรรมนั้นสืบไป

เอวัง อัมहेหิ อะภินหังปัจจเวกขิตัพพัง

เราทั้งหลายควรพิจารณา
อย่างนี้ ทุกวันๆเทอญ.

คาถากรวดน้ำอิมินา(แปล)

อิมินา ปุณฺณกะมเมนะ,	ด้วยบุญนี้อุทิศให้
อุปัชฌายา คุณุตตะรา,	อุปัชฌาย์ผู้เลิศคุณ,
อาจะริยุปะการา จะ,	แลอาจารย์ผู้เกื้อหนุน,
มาตาปิตา จะ ฌาตะกา,	ทั้งพ่อแม่แลปวงญาติ,
สุริโย จันทิมา ราชา,	สุริยจันทรและราชา
คุณะวันตา ณะราปี จะ,	ผู้ทรงคุณหรือสูงชาติ,
พรหมะมารา จะ อินทา จะ,	พรหมมารและอินทราช,
โลกะปาลา จะ เทวะตา,	ทั้งทวยเทพและโลกบาล,
ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ,	ยมราชมนุษย์มิตร,
มัจฉัตตา เวริกาปิจะ,	ผู้เป็นกลางผู้จ้องผลาญ,
สัพเพ สัตตา สุกชี โหนตุ,	ขอให้เป็นสุขสานต์ทุก
	ถ้วนหน้าอย่าทุกข์ทน,
ปุณฺณานิ ปะกะตานิ เม,	บุญผ่องที่ข้าทำจงช่วย
	อำนวยศุภผล,
สุขัง จะ ติวัง เทนตุ,	ให้สุขสามอย่างสิ้น,
จิปปัง ปาเปละ โว มะตัง,	ให้ลุลึงนิพพานพลัน.
อิมินา ปุณฺณกะมเมนะ,	ด้วยบุญนี้ที่เราทำ,

อิมินา อุทฺธิเสนะ จะ,
จิปปาหัง สุตตะเก เจวะ,
ตัณหุปาทานะ เถทะนัง,
เย สันตानะ หินา รัมมา,
ยาวะ นิพพานะโต มะมัง,
นัสสันตุ สัพพะทา เยวะ,
ยัตตะ ชาโต ะเว ะเว,
อุชฺจิตตัง สะติปัญฺญา,
สัลเลโข วิริยัมหิโน,
มารา ละกันตุ โนกาสัง,
กาตุญจะ วิริเยสุเม,
พุทฺธาปิปะวะโร นาโถ,
รัมโม นาโถ ะรุตตะโม,
นาโถ ปัจเจกะพุทฺโธ จะ,
สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง,
เตโสตะมานุภาเวนะ,
มาโรกาสัง ละกันตุ มา,

แลอุทฺธิให้ปวงสัตว์,
เราพลันได้ซึ่งการตัด,
ตัวตัณหาอุปาทาน,
สิ่งชั่วในดวงใจ,
กว่าเราจะถึงนิพพาน,
มลายสิ้นจากสันดาน,
ทุกข์ทุกที่เรากิด,
มีจิตตรงและสติปัญญา
อันประเสริฐ,
พร้อมทั้งความเพียรเลิศ
เป็นเครื่องขุดกิเลสหาย
โอกาสอย่าพึงมีแก่หม่อมาร
สิ้นทั้งหลาย,
เป็นช่องประทุษร้ายทำลาย
ล้างความเพียรจม,
พระพุทฺธผู้บรรณาด,
พระธรรมที่พึงอันอุดม,
พระปัจเจกพุทฺธะสมทบ,
พระสงฆ์ที่พึงผอง,
ด้วยอานุภาพนั้น,
ขอหม่อมารอย่าได้ช่อง,

ทะเล ปุณฺณภาวนะ,
มาโรกาสัง ละกันตุ มา.
ด้วยเดชบุญทั้งสิบป้อ,
อย่าเปิดโอกาสแก่หมู่มารเทอญ

คำแผ่เมตตา

ลัทธิ สัตตา สะทา	ขอให้สัตว์ทั้งหลาย อย่าได้มี
โหนด อเวรา สุขะชีวิน,	เวรแก่กันและกันเลย,
	จงเป็นผู้ดำรงชีพอยู่เป็นสุข
	ทุกเมื่อเทอญ,
กะตัง ปุณฺณัง ะลัง มัยหัง	ขอให้สัตว์ทั้งหลายจงได้เสวยผล
ลัทธิ ภาติ ะวันตุ เต	บุญที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญด้วย กาย
	วาจา ใจ แล้วนั้นเทอญ

ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม

ยอดยากินแก้มะเร็งทุกชนิด

1. หัวร้อยรู	หนัก	50	กรัม
2. ไม้สักหิน	หนัก	50	กรัม
3. ข้าวเย็นเหนือ-ข้าวเย็นใต้ อย่างละ	หนัก	200	กรัม
4. โกฐจุฬา-โกฐเชียง อย่างละ	หนัก	50	กรัม
5. กำแพงเจ็ดชั้น	หนัก	50	กรัม
6. ทองพันชั่ง	หนัก	200	กรัม
7. เหงือกปลาหมอ	หนัก	200	กรัม
8. ผีหมอบ	หนัก	100	กรัม
9. หล้าหวดแมว	หนัก	50	กรัม

ข้อปฏิบัติ:

จตุรปู 3 ดอกเทียนคู่ ทำสมาธิ ระลึกถึงคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พร้อมทั้งสวดพระคาถาสักกัตวาฯ 3 จบ และอัญเชิญบารมีของพระพุทธ ไภษัชคุรุไวฑูรยประภา(พระกริ่งอโรคยศาล)และท่านบรมครูชีวกโกมารภัจจ์ ซึ่งเป็นผู้คิดตำรายานี้ และนำไปปักไว้กลางแจ้ง

วิธีดื่มยา:

นำตัวยาทั้งหมดใส่ลงไปในหม้อดินที่มีขนาดใหญ่ที่สุด(แหล่งจำหน่ายอยู่ที่เกาะเกร็ด จ.นนทบุรี)) และใส่น้ำฝน(เน้นย้าน้ำฝนดีที่สุด)ลงไปในหม้อดินแช่ยาไว้ประมาณ 10 นาทีให้พอท่วมยา จากนั้นตั้งไฟแรงปานกลางปิดฝา หม้อ ต้มให้เดือดนาน 15 นาที

ยกหม้อชาลง แล้วรินน้ำชาเก็บไว้ในหม้อเคลือบใหญ่มีหูหิ้ว ขนาดเบอร์ 32 (ครั้งที่ ๑)
จากนั้นเติมน้ำลงไปให้ท่วมถ้วยชาแล้วต้มให้เดือดนาน 15 นาที แล้วรินน้ำชาเก็บรวมไว้
กับของเก่า(ครั้งที่ ๒) ใส่น้ำให้ท่วมถ้วยชาใหม่อีกครั้ง ต้มให้เดือดนาน 15 นาที แล้ว
รินน้ำชาเก็บไว้รวมกับของเก่า(ครั้งที่ ๓) ส่วนกากชาที่เหลือก็ให้นำไปเทที่ต้นไม้โพธิ์

หมายเหตุ: เวลา 15 นาที เริ่มนับตั้งแต่ชาเดือดเต็มที่ เป็นต้น ในกรณีที่ยังไม่เป็น
มะเร็ง ก็สามารถกินชานี้เพื่อป้องกันก่อนได้

วิธีกินยา: อุณหภูมิ(อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง)ไว้กินเรื่อยๆ ก่อนอาหาร 3 เวลา ครั้ง
ละ 1 ถ้วยกาแฟ (มีหู) และก่อนกินยาทุกครั้งให้สวดคาถาพระสัณทิตวาฯ 3 จบ เมื่อ
หมดน้ำชาก็ให้ทำใหม่ ต้มกินไม่เกิน 5 หม้อ โรคมะเร็งชนิดนั้นๆ หายแน่นอนแลฯ
(หากว่ามะเร็งลุกลามไปมากให้ทานยาเพิ่มขึ้นอีกในแต่ละมื้อและอาจจะต้องกินเพิ่มอีก
หลายหม้อ)

หมายเหตุ: ผู้ป่วยจะต้องมีจิตใจที่ศรัทธามั่นคงด้วยจึงจะมีศักดิ์านุภาพมหาศาล

พระคาถากำกับยาสมุนไพรร

อาณัติคุณจะ กะโรละ วิตตะคุณจะ อัปปีตคุณจะ สุวิตคุณจะ
สุปะวายิตคุณจะ สุวิเลกขิตคุณจะ สุวิตัจฉิตคุณจะ กะโรละ อัปเปะนามะ
สัตถาชะนุญ อากัณทิตุง นาทาสี นะปะโรปะรัง นิพกุเณชะ
นาติมัญญะณะ กัตตะจิ อะสังวิสุโร ปุสะพุพะ สังวิธา ปุกะยะปะ
อาปามะจุปะ ทิมะสังอังขุ จิเจรูนิ นะมะอะอุ พุทธะเมตตัง จิตตังมะมะ
พุททะพุทธา นุภาเวนะ ฐัมมะเมตตัง จิตตังมะมะ ฐัมมะฐัมมานุภาเวนะ
สังฆะเมตตัง จิตตังมะมะ สังฆะสังฆานุภาเวนะ

ศิริมานนทสูตร (สูตรต่อสู้กับโรคร้ายไข้เจ็บ)

กถามุข

ศิริมานนทสูตร นับเป็นยอดพระสูตรหนึ่งที่มี สาระดีสำหรับ
มนุษย์ผู้มีสังขารไม่เที่ยงทนทุกข์ต่อโรคร้ายไข้เจ็บที่คอยเบียดเบียนไม่ช่วงใดก็ช่วงหนึ่ง
ของชีวิต พระพุทธองค์ตรัสพระสูตรนี้แก่พระอานนท์เพื่อนำไปแสดงแก่พระศิริมา
นันทซึ่งกำลังอาพาธหนักจนไม่สามารถมาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าได้ พระศิริมานนทจึง
ขอให้พระอานนท์ ช่วยกราบบังคมทูลให้พระพุทธเจ้าทรงทราบ เพื่อทรงพระกรุณา
สงเคราะห์ให้ทุกขเวทนาเจ็บปวดซึ่งเบียดเบียนอยู่ ให้ระงับอันตรธานหายเถิด
พระพุทธเจ้าทรงเมตตาแสดง สัตถุญา ๒ ประการ คือ รูปสัตถุญา นามสัตถุญา และ
อื่นๆ เมื่อพระศิริมานนทกำหนดตามพระธรรมเทศนา ก็ได้บรรลอรหัตผล ในขณะที่
วางธุระในรูปนาม โรคร้ายของพระศิริมานนทที่เจ็บปวดได้อันตรธานหายไป
ขณะนั้นศิริมานนทสูตรจึงเป็นสูตรสำเร็จที่ช่วยกล่อมเกล้า จิตใจของผู้ที่กำลังเจ็บป่วย
อยู่ แม้ว่าการเจ็บป่วยนั้นจะร้ายแรงถึงขั้นที่ไม่อาจรักษาจนหายได้ก็ตาม พระสูตรนี้ยัง
ช่วยให้บุคคลทั่วไปที่มีทุกข์ได้คลายความทุกข์ความวิตกกังวลไปได้บ้าง ซึ่งถ้าผู้ที่ตกอยู่
ในห้วงแห่งความทุกข์สามารถที่จะกำหนดตามได้ว่าชีวิตเป็นของอนิจจัง คงสภาพเดิม
อยู่ไม่ได้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงและดับลงในที่สุด อันเป็นธรรมชาติ จึงช่วยให้ผู้
เจ็บป่วย สามารถระงับจิตให้สงบวางเฉยลงได้ เมื่อวาระสุดท้ายของชีวิตมาถึง
วิญญูณก็จะละกายสังขารไปอย่างสงบ สู่สุคติภูมิ

ปฐมเหตุ

เอวัมเมม สุตัง เอกัง สมะยัง ภะคะวา สวัตถิยัง วิหระติ เขตตะ
วะเน อะนาถะปิณทิกัสสะ อารามะ ตัตตะโข อัยสมา คิริมานันโท อาพาธโก โหติติ
บัดนี้ จะแสดงพระสูตรอันหนึ่ง อันโบราณอาจารย์เจ้า กล่าวไว้ว่า คิริมานนทสูตร
ได้อ้างเนื้อความแต่ครั้ง ปฐมสังคยนา พระมหาสังคาหเถรเจ้าทั้งหลาย ๕๐๐ องค์เปิด
โอกาสไว้ให้พระอนนทองค์หนึ่ง ได้เข้ามาสู่ที่ประชุมพร้อมกันแล้ว คอยพระอนนท
องค์เดียวกำลังเจริญสมถวิปัสสนาอยู่ ยังไม่ทันได้สำเร็จพระอรหันต์ ครั้นพระอนนท
เถรเจ้าได้สำเร็จพระอรหันต์ แล้วก็เข้าจตุตถฌาน เอาปฐมวิกสิณเป็นอาณมณีนีไป
ปรากฏบนอาสนะ ท่ามกลางสงฆ์ให้พระสงฆ์สิ้นความสงสัยในอรหัตตคุณ ที่ถ้าสัตต
บัณฑุกุหา ปฏิญาณตนในอเสขภูมิด้วยประการฉะนี้แล้ว พระมหาสังคาหเถรเจ้า
ทั้งหลาย มีพระมหากัสสปะเป็นประธานจึงได้อารธนาเชื้อเชิญให้พระอนนท จินนัง
เหนือธรรมาสน์ แสดงสุดตันตปิฎกยกคิริมานนทสูตร นี่ขึ้นเป็นหัวข้อ พระ
มหากัสสปะเถรเจ้าจึงถามพระอนนทว่า ดูกรอนนท พระสูตรนี้มีชื่อว่าคิริมานนท
สูตรนั้น พระพุทธเจ้า แสดงแก่บุคคลผู้ใด และตรัสเทศนา ณ ที่ไหน บรรดาอะไร
ให้เป็นเหตุ และได้ตรัสเทศนามีความพิสดารอย่างไร ขอให้พระอนนทเจ้าจงแสดง
ต่อไปในกาลบัดนี้ อะละโข อัยสมา อนันโท ลำดับนั้นพระอนนท เถรเจ้า ผู้
นั่งอยู่บนธรรมาสน์ได้ขอโอกาสแต่พระสงฆ์แล้ว จึง วิสัชนาพระสูตรนี้ มีคำปฏิญญา
ในเบื้องต้นว่า เอวัมเม สุตัง ดังนี้ ข้าพเจ้าผู้ชื่อว่าอนนท หากได้สดับมาแต่พระอ
แก้ว มีใจความว่า เอวังสมะยัง สมัยกาลครั้งหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จ
ลำราญพระอริยบถอยู่ ณ พระเชตวันวิหาร อันเป็นอารามของอนาถปิณทิก
เศรษฐีสร้างถวายเป็นที่เสวยเสวยในกาลนั้นพระผู้เป็นเจ้าชื่อว่าคิริมานนท เถระผู้มีอายุ

อาพาธโก เกิดอาพาธหนักเหลือที่จะอดกลั้น พระผู้เป็นเจ้าจึงให้เชิญข้าพเจ้าเข้าไปยัง
สำนัก ของตนแล้ว จึงกล่าวว่า อนนทะ ดูกรท่านอนนท ข้าพเจ้าผู้ชื่อว่าคิริมานนทนี้
บังเกิดอาพาธหนักเหลือกำลังที่จะอดกลั้น ไม่สามารถจะไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าได้
ขอนิมนต์ท่านอนนทนำเอาอาการอาพาธอันร้ายแรงของข้าพเจ้าไปกราบทูลให้
สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบ เพื่อทรงพระมหากรุณาสงเคราะห์ให้ทุกขเวทนา
เจ็บปวด ซึ่งเบียดเบียนอยู่ในร่างกายของข้าพเจ้านี้ ระวังอันตรายหายเถิด ข้าพเจ้า
พระอนนทรับเถรวาทีแล้ว ก็ไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้ากราบทูลอาการอาพาธและ
ทุกขเวทนา ตามคำสั่งของพระคิริมานนทให้ทรงทราบทุกประการ อะละ โข ใน
กาลครั้งนั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อได้ทรงทราบอาการของพระผู้เป็นเจ้าคิริ
มานนทแล้ว จึงตรัสแก่
ข้าพเจ้า ว่า อนนทะ ดูกรอนนท ท่านจงกลับคืนไปสู่สำนักของท่านคิริมานนท
โดยเร็ว แล้วพระองค์ตรัสต่อไปว่า

รูปสัญญา นามสัญญา

วิสุทเธจิตเต อนันทะ ทเว สัญญา สุตวา โส อาพาโธ ฐานะโส

ปฏิบัติสัมเมยยะ ดังนี้ ดูกรอนนท เมื่อท่านไปถึงสำนักพระคิริมานนทแล้ว ท่าน
จงบอกสัญญา ๒ ประการ คือ รูปสัญญา๑ และ นามสัญญา๑ คือ รูปร่างกายตัวตน
ทั้งสิ้นก็ดี และนามได้แก่จิตเจตสิกทั้งหลายก็ดี ก็ให้ลงธุระเสีย อย่าได้ถือว่ารูปร่างกาย
จิตเจตสิกเป็นตัวตน และอย่าเข้าใจว่าเป็นของของตน ทุกสิ่งทุกอย่างความจริงแล้วเป็น
ของภายนอกทั้งสิ้นทั้งนั้น ดูกรอนนท ถ้าหากว่ารูปร่างกายเป็นตัวตนเราแท้จริง เมื่อล่วงสู่
ความแก่เฒ่าชรา ตาฝ้า หูหนวก เนื้อหนังเหี่ยวแห้ง ฟันโยกคลอน เจ็บปวด เหล่านั้น

เราก็จับบังคับได้ตามประสงค์ ว่าอย่าเป็นอย่างนั้นเลย อย่าเป็นอย่างนี้เลย นี่เราบังคับ ไม่ได้ตามความประสงค์ของเราเขาอยากจะทำ จะใช้ จะแก่ จะตาย เขาก็เป็นไปตามหน้าที่ ของเขา เราหมดอำนาจที่จะบังคับบัญชาเขาได้ ครั้นเมื่อตายเราจะพาเอาไปสัก สิ่งสักอันก็ไม่ได้ ถ้าหากว่าเป็นตัวตนของเราแล้วเราก็คงจะพาเอาไปได้ตาม ความปรารถนา ดูกรอานนท์ ถึงเจตสิกก็ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ของของตน ถ้าหากว่าจิตติ เป็นเรา หรือเป็นของของเรา เราก็จับบังคับได้ตามประสงค์ว่า จิตของเราจงเป็นอย่างนี้ เป็นอย่างนั้น จงมีสุขสำราญทุกเมื่อ อย่าทุกข์อย่าร้อนเลยดังนั้นก็พึงได้ตามความ ปรารถนา นี่ก็หาเป็นเช่นนั้นไม่ เขาจะคิดอะไรเขาก็คิดไป เขาจะอยู่จะไปก็เป็นตาม เรื่องตามราวของเขาเพราะเหตุร่างกายจิตใจเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ ของของตน ให้ปลงธุระเสีย อย่าเข้าใจถือเอาว่าเป็นตัวตนและของของตนเถิด ดูกรอานนท์ ท่านจง ไปบอกซึ่งสัญญาทั้ง ๒ ประการคือรูปและนามนี้ โดยเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวตนแลไม่ใช่ ของของตน ให้พระคิริมานนท์แจ้งทุกประการ เมื่อพระคิริมานนท์แจ้งแล้ว กอาพาธ ความเจ็บปวดและทุกขเวทนาก็จะหายจากร่างกายของพระคิริมานนท์จนหมดสิ้นและ หายจากการอาพาธโดยรวดเร็วด้วย อนุเตริยักสสะปะ ข้ำเตอริยักสสะปะ ผู้เป็น ประธาน ในสงฆ์ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสแก่ข้าพเจ้า ด้วยประการ ดังนี้เล

อสุภะนุสสติกรรมฐาน

ตะทะนันตะรัง ลำดับนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัส เทศนาแก่ข้าพเจ้า สืบ ต่อไปว่า อานันตะ ดูกรอานนท์ ตัวตนเราก็คือ ตัวตนของผู้อื่นก็ดี ตัวตนของสัตว์ เครื่องจานทั้งหลายก็ดี ก็มีอยู่แต่กองกระดูกทั้งสิ้นด้วยกัน เหมือนกันทุกตัวคนและตัว สัตว์

จะหาสิ่งใดเป็นแก้วเป็นแหวนเป็นแท่งเงิน แท่งทองแต่สักสิ่งสักอันก็หาไม่ได้ จะหาเอา อันใดเป็นตัว เป็นตน เป็นจิต เป็นเจตสิกของบุคคลผู้ใดก็ไม่มี ล้วนเป็นอนัตตาหา แก่น สารมิได้ บุคคลหญิงชาย คฤหัสถ์ นักบวชทั้งหลาย มาพิจารณาเห็นแจ้งชัดใน รูป นามจิต เจตสิก โดยเป็นอนัตตาดังนี้แล้ว ก็จะมีอันสงฆ์ไม่มีส่วนที่จะพึง ประมาณได้ ท่านพิจารณาแต่คำว่า อัญญิมิยชัง เยื่อในกระดูก เหล่านั้นท่านให้ ถือเอาอัญญิมิยชัง อย่างเดียวเป็น อารมณ์ ก็จะพองใสรุ่งเรืองเห็นแจ้งในร่างกาย ของตน จนได้บรรลุธรรมวิเศษ เหตุถือเอาอัญญิมิยชังเป็นอารมณ์ เห็นอนัตตาแจ่มแจ้งด้วยประการดังนี้ ดูกรอานนท์ มรณะ สัญญา พิจารณาความตายก็ดี อัญญิมิยชัง พิจารณากองกระดูกก็ดี ปฏิกูลสัญญา พิจารณาร่างกายนี้โดยเป็นของน่าเกลียด น่าสะอิดสะเอียน เต็มไปด้วยหมู่มนุษย์และ จุลินทรีย์มีจำนวนมากตามลำไส้ลำไส้เล็ก ลำไส้ใหญ่ ตามเส้นเอ็นทั่วไปในร่างกายและเต็มไปด้วยเครื่องเน่าของเหม็น มีอยู่ในร่างกาย นี้ทุกสิ่งทุกอย่าง ร่างกายนี้นับว่าเป็นของเปล่า ไม่มีอะไรเป็นของเราสักสิ่งสักอัน เกิด มาสำคัญว่าเป็นสุข ความจริงก็สุขไปอย่างนี้เอง ถ้าจะให้ถูกต้องกล่าวว่า เกิดมาเพื่อ ทุกข์ เกิดมาเจ็บ เกิดมาไข้ เกิดมาเป็นพยาธิ เจ็บปวด เกิดมาแก่ เกิดมาตาย เกิดมา พลัดพรากจากกัน เกิดมาหาความสุขมิได้ ความสุขนั้นถ้าพิจารณาดูให้ละเอียด แล้วมี น้อยเหลือประมาณไม่พอแก่ความทุกข์ นอนหลับนั้นแหละนับว่าเป็นสุข แต่เมื่อมา พิจารณาดูให้ละเอียดแล้ว ข้างเป็นทุกข์ไปเสียอีก ถ้าผู้ใดพิจารณาเห็นตามดังเรา ตถาคตแสดงมานี้เป็นนิมิตอันหนึ่ง ครั้นจดจำได้แน่นอน ในตนแล้ว ก็เป็นเหตุให้ได้ มรรคผลนิพพานในปัจจุบันนี้ โดยไม่ต้องสงสัย ดูกรอานนท์ นักปราชญ์ทั้งหลายผู้ จลลด้วยปัญญา ท่านบำเพ็ญอสุภะนุสสติกรรมฐาน ปรารถนา เอาพระนิพพานเป็น ที่ตั้งนั้น ท่านยอมถือเอาอสุภะในกาย เป็นอารมณ์ของกรรมฐาน ถ้ายังเอาอสุภะ

ภายนอกเป็นอารมณ์อยู่แล้วยังไม่เต็มทางปัญญา เพราะยังอาศัย สัญญาอยู่ เอาสุภะในตัวเป็นอารมณ์ของกรรมฐาน ได้จึงเป็นที่สุดแห่งทางปัญญา เป็นตัววิปัสสนาญาณได้ ดูกรอานนท์ บุคคลผู้ใดปรารถนาพระนิพพาน จงยังอสุภะ กรรมฐานในตนให้เห็นแจ้งชัดเถิด ครั้นไม่เห็นก็ให้พิจารณา ปฏิกลสัญญาลงในตนว่า แม้ตัวของเรานี้ถึงยังมีชีวิตอยู่ ก็เป็นของพืงน่าเกลียดพืง น่าเบื่อหน่ายยิ่งนัก ถ้าหากว่าไม่มีหนังห่อหุ้มไว้แล้ว ก็จะเป็นของน่าเกลียดเหมือนอสุภะแท้ เพราะมีหนังห่อหุ้มไว้จึงพอดูได้ อันที่แท้ตัวตนแห่งเรานี้ จะตั้งอยู่ได้ก็ด้วยลมอัสสาสะ ปัสสาสะเท่านั้น ถ้าขาดลมหายใจเข้าออกแล้ว ตัวตนนี้ก็จะเน่าเปื่อยผุพัง ต่อแต่นั้นก็จะเป็นอาหารของสัตว์ทั้งหลายมีหนอนเป็นต้น จะมาเจาะไชกิน ส่วนลมหายใจเข้า-ออกซึ่งเป็นเจ้าชีวิตนั้นเล่า ก็เป็นอันตราย ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ของของตัว เขาอยากอยู่ เขาก็อยู่ เขาอยากดับเขาก็ดับ เราจะบังคับบัญชาเขาไม่ได้ตามปรารถนา ถ้าหากขาดลมหายใจเข้าออกแล้ว ความสว ความงามในตน และความสวความงามภายนอก คือ บุตรภรรยาและข้าวของเงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคทั้งปวง ก็ย่อมหายไปสิ้นด้วยกันทั้งนั้น เหลียวซ้ายแลขวาจะได้เห็น บุตรภรรยาและหลานก็หาไม่ได้ ต้องอยู่คนเดียวในป่าช้า หาผู้ใดจะเป็นเพื่อนสองมิได้

ดูกรอานนท์ บุคคลผู้ใดพิจารณาเห็นอสุภกรรมฐาน ๓๒ ประการ เห็นซากผิดิบในตน ชื่อว่าได้ถือเอาความสุขในทางพระนิพพาน วิธีเจริญอสุภกรรมฐานตามลำดับ คือปลงจิตลงในกธา(ผม)ให้เห็นเป็นอสุภะ แล้วให้สำคัญในกษานั่นว่าเป็นอันตราย แล้วให้เอาจิตปลงให้เห็นเป็นอสุภะเป็นอันตราย แล้วเอา นะขา (เล็บ) ฟันดา (ฟัน) ตั้งลงปลงจิตเป็นอสุภะเป็นอันตราย แล้วให้เอา ตะโจ (หนัง) ตั้งลงตามลำดับไป จนถึงมัตตะเกมัตตะลุงคัง เป็นที่สุด พิจารณาให้เห็น เป็นอสุภะเป็นอันตรายโดยนัยเดียวกัน ดูกรอานนท์เราตถาคตแสดงมานี้โดยพิสดารให้กว้างขวางทั้ง

เบื้องต้นและเบื้องปลาย แท้จริงบุคคลผู้มีปัญญา ก็ให้สังเคราะห์ลงใน อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เท่านั้น บุคคลผู้มีปัญญา จะเจริญอสุภกรรมฐาน ท่านมิได้เจริญแต่ต้นลำดับไปจนถึงปลาย เพราะเป็นการเน้นซ้ำ ท่านยกอาการอันใดอันหนึ่งขึ้นพิจารณาสังเคราะห์ลงใน อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ท่านก็ย่อมได้ถึงมรรคผลนิพพานโดยสะดวก การที่เจริญอสุภกรรมฐานนี้ก็เพื่อจะให้เบื่อหน่ายในร่างกายของตน อันเห็นว่าเป็นของสวงาม ทั้งวัตถุภายในและภายนอกให้เห็นเป็นของเปื่อยเน่าผุพัง จะได้ยกตนให้พ้นจากกิเลส ตัณหา ผู้มีปัญญารู้แล้วไม่ควรชื่นชมยินดีในรูปตนและผู้อื่น ทั้งรูปหญิงรูปชาย ทั้งวัตถุข้าวของดีงามประณีตบรรจงอย่างใดอย่างหนึ่งเลย เพราะว่าความรักนั้นเป็นกองกิเลสทั้งสิ้น ถ้าห้ามใจให้ห่างจากกองกิเลสได้ จึงจะได้รับ ความสุขทั้งชาตินี้ และชาติหน้า ถ้าหากใจยังพัวพันอยู่ในกองกิเลสแล้ว ถึงแม้จะได้รับความสุขสบายก็เพียงชาตินี้เท่านั้น เบื้องหน้าต่อไปไม่มีทางที่จะได้ความสุขมีแต่ทุกข์โดยถ่ายเดียว ผู้มีปัญญาเมื่อได้เจริญอสุภะนุสสติกรรมฐาน เอาพระวัดติงสการ ๓๒ เป็นอารมณ์ ก็ควรละกองกิเลสตัณหาให้ขาดสูญ เมื่อรู้แล้วปฏิบัติตามจึงจะเห็นผลเป็นกุศลต่อไป เมื่อรู้แล้วไม่ปฏิบัติตามก็หาผลอันดีงามไม่ได้ เพราะละกิเลสตัณหาไม่ได้ เปรียบเหมือนบุคคลผู้ตกเข้าไปในกองเพลิงเมื่อรู้ว่าเป็นกองเพลิง ก็รีบหนีหนีออกไป จึงจะพ้นจากความร้อน ถ้ารู้ว่าตัวตกเข้าอยู่ในกองเพลิง แต่มิได้พยายามที่จะหนีออกหนีออก จะพ้นจากความร้อน ความไหม้อย่างไรได้ ขอบุพมานี้ฉันใด บุคคลรู้แล้วว่า สิ่งนี้เป็นโทษแต่มิได้ละเสียก็มิพ้นจากโทษเหมือนกันกับ ผู้ไม่พ้นจากกองเพลิงจะนั่น ดูกรอานนท์ผู้รู้แล้วมิได้ทำ ตามนั้น จะนับว่าเป็นคนรู้ไม่ได้เพราะไม่เกิดมรรคเกิดผลเลย เราตถาคตอนุญาตตั้งศาสนธรรมคำสั่งสอนไว้นี้ ก็เพื่อว่า เมื่อผู้รู้แล้วว่าสิ่งใดเป็นโทษให้ละเสียมิใช่ตั้งไว้เพื่ออ่านเล่น ฟังเล่น พุดเล่น เท่านั้น บุคคลทั้งหลายล้วนเสวยสุขในมนุษย์

และในอภายภูมิทั้งนั้น ไม่ใช่สิ่งอื่นเลย เป็นเพราะกิเลส ราคะ ตัณหาอย่างเดียว ถ้าบุคคลผู้ยังไม่พ้นจากกิเลสราคะตัณหาตราบใด ก็ยังไม่เป็นผู้พ้นจากอภายทุกข์ได้จนตรานั้น บุคคลผู้มิได้พ้นจากกิเลสราคะตัณหา นั้นจะ ทำบุญให้ท่านสร้างกุศลอย่างแข็งแรงเท่าใดก็จะได้เสวยความสุขในมนุษย์โลกและเทวโลกเพียงเท่านั้น ที่จะได้เสวยสุขในพระนิพพานนั้นเป็นอันไม่ได้เลย ถ้าประสงค์ต่อพระนิพพานแท้ ให้โณนเกล้าเข้าบวชในพระศาสนาไม่ว่า บวชหญิงชาย ถ้าทำได้อย่างนี้เชื่อว่าปฏิบัติใกล้ต่อพระนิพพาน เพราะว่าเมืองนิพพานนั้นปราศจากกิเลสตัณหา ผู้มีปัญญา เมื่อปรารถนาความสุขในพระนิพพานนั้นปราศจากกิเลสตัณหา ผู้มีปัญญา เมื่อปรารถนาความสุขในพระนิพพานจงออกบวชในพระพุทธศาสนา แล้วตั้งใจเจริญสมถวิปัสสนา อย่าให้หลงโลกหลงทาง ถ้าไม่รู้ทางพระนิพพานมีแต่ตั้งหน้า ปรารถนาเอาเท่านั้นก็จะหลงเข้าไปในรูปพรหม ชื่อว่าหลงโลกหลงทางไปในภพต่างๆให้ห่างจากพระนิพพานไป การทำบุญทำกุศลทั้งหลายนั้น มิใช่จะทำให้บุญนั้นพาไปในที่อื่น ให้ทำเพื่อระงับดับกิเลสได้อย่างเดียว อย่าเข้าใจว่าทำบุญทำกุศลแล้วบุญกุศลนั้นจะยกเอาตัวนำเข้าไปสู่พระนิพพานเช่นนั้นหาไม่ได้ ทำเพื่อจะระงับดับกิเลสตัณหา แล้วจึงจะไปพระนิพพานได้ กิเลสตัณหา นั้นมีอยู่ที่ตัวของเรา ถ้าเราไม่ทำให้ดับ ใครจะมาช่วยดับให้ ต้นเหง้าเค็มมูลของกิเลสตัณหาอยู่ที่เรา ถ้าเราดับไม่ได้ก็ไม่ถึงซึ่งความสุขในพระนิพพาน

เมืองพระนิพพาน

ตะทะนันตะรัง ในลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัส เทศนาต่อไปอีกว่า อานนท์ นิพพานัง นะคะรัง นามะ อันชื่อว่าเมืองพระนิพพาน ย่อมตั้งอยู่ในที่สุดแห่งโลก โลกมีที่สุดเพียงใด พระนิพพานก็ตั้งอยู่ที่สุดนั้น พระนิพพาน เป็นพระมหานครอันใหญ่เป็นที่บรมสุขหาที่เปรียบมิได้ คำที่ว่าที่สุดแห่งโลกนั้น จะถือเอาอากาศโลกหรือจักรวาล โลกเป็นประมาณนั้นมีได้ อากาศโลกและจักรวาลโลกนั้น มีที่สุดเบื้องต้นก็เพียงใต้แผ่นดิน แผ่นดินนี้มีน้ำรอง ใต้น้ำนั้นมีลม ลมนั้นหนาได้ ๕ แสณ ๔ หมื่นโยชน์สำรองน้ำไว้ ได้ลมน้ำลงไปเป็นอากาศหาที่สุดมิได้ ที่สุดโลกเบื้องต้นก็เพียงลมเท่านั้น อันว่าที่สุดแห่งจักรวาลโลกเบื้องต้นนั้น มือนันตจักรวาลเป็นเขต นอกอนันตจักรวาลออกไปเป็น อากาศว่างๆ อยู่ จึงว่าโดยขวางมือนันตจักรวาลเป็นที่สุด อันว่าที่สุดแห่งจักรวาลโลกเบื้องต้นนั้น มีรูปพรหมเป็นเขต เฉพาะอรูปพรหม ๔ ชั้นนั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็น นิพพานพรหมหรือนิพพานโลก นิพพานโลกนี้เป็นที่ไม่สิ้นสุด ส่วนว่านิพพานของพระพุทธเจ้า ซึ่งมีนิพพานเป็นที่สุดแล้ว ต่ออรูปพรหม ๔ ชั้นขึ้นไปก็เป็นแต่อากาศที่ว่างๆอยู่ จึงว่าที่สุดเบื้องต้น เพียงอรูปพรหมเท่านั้น จะเข้าใจเอาเองว่าลมรองน้ำและอนันตจักรวาลและอรูปพรหมเป็นที่สุดของโลก เมืองพระนิพพานคงตั้งอยู่ในที่สุดของโลกเหล่านั้น ดังนี้ พระพุทธเจ้าจึงห้ามว่า อย่าฟังเข้าใจอย่างนั้นเลย ที่ทั้งหลายเหล่านั้น ใครๆ ก็ไม่สามารถไปถึงด้วยกำลังกาย หรือ ด้วยกำลังยานพาหนะมียานช้างยานม้าได้ อย่าเข้าใจว่าเมืองนิพพานตั้งอยู่ในที่สุดของโลกเหล่านั้น หรือตั้งอยู่ในที่แห่งนั้นแห่งนี้ อย่าเข้าใจว่าตั้งอยู่ในที่ใดที่หนึ่งเลย แต่ว่าพระนิพพานนั้น หากมีอยู่ในที่สุดของโลกเป็นของจริง ไม่ต้องสงสัยให้ท่านทั้งหลายศึกษาให้เห็นโลก รู้โลกเสียให้ชัดเจน ก็จักเห็นพระนิพพาน พระนิพพานก็ตั้งอยู่ในที่สุดแห่ง

โลกนั่นเองดูรอาณนท์ บุคคลทั้งหลายถึงที่สุดโลกออกจากโลกได้แล้ว จึงเชื่อว่าถึงพระนิพพานและรู้ตนว่าเป็นผู้พ้นทุกข์แล้วและอยู่สุขสำราญบานใจทุกเมื่อ หากความร่ำร้อนโศกเศร้าเสียใจมิได้ ถ้าผู้ใดยังไม่ถึงที่สุดโลกยังออกจากโลกไม่ได้ตราบใด ก็เชื่อว่ายังไม่ถึงพระนิพพานจะต้องทนทุกข์น้อยใหญ่ทั้งหลายเกิด ๆ ตาย ๆ กลับไปกลับมาหาที่สุดมิได้อยู่ตราบนั้น บุคคลทั้งหลายเป็นผู้ต้องการพระนิพพาน แต่หาวิธีไม่ว่าพระนิพพานนั้นเป็นอย่างไร อยู่ที่ไหน การปฏิบัติ ในทาน ศีล สมาธิ ปัญญา อันเป็นทางไปสู่พระนิพพาน ก็ไม่เข้าใจ ก็ไม่รู้ไม่เห็นไม่เข้าใจแล้ว จะไปสู่พระนิพพาน นั้นเป็นการลำบากยิ่งนัก เปรียบเหมือนคน ๒ คน ผู้หนึ่ง ตาบอด ผู้หนึ่งตาดี จะว่ายนํ้าข้ามมหานทีอันกว้างใหญ่ ในคนทั้ง ๒ นั้น ผู้ใดจักถึงฝั่งข้างโน้นก่อน คนผู้ตาดีต้องถึงก่อน ส่วนคนผู้ตาบอดนั้น จะว่ายนํ้าข้ามไปถึงฝั่งฝากโน้นแสนยากลำบาก บางทีจะตายเสียในท่ามกลางแม่น้ำ เพราะไม่รู้ไม่เห็นว่าจะอยู่ที่ไหน ข้ออุปมานี้ฉันใด คนไม่รู้ไม่เห็นพระนิพพานอยู่ที่ไหนเป็นอย่างไร ทางจะไปก็ไม่เข้าใจ เป็นแต่อยากได้อยากถึง อยากไปพระนิพพาน เมื่อเป็นเช่นนี้การได้ถึงของผู้นั้นก็ต้องเป็นของลำบากยากแค้นอยู่ เป็นของธรรมดา บางทีจะตายเสียเปล่า จะไม่ได้เจื่อนเค้าของนิพพานเลย ผู้ศึกษาพึงเข้าใจว่า พระนิพพานอยู่ที่สุดของโลก ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นทางไปพระนิพพาน ถ้ารู้อย่างนี้ยังมีทางที่จะถึงพระนิพพานได้บ้าง แม้เมื่อรู้แล้วอย่างนั้นก็ต้องพากเพียรพยายามเต็มที่ จึงจะถึงเหมือน คนตาดีว่ายนํ้าข้าม ก็ต้องพยายามจนสุดกำลังจึงจะข้ามพ้นได้ มีอุปไมยเหมือนกันฉันนั้น ดูรอาณนท์ บุคคลทั้งหลายผู้ปรารถนาพระนิพพานควรศึกษาให้รู้แจ้ง ครั้นรู้แจ้งแล้วถึงก็ตาม ไม่ถึงก็ตาม ก็ไม่เป็นทุกข์แก่ใจ ถ้าไม่รู้แต่อยากได้ย่อมเป็นทุกข์มากนัก เปรียบเหมือนบุคคล อยากได้วัตถุสิ่งหนึ่งแต่หากไม่รู้จักวัตถุสิ่งนั้น ถึงวัตถุสิ่งนั้นจะมีอยู่จำเพาะหน้า ก็ไม่อาจถือเอาได้เพราะไม่รู้ ถึง

จะมีอยู่ก็มีเปล่าๆ ส่วนตัวก็ไม่หายความอยากได้ จึงเป็นทุกข์ยิ่งนัก ผู้ปรารถนาพระนิพพานแต่มารู้จักพระนิพพานก็เป็นทุกข์เช่นนั้น จะถือเสียว่าไม่รู้ก็ช่างเถละ เราปรารถนาเอาคงจะได้อย่างนี้ก็ผิดไป ใช่มิได้ แม้แต่ผู้รู้แล้วตั้งหน้าบากบั่นขวนขวายจะให้ได้ถึงก็ยังเป็นการยากลำบากอย่างยิ่ง บุคคลผู้ไม่รู้ไม่เห็นพระนิพพานและจะถึงพระนิพพาน จะมีมาแต่ที่ไหน อย่าว่าแต่พระนิพพานเลย แม้จะทำการสิ่งใดก็ดี เป็นต้นว่า ข้างเงิน ข้างทอง ข้างเหล็ก ข้างไม้ ข้างवादเขียนต่างๆ เป็นต้น ต้องรู้ด้วยใจ หรือเห็นด้วยตาเสียก่อนจึงจะกระทำสิ่งนั้นให้สำเร็จได้ ผู้ปรารถนาพระนิพพานก็ต้องศึกษาให้รู้จักพระนิพพานไว้ ก่อนจึงจะทำสิ่งนั้นให้สำเร็จได้ ผู้ปรารถนาพระนิพพานก็ต้องศึกษาให้รู้จักพระนิพพานไว้ก่อนจึงจะได้ จะมาตั้งหน้าปรารถนาเอาโดยความไม่รู้ นั้น จะมีทางได้มาที่ไหน ดูรอาณนท์ บุคคลทั้งหลายควรจะศึกษาให้รู้ให้แจ้งทางของพระนิพพานไว้ให้ชัดเจนแล้วไม่ควรประมาท แม้ปรารถนาจะไปก็ไป แม้ไม่ปรารถนาจะไป ก็อย่าไป ครั้นเห็นดีแล้ว จิตประสงค์แล้ว ก็ให้ปฏิบัติในทางของพระนิพพานด้วยจิตอันเลื่อมใสก็อาจจะสำเร็จ ไม่สำเร็จก็จะเป็นอุปนิสัยต่อไป ผู้ที่ไม่รู้แม้ปรารถนาจะไป หรืออยู่ใกล้ที่นั้นบ่อยๆ ก็ไม่อาจถึง เพราะเข้าใจผิดคิดว่าอยู่ที่นั่นที่นี้ ก็เลยผิดไปตามจิตที่คิดหลงไปหลงมา อยู่ในวัฏสงสาร ไม่มีวันที่จะถึงพระนิพพานได้

ครูที่ดี

ดูรอาณนท์ บุคคลผู้ไม่รู้ ไม่แจ้งไม่เข้าใจพระนิพพาน ไม่ควรที่จะสั่งสอนพระนิพพานแก่ท่านผู้อื่น ถ้าขึ้น สั่งสอนก็จะพาท่านหลงหนทาง จะเป็นบาปเป็นกรรมแก่ตน ควรจะสั่งสอนแต่เพียงทาง มนุษย์สุคติ สวรรค์สุคติ เป็นต้นว่า สอนให้รู้จักทาน ให้รู้จักศีล ๕ ศีล ๘ ให้รู้จักกุศลกรรมบถ ให้รู้จักปฏิบัติมารดาบิดา ให้รู้จักอุปัชฌาย์อาจารย์

ให้รู้จักก่อสร้างบุญกุศลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น เพียงเท่านี้ก็อาจจะได้
มนุษยสมบัติ สวรรค์สมบัติ พอสวรรค์อยู่แล้ว ส่วนความสุขในโลกุตตรนิพพานนั้น
ผู้ใดต้องการจริง ต้องรักษาศีล ๕ ศีล ๑๐ ศีลพระปาติโมกข์เสียก่อนจึงชื่อว่า เข้าใกล้
ทางมีโอกาสที่จะไปถึงโลกุตตรนิพพานโดยแท้ แม้ผู้ที่อาจจะเจริญทางพระนิพพาน
นั้นก็ให้รู้จักทำตนเป็นผู้เป็นครูว่ารู้แจ้งทางพระนิพพานจริง จึงไปอยู่เล่าเรียน ถ้าไปอยู่เล่า
เรียนในสำนักของท่านผู้ไม่รู้ไม่แจ้ง ก็จะไม่สำเร็จ โลกุตตรนิพพานได้ เพราะว่าทาง
แห่งโลกุตตรนิพพานนี้ เล่าเรียนได้ด้วยยากยิ่งนักด้วยเหตุสัวยินคืออยู่ในกามสุข อัน
เป็นข้าศึกแก่พระนิพพานโดยมาก กันตะ อริยะกัสดะปะ ข้าแต่พระอริยะกัสดะปะ ผู้มี
อายุ พระพุทธเจ้าได้ตรัสเทศนาแก่ ข้าฯ อานนท์ด้วยประการดังนี้ ขอให้พระสงฆ์
ทั้งหลาย จงทราบด้วยผลญาณแห่งตน ดังแสดงมานี้เกิดตะทะนันตะรัง ลำดับนั้น
พระพุทธเจ้าจึงตรัสเทศนาต่อไปอีกว่า อานันตะ ดูกรอานนท์อันว่าบุคคลทั้งหลาย ผู้
ปรารถนาซึ่งพระนิพพาน ควรแสวงหาซึ่งครูที่ดีที่อยู่เป็นสุขสำราญมิได้ประมาณ
เพราะพระนิพพานไม่เหมือนของสิ่งอื่น อันของสิ่งอื่นนั้นเมื่อผิดไปแล้วก็มีทางแก้ตัว
ได้ หรือไม่สู้เป็นอะไรนัก เพราะไม่ละเอียดสุขุมมาก ส่วนพระนิพพานนี้ละเอียดสุขุม
ที่สุด ถ้าผิดแล้วก็เป็เหตุให้ได้รับความทุกข์ เป็นนันทะ ทำให้หลงโลกหลงทางห่าง
จากความสุข ทำให้เสียประโยชน์เพราะอาจารย์ ถ้าได้อาจารย์ที่ถูกที่ดี ก็จะได้รับผลที่
ถูกที่ดี ถ้าได้อาจารย์ที่ไม่รู้ไม่ดีไม่ถูกไม่ต้อง ก็จะได้รับผลที่ผิดเป็นทุกข์พาให้หลงโลก
หลงทาง พาให้เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสารสิ้นกาลนาน เปรียบเหมือนผู้จะพาเรา
ไปในที่ตำบลใดตำบลหนึ่ง แต่ผู้นั้นไม่รู้จักตำบลนั้น แม้เราเองก็ไม่รู้ เมื่อกระนั้น โฉน
เขาจึงจะพาเราไปให้ถึงตำบลนั้นได้เล่า ข้ออุปมานี้ฉันใด อาจารย์ผู้ไม่รู้พระนิพพาน
และจะพาเราไปพระนิพพานนั้น ก็จะพาเราหลงโลกหลงทาง ไปๆ มาๆ ตายๆ เกิดๆ

อยู่ในวัฏสงสาร ไม่อาจถึงพระนิพพานได้ เหมือนคนที่ไม่รู้จักตำบลที่จะไปและเป็นผู้
พาไปก็ไม่อาจจะถึงได้ มีอุปมาฉันนั้น ผู้คบครูอาจารย์ที่ไม่รู้ดีและได้ผลที่ไม่ดี มีใน
โลกมีใช้น้อย เหมือนดัง พระองค์ลิลมาลเถระไปเรียนวิชาในสำนักครูผู้มีทิฏฐิอันผิด คือ
เป็นมหาโจรฆ่าคนล้มตายเสียด้วยนับพัน หากเราตถาคตรู้เห็นมีความสงสารเวทนา
มาข้องในข่าย สยัมภูญาณ จึงได้ไปโปรดปรามมาให้ละเสียซึ่งพยายอันร้าย เป็นการลำบาก
มีใช้น้อย ถ้าไม่ได้พระตถาคตแล้วพระองค์ลิลมาลก็จักได้เสวยทุกข์อยู่ในวัฏสงสารสิ้น
ชาติเป็นอันมาก ดูกรอานนท์ บุคคลผู้ไม่รู้พระนิพพานไม่ควรเป็นครู สั่งสอนท่าน
ผู้อื่นในทางพระนิพพานเลย ต่างว่าจะสั่งสอนเขา จะสั่งสอนว่ากระไรเพราะตัวไม่รู้
เปรียบเหมือนบุคคลไม่เคย เป็นช่างเขียนหรือช่างต่างๆ มาก่อนแล้วและอยากเป็นครูสั่ง
สอนเขา จะบอกแก่เขาว่ากระไร เพราะตัวเองก็ไม่รู้ ไม่เข้าใจจะเอาอะไรไปบอกไป
สอนเขา จะเอาแต่คำพูดเป็นครูทำตัวอย่างให้เขาเห็นเช่นนั้นไม่ได้ จะให้เขาเล่าเรียน
อย่างไร เพราะไม่มีตัวอย่างให้เขาเห็นด้วยตาให้รู้ด้วยใจ เขาจะทำตามอย่างไรได้ ตัว
ผู้เป็นครูนั้นแลต้องทำก่อน ถ้าทำไม่ได้ก็ไม่ควรเป็นครูสอนเขา ถ้าขึ้นเป็นครูก็จะพาเขา
หลงโลกหลงทาง เป็นบาปเป็นกรรมแก่ตัวนักหนาทีเดียว พระพุทธเจ้าตรัสแก่ข้าฯ
อานนท์ดังนี้แล ตะทะนันตะรัง ลำดับนั้น พระพุทธเจ้าตรัสเทศนา ต่อไปอีกว่า
อานันตะ ดูกรอานนท์ อันว่าบุคคลผู้จะสอนพระนิพพานนั้นจะต้องให้รู้แจ้งประจักษ์
ชัดเจนว่า พระนิพพานมีอยู่ในที่นั้นๆ มีลักษณะอาการอย่างนั้นๆ ต้องรู้ให้แจ้งชัด จะ
กล่าวแต่เพียงวาจาว่านิพพานๆ ด้วยปาก แต่ใจไม่รู้แจ้งชัดเช่นนั้นไม่ควรเชื่อถือเลย
ต้องให้รู้แจ้งชัดในใจก่อน จึงควรเป็นครูเป็นอาจารย์สอนผู้อื่นต่อไป จะเป็นเด็กก็ตาม
ผู้ใหญ่ก็ตาม ถ้ารู้แจ้งชัดซึ่งพระนิพพานแล้ว ก็ควรเป็นครูเป็นอาจารย์และควรนับถือ
เป็นครูเป็นอาจารย์ได้ แม้จะเป็นผู้ใหญ่สูงศักดิ์สักปานใดก็ตาม ถ้าไม่รู้ไม่เข้าใจแล้วไม่

ควรนับถือเป็นครูเป็นอาจารย์เลยดูกรอาณนท์ ถ้าอยากได้สุขอันใด ก็ควรรู้จักสุขอันนั้นก่อนจึงจะได้ เมื่ออยากได้สุขในพระนิพพาน อยากได้สุขในมนุษย์และสวรรค์ ก็ให้รู้จักสุขในมนุษย์และสวรรค์นั้นเสียก่อนจึงจะได้ ถ้าไม่รู้จักสุขอันใด ก็ไม่อาจยังความสุขอันนั้นให้เกิดขึ้นได้ ไม่เหมือนทุกข์ในนรก อันทุกข์ในนรานั้น จะรู้จักตามไม่รู้ ก็ตามถ้าทำกรรมที่เป็นบาปแล้ว ผู้ที่รู้หรือผู้ที่ไม่รู้จักตนรอกเหมือนกัน ถ้าไม่รู้จักนราก็ยิ่งไม่มีเวลาพ้นจากนรกได้ ถึงจะทำบุญให้ทานสักปานใดก็ไม่อาจพ้นจากนรกได้แต่มีชื่อว่าทำบุญให้ทานไม่ได้บุญ ความสุขที่ได้แต่การทำบุญนั้นมีอยู่ แต่ว่าเป็นความสุขที่ยังไม่พ้นจากทุกข์ในนรก เมื่อยังไม่รู้ไม่เห็นนรกตราบใด ก็ยังไม่พ้นจากนรกอยู่ตรานั้น ครั้นได้เข้าถึงนรกแล้ว เมื่อได้รู้ทางออกจากนรกได้แล้วปรารถนาจนจากนราก็พ้นได้ เมื่อไม่อยากพ้นก็ไม่อาจพ้นได้ ต้องรู้จักแจ้งชัดว่านรกอยู่ในที่นั้นๆ มีลักษณะอาการอย่างนั้นๆ และควรรู้จักทางออกจากนรกให้แจ้งชัด ทางออกจากนรานั้นก็คือ ศีล ๕ ศีล ๑๐ ศีลพระปาติโมกข์นั่นเอง เมื่อรู้แล้วอยากจะทำให้ออกไปพ้นก็ออกได้ ไม่อยากจะทำให้ออกไปพ้นก็ออกไม่ได้ ผู้ที่รู้กับผู้ที่ไม่รู้ย่อมได้รับทุกข์ในนรกเหมือนกัน ส่วนความสุขในมนุษย์สวรรค์และพระนิพพานนั้นต้องรู้จึงจะได้ ถ้าไม่รู้ไม่เข้าใจไม่ได้เลย มีอาการต่างกันดังนี้ ดูกรอาณนท์ เมื่ออยากรู้จักนรกและสวรรค์และพระนิพพานก็ให้รู้เสียในเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ เมื่ออยากพ้นทุกข์ในนรกก็นำออก ให้พ้นเสียเมื่อยังไม่ตาย เมื่ออยากได้สุขในมนุษย์หรือในสวรรค์หรือในนิพพาน ก็ให้รีบชวนหาความสุขเหล่านั้นไว้แต่เมื่อยังไม่ตาย จะถือว่าตายแล้วจึงพ้นทุกข์ในนรก ตายแล้วจึงจะไปสวรรค์ไปพระนิพพานดังนี้ เป็นอันใช้ไม่ได้ เสียประโยชน์เปล่า อย่าเข้าใจว่าเมื่อมีชีวิตอยู่สุขอย่างหนึ่ง เมื่อตายไปแล้วมีสุขอีกอย่างหนึ่ง เช่นนี้เป็นความรู้ที่เข้าใจผิดโดยแท้ เพราะจิตมีดวงเดียว เมื่อมีชีวิตอยู่ได้รับทุกข์ฉับใด แม้เมื่อตายไปแล้วก็ได้รับทุกข์ฉับนั้น เมื่อยังมี

ชีวิตอยู่มีความสุขฉับใด เมื่อตายไปแล้วก็ได้รับความสุขฉับนั้น ไม่ต้องสงสัย เมื่อยังมีชีวิตอยู่ยังไม่รู้ไม่เห็นซึ่งความทุกข์และความสุขมีสภาวะดังนี้ เมื่อตายไปแล้วจะซ้ำร้ายยิ่งนัก จะมีทางรู้ทางเห็นด้วยอาการอย่างไร พระพุทธเจ้าได้ตรัสเทศนาแก่ข้าฯ อาณนท์ ด้วยประการดังนี้

คนหลง

ตะทะนั่นตะรัง ลำดับนั้นพระพุทธเจ้าจึงตรัสเทศนาต่อไปอีกว่า ดูกรอาณนท์ บุคคลผู้ใดมิได้ทำบุญให้ทานรักษาศีลเป็นต้น ไว้สำหรับตัวเสียก่อนเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ผู้นั้นก็เป็นคนหลง บุคคลผู้ใดอยากได้ความสุขแต่มิได้ กระทำตนให้มีความสุขไว้ก่อน ตั้งแต่เมื่อยังมีชีวิตอยู่ เข้าใจเสียว่าตายไปแล้วภายหน้าจึงจะได้รับความสุขเช่นนั้น ผู้นั้นก็เป็นคนหลง บุคคลผู้ใดอยากให้เห็นพ้นทุกข์ แต่ไม่ได้กระทำให้พ้นทุกข์เสียตั้งแต่เมื่อยังมีชีวิตอยู่ เข้าใจเสียว่าตายไปแล้วจึงจะพ้นทุกข์ ดังนี้ผู้นั้นก็เป็นคนหลง บุคคลผู้ใดที่ทำความเข้าใจว่า เมื่อยังมีชีวิตอยู่นี้เป็นอย่างหนึ่ง ตายไปแล้วเป็นอีกอย่างหนึ่ง บุคคลผู้นั้นก็เป็นคนหลง บุคคลผู้ใดเข้าใจเสียว่า เมื่อยังเป็นคนยังมีชีวิตอยู่นี้ไม่รู้ไม่เห็น ไม่ได้ไม่เป็นที่ข้างเกิดไม่เป็นไร ตายไปแล้วภายหน้า หากจะได้รู้ จะได้เห็นจะได้จะเป็น ผู้นั้นก็เป็นคนหลง บุคคลผู้ใดเข้าใจเสียว่าเมื่อยังเป็นคนมีชีวิตอยู่นี้เป็นสุขก็ข้างเกิด ตายไปแล้วจะได้สุข ผู้นั้นก็เป็นคนหลง บุคคลผู้ใดถือเสียว่า เมื่อยังมีชีวิตอยู่นี้ทุกข์ก็ข้างเกิดไม่เป็นไรตายไปแล้วจะได้สุข ผู้นั้นก็เป็นคนหลง บุคคลถือเสียว่า เมื่อยังเป็นคนมีชีวิตอยู่นี้ จะทุกข์ก็ดี จะสุขก็ดี จะชั่วก็ดี ก็ข้างเกิด ตายไปแล้วจะไป เป็นอะไรก็ข้างเกิด ใครจะตามไปรู้ไปเห็น ผู้นั้นก็เป็นคนหลง ดูกรอาณนท์ บุคคลทั้งหลายปรารถนาอยากพ้นทุกข์ หรือปรารถนาอยากให้ได้สุขประเภทใด ก็ควรให้ได้ให้ถึงเสีย

แต่ ในชาตินี้ ถ้าถือเอาภพหน้าเป็นประมาณแล้ว ถือว่าเป็นคนหลงสิ้นทั้งนั้น แม้ความสุขอย่างสูงคือพระนิพพาน ผู้ปรารถนาที่พึงรีบชวนขวายเป็นให้ถึงเสียแต่เมื่อยังเป็นคนมีชีวิตอยู่นี้ ดูกรอานนท์ อันความสุขในพระนิพพานนั้นมี ๒ ประเภท คือ ดิบ ๑ สุก ๑ ได้ความว่า เมื่อยังเป็นคนมีชีวิตอยู่ได้เสวยสุขในพระนิพพานนั้นได้ชื่อว่าพระนิพพานดิบ เมื่อตายไปแล้วได้เสวยสุขในพระนิพพานนั้น ชื่อว่าพระนิพพานสุก พระนิพพานมี ๒ ประเภทเท่านี้ นิพพานโลกีย์ นิพพานพรหม เป็นนิพพานหลงไม่พ้นเข้า ในที่นี้ พระนิพพานดิบนั้นเป็นของสำคัญควรให้รู้ให้เห็น ให้ได้ถึงไว้เสียก่อนตาย ถ้าไม่ได้พระนิพพานดิบนี้แล้ว ตายไปก็จะได้พระนิพพานสุกนั้นไม่มีเลย ถ้าไม่รู้ไม่เข้าใจ ก็ยังไม่มีทางได้ แต่รู้แล้วเห็นแล้วพยายามจะให้ได้ให้ถึง ก็แสนยากแสนลำบาก ยิ่งนักหนา ผู้ใดเห็นว่าพระนิพพานมีอย่างเดียวตายแล้วจึงจะได้ ผู้นั้นชื่อว่าเป็นคนหลง ส่วนพระนิพพานดิบนั้นจะจัดเอาความสุขอย่างละเอียด เหมือนอย่างพระนิพพานสุกนั้นไม่ได้ แต่ก็มีความสุขอย่างละเอียดสุขุมหาสิ่งเปรียบไม่ได้อยู่แล้ว แต่หากยังมีกลิ่นรสแห่งทุกข์กระทบถูกต้องอยู่ จึงไม่ละเอียดเหมือนพระนิพพานสุก เพราะพระนิพพานสุกไม่มีกลิ่นรสแห่งทุกข์ จะมากล้ากรายปราศจากสรรพสิ่งทั้งปวง แต่พระนิพพานดิบนั้นต้องให้ได้ไว้ก่อนตาย ดูกรอานนท์ อันว่าพระนิพพาน นั้นพึงให้ดูอย่างแผ่นพระธรรมมีลักษณะอาการจันใด ก็ให้ตัวเรามีลักษณะอาการจันนั้น ถ้าทำได้เช่นนั้นก็ได้ชื่อว่าถึงพระนิพพานดิบ ถ้าทำไม่ได้ แต่พูดว่าอยากได้จะพูดมากมายทำไรๆ ก็ตาม ก็ไม่อาจที่จะได้ถึงเลย ถ้าปรารถนาจะถึงพระนิพพานแล้ว ต้องทำจิตทำใจของตน ให้เป็นเหมือนแผ่นดินเสียก่อน ไม่ใช่เป็นของทำได้ด้วยง่าย ต้องพากเพียรลำบากยากยิ่งนักจึงจะได้จะเข้าใจว่าปรารถนา เอาด้วยปากก็จะได้ อย่างนี้เป็นคนหลงไปใช้ไม่ได้ ต้องทำตัวทำใจให้เป็นเหมือนแผ่นดินให้จงได้ ลักษณะของแผ่นดินนั้น คนและสัตว์ทั้งหลายจะทำ

ร้ายทำดี กล่าวร้าย กล่าวดีประการใด มหาปฐพีนั้นก็มิได้รู้ได้โกรธรู้เคือง ที่ว่าทำใจให้เหมือนแผ่นดินนั้น ถือว่าให้วางใจเสีย อย่าเอื้อเพื่ออาศัยว่าใจของตนให้ระลึกละอู่ว่าตัวมาอาศัยอยู่ไปชั่วคราวเท่านั้น เขาจะนึกจะคิดอะไรก็อย่าตามเขาไป ให้เข้าใจอยู่ว่า เราอยู่ไปคอยวันตายเท่านั้น ประโยชน์อะไรกับวัตถุข้าวของ และตัวตนอันเป็นของภายนอกแต่ใจซึ่งเป็นของภายในและเป็นของสำคัญ ก็ยังต้องให้ปล่อยวาง อย่าถือเอาว่า เป็นของของตัว กล่าวไว้แต่พอให้เข้าใจเพียงเท่านี้โดยสังเขป ดูกรอานนท์ คำที่ว่าให้ปล่อยวาง จิตใจนั้นคือให้ละความโลภความโกรธความหลง ปลงเสียซึ่งการร้ายและการดี ที่บุคคลนำมากล่าว มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ นินทา สรรเสริญ สุข ทุกข์ อย่ายินดี อย่ายินร้าย แม้ปัจจัยเครื่องบริโภคนั้น เป็นต้นว่าอาหารการกิน ผ้าผ่อนเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่ที่นอน เกสสำหรับแก้โรค ก็ให้ละ ความโลภความหลงในปัจจัยเหล่านั้นเสีย ให้มีความมกน้อยในปัจจัย แต่มิใช่จะห้ามเสียว่าไม่ให้กินมิให้นุ่งห่ม มิให้อาศัยในสถานที่ ไม่ให้กินหยุดกินยา เช่นนั้น ก็หาไม่ได้ คือให้ละความโลภในปัจจัยเท่านั้น คือว่าเมื่อได้อย่างด้อย่างประณีต ก็ให้บริโภคอย่างเลวทรามต่ำช้า ตามมีตามได้ ไม่ให้ใจชุ่มมัวด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง อย่างนี้แหละจึงจะได้ชื่อว่าปล่อยวางเสียได้ ถ้ายังเลือกปัจจัยอยู่ คือปล่อยให้ความโลภ ความโกรธ ความหลงเข้าครอบงำ เพราะเหตุแห่งปัจจัย ๔ อย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ ถือว่าถือจิตถือใจอยู่ ยังไม่ถึงพระนิพพานได้เลย ถ้าละความโลภ ความโกรธ ความหลงในปัจจัยนั้นได้แล้ว จึงชื่อว่าทำตัวให้เป็นเหมือนแผ่นดินเป็นอันถึงพระนิพพานได้โดยแท้ มีคำสอดเข้ามาในที่นี้ว่า เหตุใดจึงมิให้ถือใจ เมื่อไม่ให้ถือเช่นนั้น จะให้เอาใจไปไว้ให้ที่ไหน เพราะไม่ใช่ใจของคนอื่น เป็นใจของตัวเองแท้ๆ ที่จะได้อยู่ได้ทุกวันนี้นี้ก็เพราะมีใจนี้เอง ถ้าไม่มีใจนี้แล้วก็ตายเท่านั้น จะให้วางใจเสียแล้ว จะรู้จะเห็นอะไร มีคำวิสันนาไว้ว่า ผู้ที่เข้าใจว่าใจนั้น

เป็นของของตัวจริง ผู้นั้นก็เป็นคนหลง ความจริงไม่ใช่จิตของเราแท้ ก็คงบังคับได้ตาม
ประสงค์ว่า อย่าให้แก่อย่าให้ตายก็คงจะได้สักอย่าง เพราะเป็นของตัว อันที่จริงจิตใจ
นั้นเป็นลม อันเกิดอยู่สำหรับโลก ไม่ใช่จิตใจของเรา โลกเขาตั้งแต่งไว้ก่อนเรา เราจึง
เข้ามาอาศัยอยู่กับด้วยลมจิตใจ ณ กาลเป็นภายหลัง ถ้าหากว่าเป็นจิตใจของเรา เราพา
เอามาเกิด ครั้นเกิดขึ้นแล้วจิตใจนั้นก็หมดไป ใครจะเกิดขึ้นมาได้อีก นี่ไม่ใช่จิตใจของ
ใครสักคน เป็นของมีอยู่สำหรับโลก ผู้ใดจะเกิดก็ถือเอาลมมันเกิดขึ้น ครั้นได้แล้วก็เป็น
จิตของตน ที่จริงเป็นของสำหรับโลกทั้งสิ้น ที่ว่าจิตใจของตนนั้น ก็เพียงให้รู้ซึ่งการ
บุญการกุศล การบาป การอกุศล และเพียงให้รู้ทุกข์สุข สวรรค์และพระนิพพาน ถือ
เอาไว้ให้ถึงที่สุดเพียงพระนิพพานเท่านั้น ถ้าถึงพระนิพพานแล้วต้องวางจิตใจคืนไว้แก่
โลกตามเดิมเสียก่อน ถ้าวางไม่ได้เป็นโทษ ไม่อาจถึงพระนิพพานได้ มีคำแก่วีรดิษฐ์ ตะ
ทะนัันตะรัง ลำดับนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสเทศนาต่อไปอีกว่า อานันตะ ดูกรอานนท
บุคคลทั้งหลายที่หลงขึ้นไปบังเกิดในรูปพรหมอันปราศจากความรู้ นั้น ก็ล้วนแต่บุคคล
ผู้ปรารถนาพระนิพพาน แต่ไม่รู้จักวางใจให้สิ้น ให้หมดทุกข์นั้นเอง ไม่รู้จักวางจิต
วิญญาณอันตนเข้ามาอาศัยอยู่ด้วยกับลมของโลก ทำความเข้าใจว่าเป็นจิตของตัวเอง และ
เข้าใจว่าพระนิพพานมีอยู่ในเบื้องบนนั้น ตัวก็นึกเข้าใจเอาจิตของตัวเองขึ้นไปเป็นสุขอยู่ใน
ที่นั้น ครั้นตายแล้วก็เลยพาเอาตัวขึ้นไปอยู่ในที่อันไม่มีรูป ตามที่จิตตนนึกไว้นั้น ดูกร
อานนท ผู้ที่หลงขึ้นไปอยู่ในรูปพรหมแล้วจะได้ถึง โลกุตตรนิพพานนั้นช้านานยิ่งนัก
เพราะว่าอายุของรูปพรหมนั้นยืนนาน จะนับว่าเท่านั้นเท่านั้นมีอาจนับได้ จึงเชื่อว่า
นิพพานโลกีย์ ต่างกันแต่มีได้ดับวิญญาณเท่านั้น ถ้าหากดับวิญญาณก็เป็นพระ
นิพพานโลกุตตรได้ ส่วนความสุขความสำราญในพระนิพพานทั้ง ๒ นั้น ก็ประเสริฐ
เลิศโลกเสมอกันไม่ต่างกัน แต่นิพพานโลกีย์เป็นนิพพานที่ไม่สิ้นสุดเท่านั้น เมื่อสิ้น

อำนาจของฌานแล้วยังต้องมี เกิดแก่เจ็บตาย ร้ายและดี คุณและโทษ สุขและทุกข์ยังมี
อยู่เต็มที่ เพราะเหตุนั้น ผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งจะปรารถนานิพพาน พรหมไม่มีเลย ย่อมมุ่ง
ต่อโลกุตตรนิพพานด้วยกันทั้งนั้น แต่ไม่รู้จักปล่อยวางวิญญาณจึงหลงไปเกิดเป็นอรุ
พรหมส่วนโลกุตตรนิพพานนั้นปราศจากวิญญาณ วิญญาณยังมีที่ใด ความเกิดแก่เจ็บ
ตายก็มีอยู่ในที่นั้น โลกุตตรนิพพานปราศจากวิญญาณ จึงไม่มีเกิด ไม่มีแก่ ไม่มีเจ็บ
ไม่มีตาย มีแต่ความสุขสบาย ปราศจากอามิส หากความสุขอันใดจะมาเปรียบด้วย
นิพพานไม่มี พระพุทธเจ้าตรัสแก่ข้าฯ อานนท ดังนี้แล

ปล่อยวาง

ตะทะนัันตะรัง ลำดับนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสเทศนาต่อไปอีกว่า อานันตะ ดูกร
อานนท บุคคลผู้ปรารถนาพระนิพพาน แต่ยังไม่ปล่อยวางใจไม่ได้ ยังอาลัยถึงความสุข
อยู่ คิดว่าพระนิพพานอยู่ในที่นี้ จะเอาจิตแห่งตนไปเป็นสุขในที่แห่งนั้น ครั้นจักปล่อย
วางใจเสียก็กลัวว่าจะไม่มีอันใดนำไปให้เป็นสุข ถือใจอาลัยสุข เหตุนี้จึงมิได้พ้น
นิพพานพรหม ดูกรอานนท เราตถาคตแสดงว่าให้ปลงใจให้วางใจนั้น เราชี้ข้อสำคัญ
ที่สุดมาแสดงเพื่อให้รู้ให้เข้าใจได้ง่าย การวางใจปลงใจนั้น คือวางสุขวางทุกข์ วางบาป
บุญคุณโทษ วางโลก โกรธ หลง วางลาภยศ นิทานสรรเสริญหมด ทั้งสิ้นเหมือนดังไม่
มีหัวใจ จึงชื่อว่าทำให้เหมือนแผ่นดิน ถ้ายังทำไม่ได้ อย่าหวังว่าจะได้โลกุตตรนิพพาน
เลย ถ้าทำตัวให้เหมือนแผ่นดินได้ในกาลใด พึงหวังเกิดโลกุตตรนิพพาน คงได้คงถึงใน
กาลนั้นโดยไม่ต้องสงสัย พระนิพพานเป็นของได้ด้วยยากยิ่งนัก แสคนจะได้แต่ละคน
ก็ทั้งยาก ดูกรอานนท ผู้มิได้ทำอริยมรรคปฏิบัติให้เต็มที่ ยังเป็นปุถุชนหนาไปด้วย
กิเลสตัณหา หาปัญญาไม่ได้ และจะวางใจทำตัวให้เป็นเหมือนแผ่นดินนั้น ไม่อาจทำได้

เลย เหตุที่เขาว่างใจไม่ได้เขายังถือตัวถือใจอยู่ว่าเป็นของของตัวแท้ จึงต้องทรมานตน
ทุกข์อยู่ในโลก เวียนว่ายตายเกิดแล้วๆเล่าๆ ไม่มีสิ้นสุด ดูรอนานที่ ผู้ที่ว่างใจทำตัวให้
เป็นเหมือนแผ่นดินได้นั้น มีแต่บุคคลผู้เป็นนักปราชญ์ และเป็นสัตบุรุษจำพวกเดียวกัน
ทั้งนั้น เพราะท่านไม่ถือตนถือตัว ท่านว่างใจให้เป็นเหมือนแผ่นดินได้ ท่านจึงได้ถึง
พระนิพพาน ส่วนผู้ที่ถือตัวถือใจปล่อยวางมิได้นั้น แต่ล้วนเป็นคนโง่คนเขลาสิ้นทั้งนั้น
บุคคลที่เป็นสัตบุรุษท่านเห็นแจ้งชัดซึ่งอนัตตา ท่านถือใจของท่านไว้ก็เพียงแต่ให้รูปาป
บุญคุณโทษ ประโยชน์ และไม่ใช้ประโยชน์ รู้สึกละการกุศลและอกุศล รู้ทางสุข ทาง
ทุกข์ในมนุษย์ สวรรค์และพระนิพพานเท่านั้น ครั้นถึงที่สุดท่านก็ปล่อยวางเสียตาม
สภาวะแห่งอนัตตา ส่วนคนโง่เขลานั้น ถือตนถือตัว ถือว่าร่างกายเป็นอัตตาตัวตน จึง
ปล่อยวางมิได้ ดูรอนานที่ อันว่าบุคคลที่ถือใจนั้น ย่อมเป็นคนมักโลก มักโกรธ มัก
หลงบุคคลจำพวกใดที่ ตกอยู่ในอำนาจแห่งความโลภ ความโกรธ ความหลงนั้น จะเป็น
นักบวชก็ตาม เป็นคฤหัสถ์ก็ตาม ก็หาความสุขมิได้ เบื้องหน้าเมื่อตายไป ก็หาความสุข
ในมนุษย์หรือสวรรค์มิได้เลย ย่อมมีอบายเป็นที่ไป ณ เบื้องหน้าโดยแท้ ดูกร อานนท์
บุคคลทั้งหลายผู้ปรารถนาเข้าสู่พระนิพพาน จงวางเสียซึ่งใจอย่าอาศัยความสุข การ
วางใจก็คือการวางสุข วางทุกข์ และบาปบุญคุณโทษร้ายดี ซึ่งเป็นของสำหรับโลกนี้เสีย
ให้สิ้น สิ่งเหล่านี้สร้างไว้สำหรับโลกนี้เท่านั้น เมื่อต้องการพระนิพพานแล้วต้องปล่อย
วางไว้ในโลกนี้สิ้นทั้งนั้น จึงจะได้ความสุขในพระนิพพาน ซึ่งเป็นความสุขอย่างยิ่ง
เป็นความสุขอันหาส่วนเปรียบมิได้ ดูกรอานนท์ เมื่อจะถือเอาความสุขในพระนิพพาน
แล้ว ก็ให้วางใจในโลกิยนี้อย่างหมดสิ้น อันว่าความสุขในโลกิยาก็มีอยู่แต่ในอินทรีย์ทั้ง
๖ นี้เท่านั้น ในอินทรีย์ทั้ง ๖ นั้น มีใจไว้เป็นเจ้า เอาประสาททั้ง ๕ คือ ตา หู จมูก ลิ้น
กาย นั้น เป็นกามคุณทั้ง ๕ ประสาททั้ง ๕ นี้เองเป็นผู้แต่งความสุขให้แก่เจ้าพระยาจิต

ตราข ประสาทตานี้เขาได้เห็นได้รูปรูป วัตถุสิ่งของอันดงามต่างๆ ก็นำความสุขไป
ให้แก่เจ้าพระยาจิตตราข ประสาทหูนั้นเมื่อเขาได้ยินได้ฟังศัพท์สำเนียงเสียงที่ไพเราะ
เป็นที่ชื่นชมทั้งปวง ก็นำความสุขสนุกสนานไปให้แก่เจ้าพระยาจิตตราข ประสาทจมูกนั้น
เมื่อเขาได้จูบชมดมกลิ่นสุคันธรสของหอมต่างๆ ก็นำความสุขไปให้แก่เจ้าพระยาจิต
ตราข ประสาทลิ้นนั้นเมื่อเขาบริโภคอาหารอันโอชะรสพิเศษต่างๆ ก็นำความสุขสนุกสนาน
ไปให้แก่เจ้าพระยาจิตตราข ประสาทกายนั้นเมื่อเขาได้ถูกต้องฟูกเบาะเมาะหมอน นุ่น
ห่มประดับประดาเครื่องกฤษณภัณฑ์ อันสวยงามและบริโศกคามคุณ ก็นำความสุข
สนุกสนานไปให้แก่เจ้าพระยาจิตตราข เจ้าพระยาจิตตราขนั้นก็คือใจ นั้นเอง ส่วนใจ
นั้นเป็นใหญ่ เป็นผู้คอยรับความสนุกสนานอย่างเดียวเท่านั้น ส่วนประสาททั้ง ๕ เป็น
ผู้นำความสุขไปให้แก่ใจ ประสาททั้ง ๕ จึงชื่อว่ากามคุณ ส่วนความสุขในโลกนี้ มีแต่
กามคุณทั้ง ๕ นี้เท่านั้น จึงเป็นเจ้าประเทศราชในบ้านน้อยเมืองใหญ่ ตลอดขึ้นไปจนถึง
เทวโลก ก็มีแต่ กามคุณทั้ง ๕ เท่านั้น ดูกรอานนท์ ผู้ที่จะนำตนไปมีสุข ในพระ
นิพพาน ต้องวางเสียซึ่งความสุขในโลกิยี้ถ้าว่างไม่ได้ ก็ไม่ได้ความสุขในพระนิพพาน
เลย ถ้าว่างสุขในโลกิยี้มิได้ก็ไม่พ้นทุกข์ ด้วยความสุขในโลกิยี้เป็นความสุขที่เจืออยู่ด้วย
ทุกข์ ครั้นเมื่อถือเอาสุขก็คือถือเอาทุกข์นั่นเอง ครั้นไม่ว่างสุขก็คือไม่ว่างทุกข์นั่นเอง
จะเข้าใจว่าเราจะถือเอาแต่สุข ทุกข์ไม่ต้องการดังนี้ไม่ได้เลย เพราะสุขทุกข์เป็นของ
เนื่องอยู่ด้วยกัน ถ้าไม่ว่างสุขเสียก็เป็นอันไม่พ้นทุกข์ ดูกรอานนท์ บุคคลทั้งหลายผู้ที่
จะรู้ว่าสุขทุกข์ติดกันอยู่นั้นหายากยิ่งนัก มีแต่เราตถาคตผู้ประกอบด้วยทศพลญาณนี้
เท่านั้น บุคคลทั้งหลายที่ยังเป็นปุถุชนคนโง่เขลานั้นทำความเข้าใจว่าสุขก็มีอยู่ต่างหาก
ทุกข์ก็มีอยู่ต่างหาก ครั้นเราถือเอาสุขก็ได้สุข เราไม่ถือเอาทุกข์ ทุกข์ก็ไม่มี ดังนี้ เพราะ
เหตุที่เขาไม่รู้ว่าสุขกับทุกข์ติดกันอยู่ เขาจึงไม่พ้นทุกข์ เมื่อผู้ใดอยากพ้นทุกข์ให้ว่างสุข

เสียก็เป็นอันละทุกข์ว่างทุกข์ด้วยเหมือนกัน ใครเล่าจะมีความสามารถพรากสุขพรากทุกข์ออกจากกันได้ แม้เราตถาคตก็ไม่มีวิเศษที่จะพรากจากกันได้ ถ้าหากเราตถาคตพรากสุขและทุกข์ออกจากกันได้ เราจะปรารถนาเข้าสู่พระนิพพานทำไม เราจะถือเอาแต่สุขอย่างเดียว เสวยแต่ความสุขอยู่ในโลกเท่านั้น ก็เป็นอันสุขสบายพออยู่แล้ว นี่ไม่เป็นเช่นนั้น เราแสวงหาความสุขโดยส่วนเดียว ไม่มีทางที่จะพึงได้ เราจึงวางสุขเสีย ครั้นวางสุขแล้วทุกข์ไม่ต้องวางก็หายไปเอง อยู่กับเราไม่ได้เราจึงสำเร็จพระนิพพาน พ้นจากกองทุกข์ด้วยประการดังนี้ ดูกรอานนท์ อันสุขในโลกิยนั่น ถ้าตรีกตรองให้แน่อนแล้วก็เป็นกองทุกข์นั่นเอง มันเกิดมาเป็นมิตรติดกันอยู่ ไม่มีผู้ใดจะพรากออกจากกันได้ เราตถาคต กล่าวทุกข์เป็นอย่างยิ่ง หาทางชนะทุกข์มิได้ จึงปรารถนาเข้าสู่พระนิพพาน เพราะเหตุกลัวทุกข์นั้นอย่างเดียว พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาแก่ข้าฯ อานนท์ดังนี้แล

ตะทะนันตะรัง ลำดับนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสเทศนาสืบต่อไปอีกว่า อานันตะ ดูกรอานนท์ กุศลธรรมและอกุศลธรรมนั้น ได้แก่กองกิเลส ๑,๕๐๐ นั้นเอง อภัยกถุทธธรรมนั้นคือ องค์พระนิพพาน ครั้นพ้นจากกองกุศลธรรม และอกุศลธรรมนั้นแล้ว จึงเป็นองค์แห่งพระอรหันต์และพระนิพพานโดยแท้ ถ้ายังไม่พ้นจากกุศลธรรมและอกุศลธรรมตราบใด ก็ยังไม่ใช่อภัยกถุทธธรรมนั้น คือยังไม่เป็นองค์พระอรหันต์ ยังไม่ใช่องค์พระนิพพานได้ ดูกรอานนท์ กุศลนั้นได้แก่กองสุข อกุศลนั้นได้แก่กองทุกข์ กองสุขและกองทุกข์นั้นหากเป็นของเกิดติดเนื่องอยู่ด้วยกันไม่มีใครจะพรากให้แตกออกจากกันได้ ครั้นถือเอากุศลคือกองสุขแล้ว ส่วนอกุศลคือกองทุกข์นั้น แม้ไม่ถือเอาก็เป็นอันได้อยู่เอง ดูกรอานนท์ เมื่อบุคคลต้องการพระนิพพาน ก็ให้วางเสียซึ่งความสุขนั้นก่อน ความสุขในโลกิยนั่นเองชื่อว่ากุศล จึงจะถึงพระนิพพาน ถ้าหากกว่าไม่มีความสามารถ คือไม่อาจทำพระนิพพานให้แจ้งได้ ก็ให้ยึดเอากุศลนั้นไว้ก่อน พอให้ได้ความสุขใน

มนุษย์และสวรรค์ แต่จะให้พ้นทุกข์นั้นไม่ได้ ถ้าเมื่อรู้แล้วว่า ตนจะพ้นทุกข์ไม่ได้ ถ้าเมื่อรู้แล้วว่า ตนจะพ้นทุกข์ไม่ได้ก็ให้ยึดเอากุศลนั้นไว้ เป็นสะพานสำหรับไต่ไปสู่ความสุข ถ้ารู้ว่าตนยังไม่พ้นทุกข์ ข้ามวางกุศลเสียก็ยังชั่วร้ายเพราะเมื่อวางกุศลเสียแล้ว ตนก็จะเข้าไปทกกองอกุศล คือ กองบาปเท่านั้น เมื่อตกเข้าไปในกองอกุศล อกุศลนั้นก็จะนำตัวไปทกทุกขเวทนา ในอภายภูมิทั้ง ๔ หาความสุขในโลกมิได้เลย เพราะเหตุนั้น เมื่อตนยังไม่ถึงพระนิพพาน ก็ให้บำเพ็ญบุญกุศลไว้ พอจะได้อาศัยเป็นสุขสบายไปในชาตินี้และชาติหน้า อันแต่ ข้าแต่ พระอริยักขสปะ พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาแก่ข้าฯ อานนท์ดังนี้

จิตกับตัณหา

ตะทะนันตะรัง ลำดับนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสเทศนา ต่อไปอีกว่า อานันตะ ดูกรอานนท์ เราตถาคตจะแสดงใน ข้ออันเป็นที่สุดแต่โดยย่อๆ พอให้เข้าใจง่าย ที่สุดนั้นก็ คือ จิตกับตัณหา จิตนั้นจำแนกออกไป เรียกว่ากองกุศลคือ กองสุข ตัณหานั้นจำแนกออกไป เรียกว่ากองอกุศลคือ กองทุกข์ ต้นเหง้าแล้วมูลแห่งทุกข์นั้น ก็คือจิตและตัณหา นี้เอง จิตเป็นผู้คิดให้ได้ดีมีสุขขึ้น ส่วนตัณหานั้นก็ให้ เกิดเห็นตาม จิตมีความสุขมาก ขึ้นเท่าใด ตัณหาก็นำให้ เกิดทุกข์ตามมากขึ้นไปเท่านั้น ดูกรอานนท์ แต่เบื้องต้น เมื่อเราตถาคต ยังไม่รู้แจ้งว่าสุขและทุกข์อยู่ติดด้วยกัน เราก็ถือเอากุศลจิตอันเดียวหมายจักให้เป็นสุขอยู่ทุกเมื่อ ส่วนทุกข์จะไม่ให้มา ก็ตั้งหน้าบำเพ็ญกุศลจิตเรื่อยไป เมื่อ ได้สุขเท่าใด ทุกข์ก็พลอยเกิดมีเท่านั้น ครั้นภายหลัง เรา พิจารณาด้วยญาณจักขุปัญญา และเห็นแจ้งชัดว่าสุขและทุกข์ ติดอยู่ด้วยกัน ครั้นรู้แจ้งแล้วก็ตรีกตรองหาอุบาย ที่จะกำจัดสุขและทุกข์ให้พรากออกจากกัน มันแสนยากแสนลำบาก เหลือกำลัง จนสิ้นปัญญา

หาทางไปทางมาไม่ได้เรตถาคต จึงวางเสียซึ่งสุข คื่นให้แก่ทุกข์ คือวางใจให้แก่ตัณหา ครั้น เราวางใจให้แก่ตัณหาแล้ว ความสุขในพระนิพพานก็เลย เข้ามารับเราให้ถึง นิพพานดิบในขณะนั้น พร้อมกับวางใจ ไว้ให้แก่ตัณหา ดูรอนานท์ เมื่อวางใจได้ จึงเป็นอภัยกฤต จึงเรียกชื่อว่าถือเอาอภัยกฤตเป็นอารมณ์ เป็นองค์พระ อรหันต์ คือได้ เข้าตั้งอยู่ในพระนิพพานด้วยอาการดังนี้. ลำดับนั้นพระพุทธเจ้าจึงตรัสเทศนาแก่ข้าฯ อานนท์ สืบต่อไปอีกว่า อานันตะ ดูรอนานท์ อันว่าอรหันต์นั้น จะได้มีจำเพาะแต่เรา ตถาคตพระองค์เดียวก็หาไม่ได้ ย่อมมี เป็นของสำหรับโลก สำหรับวิวัฏฐติกโลก ทั่วไป ไม่ใช่ ของเรตถาคตและของผู้หนึ่งผู้ใดเลย ดูรอนานท์ เรา ตถาคตเป็นผู้ไกล จากกิเลสแล้ว จึงได้มาซึ่งพระอรหันต์ บุคคลผู้ใดปราศจากกิเลสแล้วบุคคลผู้นั้นก็เป็นผู้ ได้พระอรหันต์เสมอกันทุกคนบุคคลผู้ใดที่ยังไม่ปราศจากกิเลส ถึงแม้จะอ่อนน้อมเรา ตถาคตว่า อรหันต์ อรหันต์ ดังนี้ จนถึงวันตาย ก็ไม่อาจได้ซึ่งพระอรหันต์เลย เป็นแต่ กล่าว ด้วยปากเปล่าๆ เท่านั้น และมาเข้าใจว่า การละกิเลสได้หรือไม่ได้นั้นไม่เป็น ประมาณ เมื่อได้อ่อนน้อมหาซึ่งองค์ พระอรหันต์เจ้าด้วยปากด้วยใจแล้ว พระอรหันต์ เจ้าก็จะ นำเราให้เข้าสู่พระนิพพาน เข้าใจเสียอย่างนี้ได้ชื่อว่าเป็น คนหลงแท้ แม้เมื่อ ตนยังไม่พ้นลามกมลทินแห่งกิเลส แล้ว ไปอ่อนน้อมพระอรหันต์ที่หมดมลทินกิเลส ให้ มาตั้งอยู่ใน ตัวตนอันแปดเปื้อนด้วยลามกมลทินแห่งกิเลสจะมีทางได้ มาแต่ไหน เปรียบเหมือนดังมีสระอยู่สระหนึ่ง เต็มไปด้วย ของเน่าของเหม็นสารพัดทั้งปวง เป็น สระมีน้ำเน่าเหม็นสาบ เหม็นคาวน่าเกลียดยิ่งนัก และมีบุรุษคนหนึ่งตกอยู่ในสระ นั้น หากว่าบุรุษคนนั้นร้องเรียกให้อานนท์ลงไปอยู่ในสระ น้ำเน่ากับเขาด้วยอานนท์จะไปอยู่ ด้วยกับเขาหรือ ดูรอนานท์ เราจะบอกให้สิ้นเชิง ถ้าอานนท์ลงไปอยู่ในสระกับ บุรุษผู้ แปดเปื้อนด้วยน้ำเน่าได้ ดังนั้นองค์พระอรหันต์เจ้า ก็อาจไปตั้งอยู่กับบุคคลผู้แปดเปื้อน

ด้วยกิเลสได้เหมือนกัน ถ้าอานนท์ลงไปอยู่ด้วยกับบุรุษแปดเปื้อนไม่ได้ องค์พระ อรหันต์เจ้าก็ไม่อาจตั้งอยู่กับบุคคลผู้แปดเปื้อนด้วยกิเลสได้เหมือนกัน เช่นนั้น ดูร อานนท์ ท่านจะลงไปอยู่ด้วย กับบุรุษแปดเปื้อนได้หรือไม่ มีพุทธภูิกาศตรัสถาม ฉะนี้ ข้าฯ อานนท์จึงกราบทูลว่าลงไปอยู่ด้วยไม่ได้ ถ้าท่านไม่ลงไป บุรุษผู้นั้นก็กล่าววิงวอน ท่านอยู่รำไปจะสำเร็จ หรือไม่ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าข้าพระองค์ไม่ลงไป บุรุษผู้นั้น ก็ทำอะไรแก่ข้าพระองค์ไม่ได้ ความปรารถนาก็ไม่สำเร็จ เป็นแต่วิงวอนอยู่เปล่าๆ เท่า นั้นเอง ดูรอนานท์ ข้ออุปมานี้ฉันใด บุรุษผู้จมอยู่ในน้ำนั้น เปรียบเหมือนบุคคลผู้ไม่ ปราศจากมลทินลามกแห่งกิเลส พระอรหันต์นั้นเปรียบ เหมือนตัวของอานนท์ อานนท์ไม่ลงไปอยู่ด้วยกับบุรุษ แปดเปื้อนฉันใด พระอรหันต์ท่านก็ไม่ไปอยู่ด้วยกับบุคคลผู้ แปดเปื้อนด้วยกิเลสฉันนั้น แม้จะวิงวอนด้วยปากด้วยใจ สักเท่าไรก็ไม่สำเร็จพระ อรหันต์ท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ เป็น ผู้พ้นทุกข์แล้ว ท่านไม่น้อมเข้าไปหาบุคคลผู้ใดผู้หนึ่ง เลย ครั้นบุคคลผู้ใดปรารถนาความสุขแล้ว จงน้อมตัวเข้าไป หาท่าน ท่านก็โปรดให้ได้ ความสุข ทุกคนจะเข้าใจว่า พระอรหันต์ท่านเลือกหน้าเลือกบุคคล จะติดย่อนอย่างนั้น ไม่ควร ถ้าผู้ใดพ้นจากกิเลสตามและพัสตุดมได้แล้ว ชื่อว่า น้อมตัวเข้าไปหาท่านๆ ก็ โปรดนำเข้าสู่พระนิพพาน เสวย สุขอยู่ด้วยท่าน ไม่เลือกหน้าบุคคลเลย แต่ผู้จมอยู่ ด้วยกิเลสตาม ละกิเลสไม่ได้ ชื่อว่าไม่น้อมตัวเข้าไปหาท่านเอง ดูรอนานท์ ถึงตัวเรา ตถาคต ก็ต้องน้อมตัวเข้าไปหาท่าน ท่านจึงโปรดให้ตถาคตนี้ ได้เป็นครูแก่โลก ดังนี้ เพราะว่า พระอรหันต์ท่านเป็นผู้ดี และจักให้ท่าน เข้าไปคบหาคนชั่ว นั้นเป็นไปไม่ได้ และผิดธรรมเนียมด้วย สมควรแต่ผู้เลวทรามต่ำช้า จะเข้าไปหาท่านผู้ดี ผู้สูงศักดิ์โดย ส่วนเดียว ข้าแต่พระมหากัสสปะผู้มีอายุ พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาแก่ ข้าฯอานนท์ ดังนี้ แล ตะทะนันตะรัง ดับนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสเทศนา สืบไปอีกว่า อานันตะ

ดูกรอานนท์บุคคลผู้ใดปรารถนา ซึ่งพระอรหันต์ ก็พึงยกตัวและห้ามใจให้ห่างไกลจาก
กองกิเลสเพราะพระอรหันต์ท่านเป็นผู้ไกลจากกิเลส จะ บริกรรมแต่ด้วยปากด้วยใจว่า
อรหันต์ๆแล้วเข้าใจว่า ตนได้พระอรหันต์ เห็นว่าเป็นบุญเป็นกุศล จะมีความสุข ใน
มนุษย์และสวรรค์และพระนิพพาน จะทำความเข้าใจ อย่างนี้ไม่สมควรพระนามชื่อว่า
พระอรหันต์นี้เราบอกไว้ ให้รู้ว่าผู้ไกลจากกิเลสจะถือเอาแต่พระนามว่าอรหันต์ๆ แล้ว
เข้าใจว่าตนได้สำเร็จเช่นนี้ไม่ควร เพราะคำที่ว่าอรหันต์ ใครๆ ก็กล่าวได้ จะมีเป็นพระ
อรหันต์ก็คือเราตถาคตนี้เอง เหตุที่เราปราศจากกิเลสละกิเลสสิ้นแล้ว เราจึงได้ถึงที่สุด
แห่งพระอรหันต์องค์อรหันต์กับเราตถาคตก็เป็นอันเดียวกัน จะร้องเรียกพระอรหันต์ว่า
เป็นตถาคตก็ไม่ผิด หรือจะร้องเรียกเป็นพระอรหันต์ก็ไม่ผิด ผู้ใดละกิเลสได้สิ้นเชิงแล้ว
ผู้นั้นก็ได้ชื่อว่าถึงที่สุดแห่งพระอรหันต์สิ้นด้วยกัน จะถือพระอรหันต์เป็นเราตถาคต
องค์เดียวหาไม่ได้ จงเข้าใจองค์แห่งพระอรหันต์ ดังเราตถาคตแสดงมานี้เถิด ข้าแต่
พระมหากัสสปะผู้มีอายุ พระพุทธเจ้าได้ตรัสเทศนาแก่ข้าอาณานต์ดังนี้แล

ผู้รู้มากแต่ถือด้วยอ้อมไกลพระนิพพาน

ตะทะนั้นตะรัง ลำดับนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสเทศนาต่อไปว่า อานันตะ ดูกร
อานนท์ สิ่งที่ทำให้สัตว์โลกเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสาร ทรมานทุกข์ในนรกและ
กำเนิด สัตว์ดิรัจฉานแล้ว ๆ เล่า ๆ ไม่รู้สิ้นสุดนี้มีสิ่งอื่นคือตัวกิเลสและตัณหาปล่อยวางให้
ดวงจิตของสัตว์ทั้งหลายมิให้พันทุกข์ภัยในวัฏสงสาร และมีได้ถึงพระนิพพานได้ ถ้า
ผู้ใดมิได้รู้กองแห่งกิเลสแล้ว ผู้นั้นก็จะประสบภัยได้รับทุกข์ในอบายภูมิทั้ง ๔ มิได้มีเวลา
สิ้นสุด ดูกรอานนท์ จงจับตัวตัณหาให้ได้ ถ้าจับได้แล้วเมื่อตัวต้องทุกข์ก็จะเห็นได้ว่า
ตัวเป็นอนัตตา เมื่อจับไม่ได้ก็เห็นตัวเป็นอนัตตาไม่ได้ บุคคลทั้งหลายที่มาเป็นสาธุศิษย์

แห่งพระตถาคตนี้ ก็มีความประสงค์ด้วยพระนิพพาน การที่จะรู้ว่าดีหรือชั่วกว่ากัน ก็
แล้วแต่กิเลสตัณหา ผู้นั้นก็เป็นผู้ดียิ่งกว่าผู้ยังหนอยู้ด้วยกิเลสตัณหา ผู้ใดตั้งอยู่ใน
นิจศีล คือ ศีล ๕ ได้ชื่อว่าบางจากกิเลสได้ชั้นหนึ่ง ถ้าตั้งอยู่ในอุบาสกศีล คือ ศีล ๘
ได้ชื่อว่าบางจากกิเลสได้ ๒ ชั้น ถ้ามาตั้งอยู่ในทศศีล คือศีล ๑๐ ผู้นั้นก็ได้ชื่อว่าบางจาก
กิเลสได้ ๓ ชั้น ผู้เข้ามาตั้งอยู่ในศีลพระปาติโมกข์ คือ ศีล ๒๒๗ ผู้นั้นได้ชื่อว่าบางจาก
กิเลสได้ ๔ ชั้น ผลานิสงส์ก็มีเป็นลำดับ ขึ้นไปตามศีลนั้น ผู้ที่มีศีลน้อยอานิสงส์ก็น้อย ผู้
ที่มีศีลมาก อานิสงส์ก็มากขึ้นไปตามส่วนของศีล บุคคลที่มีได้ตั้งอยู่ในศีล ๕ ถึงจะมี
ความรู้ความฉลาดมากมายสักเท่าใดก็ดี ก็ไม่ควรจะกล่าวคำประมาณแก่ผู้ที่มีศีล ๕ ผู้ที่มี
ศีล ๕ ก็ควรยินดีแต่เพียงชั้นศีลของตน ไม่ควรที่จะกล่าวคำประมาณแก่ผู้ที่มีศีล ๘ ผู้ที่มี
ศีล ๘ ก็ควรยินดีแต่เพียงศีลของตน ไม่ควรที่จะกล่าวคำประมาณในท่านที่มี ศีล ๑๐ ผู้ที่มี
ศีล ๑๐ ก็ควรยินดีอยู่ในชั้นศีลของตน ไม่ควรจะกล่าวคำประมาณในท่านที่มีศีลพระ
ปาติโมกข์ ถ้าแลขึ้นกล่าวโทษทีเดียว ท่านที่มีศีลยิ่งกว่าตนถือว่าเป็นคนหลง เป็นคนห่าง
จากทางสุขในมนุษย์ และสวรรค์ และพระนิพพานแท้ ดูกรอานนท์ บุคคลผู้ไม่มีศีล
ปราศจากการรักษาศีล ไม่ควรกล่าวซึ่งคำประมาณแก่ท่านผู้มีศีล ตัวตั้งอยู่ภายนอกศีล
แล้ว มาเข้าใจว่า ตัวเป็นผู้ดีกว่าท่านผู้มีศีล แล้วกล่าวคำสบประมาณดูหมิ่นท่านผู้ทรงศีล
บุคคลจำพวกนั้นถือว่าเป็นเจ้ามิจฉาทิฐิใหญ่ถือว่าเป็นคนหลงทาง เป็นผู้ห่างจาก
ความสุขในมนุษย์และสวรรค์ดูกรอานนท์ บุคคลผู้ตั้งอยู่ภายนอกศีลนั้น ได้ชื่อว่าเป็นผู้
ตั้งอยู่ในกิเลส ผู้เป็นหนาแน่นอยู่ด้วยกิเลส แม้จะเป็นผู้มีความรู้ความฉลาดมากมายสัก
ปานใดก็ตาม ก็ไม่ควรถือตัวเป็นผู้ยิ่งกว่าผู้มีศีล เหตุว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ความฉลาดนั้นยังห่างจากพระ
นิพพานมาก ผู้ที่มีศีลชื่อว่าใกล้ต่อพระนิพพานอยู่แล้วถึงจะไม่รู้อะไร มีเพียงศีลเท่านั้น ก็
ยังดีกว่าผู้ไม่มีศีลอยู่นั่นเอง เพราะท่านเป็นผู้บางจากกิเลส บุคคลผู้ที่หนาแน่นไปด้วย

กิเลส แม้จะเป็นผู้รู้มากแตกฉานในข้อธรรมและข้อธรรม ประการใดก็ตาม ก็ควรจะทำ ความเคารพยำเกรงในท่านที่มีศีล จึงจะถูกต้อง ตามคลองธรรมที่เป็นทางแห่งพระ นิพพาน ถ้าให้ผู้มีศีลเคารพยำเกรงในผู้ที่ไม่มีศีลและเป็นผู้หนาแน่นด้วยกิเลส เป็น ความผิดห่างจากทางพระนิพพานยิ่งนัก ดูกรอานนท์ จะถือเอาความรู้และความไม่รู้เป็น ประมาณทีเดียวไม่ได้ ต้องถือเอาการละกิเลสได้เป็นประมาณเพราะว่าผู้จะถึงพระ นิพพานต้องอาศัยการละกิเลสโดยส่วนเดียว เมื่อละกิเลสได้แล้ว แม้ไม่มีความรู้มากรู้แต่ เพียงการละกิเลสได้ เท่านั้น ก็อาจถึงพระนิพพานได้ ดูกรอานนท์ การที่จะได้ประสบสุข เพราะละกิเลสต่างหาก ผู้ที่มีความรู้แต่มีได้ละซึ่งกิเลสได้ย่อมไม่เป็นประโยชน์ ผู้มี ความรู้นั้นแม้จะรู้มากแสนพระคัมภีร์ หรือมีความรู้หาที่สุดมิได้ก็ตาม ก็รู้อยู่เปล่า ๆ จะ เอาประโยชน์อันใดอันหนึ่งไม่ได้ และจะให้เป็นบุญเป็นกุศลและได้เสวยความสุขเพราะ ความรู้นั้นไม่มี เราตถาคตไม่สรรเสริญผู้ที่มีความรู้มากแต่ไม่มีศีล ผู้มีความรู้น้อย แต่ เป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในศีล เราสรรเสริญและนับถือผู้นั้นว่าเป็นคนดี ถ้าผู้ใดนับถือผู้ที่มิกลิเกสว่า ดีกว่าผู้ไม่มีกิเลส บุคคลผู้นั้นชื่อว่าถือศีลเอาต้นเป็นปลาย เอาปลายเป็นต้น เอาสูงเป็นต่ำ เอาต่ำเป็นสูง ถ้าถือว่าอย่างนี้ผิดทางแห่งพระนิพพาน เป็นคนมึนเมาทิฏฐิ การที่นับถือ บุคคลผู้หนาไปด้วยกิเลส ว่าดีกว่าผู้บางเบาจากกิเลส เราตถาคตไม่สรรเสริญเลย บุคคล จำพวกที่บางเบาจากกิเลส ใกล้ต่อพระนิพพาน เราตถาคตสรรเสริญและอนุญาติให้ เคารพนับถือ การที่ทำบุญ ทำทาน ทำกุศล ปรรธนาเพื่อจะได้บุญ กุศล นั้นพาตนเข้าสู่ นิพพาน ถ้าไม่รู้ว่ามีบาปบุญกุศลเพื่อให้อภัยช่วยระงับกิเลส ก็เป็นอันมีบาปบุญเสียเปล่า ได้ชื่อ ว่าเป็นคนหลงโลกหลงทางแห่งพระนิพพาน ถึงรู้มากสักเท่าใดก็ตาม ถ้ายังละกิเลสไม่ได้ ก็รู้เสียเปล่า ๆ เราตถาคตตั้งศาสนาไว้ไม่ได้หวังเพื่อให้บุคคลผู้ใดผู้หนึ่งมีบาปปัญหา ประโยชน์อย่างอื่น ตั้งไว้เพื่อประสงค์จะให้บุคคลผู้ใดผู้หนึ่งมีบาปปัญญาวนา เพื่อให้ระงับ

กิเลสตัณหาเท่านั้น การบำเพ็ญภาวนา เมื่อไม่คิดว่าจะให้ระงับดับกิเลสตัณหาแห่งตนก็ ได้ชื่อว่าเป็นคนหลงโลกหลงทางส่วนกุศลที่เกิดจากการบำเพ็ญภาวนานั้นจะว่าได้ไม่มี เช่นนั้นก็ไม่มีปฏิเสศ อันที่จริงก็หากเป็นบุญเป็นกุศลโดยแท้ แต่ว่าเป็นทางหลงจากพระ นิพพานเท่านั้น การกระทำความเพียรบำเพ็ญภาวนา ทำบุญทำกุศลอย่างใดอย่างหนึ่ง มากน้อยเท่าใดก็ตามก็ให้รู้ว่ามีบาปบุญ บุญกุศลและเจริญภาวนา เพื่อระงับดับกิเลสตัณหา ของตนให้น้อยลงให้พ้นจากกองกิเลส นั้น เช่นนี้ชื่อว่าเดินถูกทาง พระนิพพานแท้ ดูกร อานนท์ จงพากันประพฤติตามคำสอนที่เราแสดงไว้นี้ ถ้าผู้ใดมิได้ประพฤติตามก็พึง เข้าใจว่าผู้นั้นเป็นคนนอกศาสนา พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่ข้าฯ อานนท์ดังนี้แล้วจึงทรง แสดงต่อไปอีกว่า ดูกรอานนท์ เราตถาคตบัญญัติศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีลพระปาติโมกข์ ไว้หลายประเภทนั้น ก็เพราะอยากให้อิสสระตนออกจากกองกิเลส ดูกรอานนท์ บุคคลผู้ บำเพ็ญศีลมากน้อยประเภทใด ประเภทหนึ่งก็เพื่อให้รู้ซึ่งการละกิเลส และยกตนให้พ้น จากกิเลส เมื่อไม่รู้เช่นนั้นได้ชื่อว่าเป็นคนหลง ส่วนผลอานิสงส์ที่ได้บำเพ็ญศีลนั้นเรา ตถาคตได้กล่าวอยู่ว่ามีผลอานิสงส์จริง แต่ว่ามีอานิสงส์น้อยและผิดจากทางพระนิพพาน ถ้าเข้าใจว่าการรักษาศีลเพื่อจะยกตนให้พ้นจากกิเลส รักษาศีล ๕ ได้แล้วจะเพียรพยายาม รักษาศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีลพระปาติโมกข์เป็นลำดับไป เพื่อจะยกตนให้พ้นจากกองกิเลสที่ละ เล็กทีละน้อยตามลำดับ เมื่อเราตั้งอยู่ในศีลประเภทใดก็ตั้งใจรักษาโดยเต็มความสามารถ รู้ดังนี้จึงมีผลอานิสงส์มาก ไม่เป็นคนหลง และตรงต่อทางพระนิพพานโดยแท้ ดูกร อานนท์ กุลบุตรผู้เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา เป็นศิษย์แห่งเราตถาคตนั้นก็หวังเพื่อ ความระงับดับกิเลส ไม่อยากเกิดในโลกสืบต่อไป เพราะกิเลสนั้นเป็นเชื้อสาย สืบโลก คลับแคลงใจให้หนีไปทางโลก ครั้นเกิดมาแล้วก็ให้เจ็บไข้ แก่ ตาย และให้ต้องพลัด พราจากกัน ให้รัก ให้ชัง ให้อด ให้ตี ให้ดำ ให้อยาก ให้ทุกข์ ให้ยากเข็ญใจ อาการ

กิริยาแห่งกิเลสเป็นเช่นนี้ เราตถาคตจึงทรงอนุญาตให้บวช เพื่อความระงับดับกิเลส ไม่ให้เกิดมีเป็นเชื้อสาย สืบโลกต่อไป เมื่อรู้อย่างนี้แล้วตั้งใจรักษาศีลเพื่อให้ดับกิเลส และตรีกตรองหาอุบายเพื่อทำลายกิเลสที่เป็นต้นเค้าให้ ขาดสูญ การรักษาศีลพระ ปาติโมกข์ก็ดี การรักษาข้อวัตรในชุดงค์ ๑๓ นั้นก็ดี ก็เป็นอันประมวลลงในศีลนั้นทุกอย่าง มิใช่ว่าจะรักษามากมายหลายสิ่งหลายอย่าง จนล้นจนหมดหามิได้ เมื่อเรารู้ว่ารักษาศีลเพื่อระงับดับกิเลส ไม่ได้รักษาเพื่ออย่างอื่นแล้ว แม้จะรักษาแต่เล็กน้อยโดยเอกเทศ ไม่ครบตามจำนวนในพระปาติโมกข์ ในจำนวนแห่งชุดงค์วัตร ก็ได้ชื่อว่าเป็น การรักษากรบทุกอย่าง เพราะจับต้นจับปลายแห่งกิเลสได้แล้ว เปรียบดังบุรุษตัด ต้นไม้ ถ้าตัดเหง้าตัดรากแก้วขาดแล้ว กิ่งก้านสาขาแม้ไม่ต้องตัดก็ตายเอง ถ้าไปตัดรอน แต่กิ่งก้านสาขารากเหง้าไม่ได้ตัดต้นไม้นั้น ก็อาจงอกงามขึ้นได้อีก ดูกรอานนท์ บุคคล ที่บวชในพระศาสนา ก็เปรียบเหมือนบุคคลผู้ตัดต้นไม้นะนี้ การบวชมิใช่ว่ามุ่ง ประโยชน์อย่างอื่น บวชเพื่อระงับดับกิเลสเท่านั้น ถ้าไม่หวังเพื่อความดับกิเลสแล้วไม่ ต้องบวชดีกว่า การที่บวชโดยที่ไม่ได้มุ่งเพื่อการดับกิเลส แม้จะมีความรู้วิเศษสักปานใด ก็ได้ชื่อว่ารู้เปล่าๆ แต่ว่าการที่เป็นผู้มีความรู้ความฉลาดนั้น เรามิได้ดีว่า ไม่รู้ไม่ดี ไม่ เป็นบุญ ไม่เป็นกุศล ก็คงเป็นอันรู้อันดี เป็นบุญเป็นกุศลอยู่แน่นอน แต่ว่าเป็นความรู้ที่ ผิดจากทางนิพพาน ดูกรอานนท์ เราตถาคตเทศนาไว้โดยอเนกปริยายนั้น ก็เพื่อให้ หมู่ปุถุชนคนเขลาเห็นเป็นอัศจรรย์ และเพื่อให้ได้รับความเชื่อ ความเลื่อมใส เมื่อพาล ชนทั้งหลายไม่เห็นเป็นอัศจรรย์แล้ว ก็ไม่มีความเชื่อความเลื่อมใสในคุณของพระ ตถาคต ถ้ากล่าวแต่เล็กน้อยพอเป็นสังเขปก็ไม่เข้าใจ ไม่เหมือนผู้ที่มีบุญมีวาสนาแม้จะ กล่าวแต่เพียงเล็กน้อยก็เข้าใจได้มากมาย หลายอย่างหลายนัย ธรรมชาติผู้ที่มีปัญญาแท้ ไม่ต้องกล่าวอะไรเลย ก็รู้ได้ด้วยปัญญาของตนเอง ไม่ต้องให้กล่าวเป็นการลำบาก เรา

ตถาคตได้รับความลำบากเพราะพาลปุถุชนเท่านั้น ว่ากล่าวสั่งสอนแต่เพียงเล็กน้อยก็ไม่ เข้าใจ เพราะเขาถือว่าเขาดีเสียแล้ว แท้ที่จริงความรู้ของเหล่าพาลชนจะรู้ดีไปสักเท่าไร ก็ดีอยู่แต่เพียงมีลมอัสสาสะ ปัสสาสะเท่านั้น ถ้าลมอัสสาสะ ปัสสาสะขาดแล้ว ก็มีแต่ เน่าเป็นเหยื่อหนอนนอนกลิ้งเหนือแผ่นดินจะหาสาระสิ่งใดไม่มีเลย มีแต่ต่อสุกะเต็มไป ล้นทั้งนั้น จะถือแต่ว่าตัวมีความรู้ความดี เมื่อมีความรู้ความดีแล้วจะไม่ตายหรือ จะมี ความรู้มากรู้มายเท่าใดก็คงไม่พินาศหายไปได้ จะมีความรู้พิเศษไปเท่าไร รู้ไปรู้อยู่บน แผ่นดินจะรู้จะดีให้พ้นแผ่นดินไปไม่ได้ เมื่อลมยังมีก็อยู่เหนือแผ่นดิน เมื่อลมออกแล้วก็ คงอยู่เหนือแผ่นดินนั่นเอง จะพ้นจากแผ่นดินไปไม่ได้ เราจะมาถือตัวถือตนอยู่นั้น จะ พ้นจากแผ่นดินไปไม่ได้ และจะมาถือตัวถือตนอยู่นั้น เพื่อประโยชน์อะไร ส่วนของเนา ของเหม็นมีอยู่ เต็มตัวก็ไม่รู้ไม่เห็น เห็นแต่ว่าตัวรู้ดี ถือเนื้อถือตัวอยู่ เราตถาคตเบื่อ หน่ายความรู้ความดีของพาลปุถุชนมากนัก ดูกรอานนท์ ธรรมดาบุคคลผู้ที่ เป็น นักปราชญ์มีปัญญาทั้งหลาย ย่อมไม่ถือเนื้อถือตัวว่าเรารู้ดี อย่างนั้นอย่างนี้ ท่านจะมี ความรู้มากมายเท่าไรก็มีได้ถือเนื้อถือตัวเหมือนอย่างพาลปุถุชน พวกพาลปุถุชนที่เขา ห่างไกลจากพระนิพพานมากเท่านั้น เหตุว่าประตูเมืองพระนิพพานนั้นแคบหนักหนา ผมเส้นเดียวผ่าออกเป็น ๓ เส้นว เอแต่เส้นเดียวไปแย่งเข้าที่ประตูนิพพานก็ยังคับแคบ เข้าไม่ได้ เพราะฉะนั้นเมื่อท่านต้องการพระนิพพานแล้ว ไม่ควรจะถือว่าตัวรู้ดีเป็น ผู้ใหญ่เป็นผู้สูงศักดิ์กว่าผู้อื่น ยิ่งถือตนถือตัวขึ้นเท่าใดก็ให้ยิ่งคับประตูพระนิพพานเข้า เท่านั้น จึงว่าพาลปุถุชนทั้งหลายเป็นผู้ห่างไกลจากพระนิพพานด้วยเหตุที่เขาหมัวถือเนื้อ ถือตัวว่ารู้ดีอยู่ ดูกรอานนท์ บุคคลที่เข้ามาบวชเป็นลูกศิษย์ของพระตถาคตแล้ว ยัง ปล่อยให้ตนได้รับความทุกข์อยู่ ผู้นั้นเรากล่าวว่าเป็นพาลปุถุชนคือเป็นคนโง่เขลาผู้ที่ไร้ ปัญญาเช่นนั้น จะเรียกว่าเป็นศิษย์ของพระตถาคตยังไม่ได้ เมื่อบวชแล้วประพฤติตัวให้

เป็นสุขอยู่ทุกเมื่อนั้นแลจึงจะเป็นศิษย์ของพระศาสดาแท้ เราตถาคตหวังเพื่อความสุข จึงได้ออกบวช เมื่อบวชแล้วมาทำตนของตนให้เป็นทุกข์ บุคคลผู้นั้นชื่อว่าเป็นคนโง่ เวลาเขาปัญญาหาที่เปรียบมิได้ ถ้าบุคคลผู้มีปัญญาแล้วไม่ทำตัวให้เป็นทุกข์เลย บุคคลผู้นั้นมีปัญญาจึงทำตัวให้เป็นทุกข์ ไม่เฉพาะแต่นักบวชจำพวกเดียว แม้คฤหัสถ์ถ้าหาปัญญาได้ ก็ได้รับความทุกข์ยากลำบากเหมือนกัน ปราชญ์ผู้ปรีชาเมื่อออกบวชแล้ว ท่านย่อมพิจารณาเห็นแจ้งซึ่งมีศีลและข้อวัตรที่หนักและเบาแล้ว ท่านไม่ต้องรักษามากมาย หลายอย่างหลายประการนัก เลือกรักษาแต่เล็กน้อย ก็ย่อมรับความสุขกายสบายใจ ผู้ที่โง่เขลาเขาปัญญานั้น ย่อมรักษามากมายหลายอย่างต่างๆ นาๆ เพราะเหตุที่ต้องรักษามากเกินไปจึงเป็นทุกข์ ผู้ที่มีปัญญาแล้วย่อมเลือกรักษาแต่สิ่งที่จริงที่แท้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ก็ย่อมนำมาซึ่งความสุข เปรียบเหมือนบุคคลผู้ฉลาด ไปตัดไม้ในป่ามาทำกิจอย่างหนึ่ง เมื่อตัดได้แล้วก็ตากเปลือกและกระพี้ทิ้งเสีย เหลือไว้แต่ที่ต้องการแล้ว วัดตัดเอาแต่พอแก่การงานของตัวเท่านั้น ไม่ต้องลำบากแก่การแบกการหาม ส่วนบุคคลผู้ที่ไม่ฉลาด ไม่รู้เท่าต่อการทำงานที่พึงจะทำเมื่อไปตัดไม้ได้แล้ว จะตากเอาแต่ที่ต้องการก็กลัวจะเสีย เพราะตัวไม่เข้าใจการงานต้องแบกมาทั้งเปลือกทั้งกระพี้ทั้งส่วนยาว ได้รับความเหน็ดเหนื่อยหนักอย่างทวีคูณ ก็เพราะความที่ตัวเป็นคนโง่เขลาเขาปัญญา ดูกรอานนท์ การรักษาแก้วไม่ดีไม่มีราคา แม้จะรักษามากมายหลายพันดวงก็สูญ ผู้ที่รักษาแก้วที่ดีมีราคาดวงเดียวไม่ได้ แก้วที่ไม่ดีไม่มีราคาจะขายก็ไม่ได้ จะเก็บไว้ก็ไร้ประโยชน์ ตกลงต้องรักษาไปเปล่าๆ ส่วนแก้วที่มีราคานั้น จะขายก็ได้เงินมาก หากจะเก็บไว้ก็เป็นคุณประโยชน์แก่ตนเหมือนกับการเรียนมนต์เรียนคาถาที่ดีที่ขลังบทเดียวก็มีประโยชน์สุดประมาณ เมื่อรู้ประโยชน์แห่งศีลและข้อวัตรแล้วก็ไม่ต้องรักษามาก เมื่อไม่รู้ไม่เข้าใจก็รักษาพร่ำเพรื่อไปจนไม่มีเขตแดน จึงต้องได้รับความลำบาก เหมือนผู้ที่รู้การงาน

ต้องแบกเอาไม้ทั้งเปลือกทั้งกระพี้ทั้งส่วนยาวไปเปล่าๆ ฉะนั้น ผู้ปรีชาท่านรักษาวินัยและข้อวัตรไม่มาก แต่หากได้รับอานิสงส์เพียงพอเหมือนอย่างผู้รักษาแก้วดีดวงเดียว หรือผู้ที่เรียนมนต์และคาถาที่ขลังบทเดียวเท่านั้น ก็ให้สำเร็จประโยชน์ได้เต็มที่ฉะนั้น

ตัวบุญ ตัวบาป

ดูกรอานนท์ การที่เราตถาคตต้องการให้บวชนั้น ก็เพื่อให้ได้บุญและกุศล อะไรชื่อว่าเป็นตัวบุญตัวกุศล ตัวบุญตัวกุศลนั้นไม่ใช่สิ่งอื่น คือความดับเสียซึ่งกิเลส การรักษากิจวัตรและพระวินัย อย่างไรก็ตาม ถ้าดับกิเลสได้มาก ก็เป็นบุญมาก ถ้าดับกิเลสได้น้อย ก็เป็นบุญน้อย ถ้าดับกิเลสไม่ได้ก็ไม่มีบุญเลย บาปอกุศลนั้นก็ไม่ใช่อื่น คือ ตัวกิเลส กิเลสก็คือตัวตัณหาตัวเอง ดับกิเลสตัณหาได้เท่าใด ก็เป็นบุญเท่านั้น ถ้าดับกิเลสตัณหาไม่ได้ก็เป็นอันไม่ได้บุญ ไม่ได้กุศลเลย ผู้ที่ไม่รู้จักบุญและบาปนั้นมาทำความเข้าใจว่าบวชรักษาศีลวัตรรักษาศีลเอาบุญ บุญนั้นมีอยู่นอกตนนอกตัว มีอยู่ที่ดินฟ้าอากาศ เมื่อบวชได้รักษากิจวัตรแล้ว บุญนั้นก็จะเลื่อนลอยมาจากสถานที่ต่างๆ มีนภาลัวยเวหาอากาศเป็นต้น มานำเอาตัวขึ้นไปสู่สวรรค์และพระนิพพาน เห็นไปโดยผิดทางเช่นนี้ ล้วนแต่เป็นคนหลงลืมนั่น ดูกรอานนท์ ผู้ที่ไม่รู้จักบาป เข้าใจว่าบาปนั้นอยู่นอกตนนอกตัว เมื่อทำบาปแล้วบาปนั้นก็เลยลุดมตาแต่รอกได้พื้นดิน มาจับกุมตัวลงไปสู่นรกการที่ทำความเข้าใจอย่างนี้ นับว่าเป็นคนหลงลืมนั่น ดูกรอานนท์ สุขก็ดี ทุกข์ก็ดีบาปบุญคุณโทษก็ดี ย่อมมีอยู่ที่เรา จะเข้าใจว่าบาปบุญอยู่นอกตัว ทำบุญแล้วคอยทำบุญจะมานำตัวไปสู่สุคติ คิดอย่างนี้ตั้งร้อยชาติแสนชาติก็ไม่อาจได้ อันว่าบุญบาป สุขทุกข์ ย่อมไม่มี ณ ภายนอกตัว บุญกุศลและความสุขนั้นก็คือดวงจิตส่วนบาปกรรมทุกข์โทษนั้นคือ หนุ่แห่งตัณหา ตัณหานั่นจักมี ณ ที่อื่นนอกจากตัวตนของเรา

แล้วไม่มี ตัวบุญและตัวบาปก็อยู่ที่ใจของเรา เมื่อตัวไม่ชอบทุกข์อยากได้ความสุข ก็จึงพยายามแก้ไขของเรานั้นเถิด ถ้าเราไม่เป็นผู้แสวงหาความสุขให้พ้นจากทุกข์แล้ว ใครมาช่วยตัวเราให้พ้นจากทุกข์ให้ได้รับความสุขได้เล่า เพราะสุขทุกข์อยู่ที่ตัวของเรา เมื่อเราหามิได้แล้ว ใครคนอื่นที่ไหนเขาจะหามาให้เราได้ ดูกรอานนท์ บุคคลผู้ที่เข้าใจว่าบุญกุศลสวรรค์และพระนิพพานมีผู้นำมาให้ บาปกรรมทุกข์โทษ นรกและสัตว์ดิรัจฉานก็มีผู้พาไปทั้งสิ้น บุคคลที่เข้าใจอย่างนี้เชื่อว่าเป็นผู้หลงโลก หลงทางสงสาร บุคคลจำพวกนั้น แม้จะทำบุญให้ทานสร้างกุศลใดๆ ที่สุดจนออกบวชในพระศาสนา ก็หาความสุขมิได้ จะได้ส่วยแต่ความทุกข์โดยถ่ายเดียว ดูกรอานนท์ บุญกับสุขหากเป็นอันเดียวกัน เมื่อมีบุญก็ชื่อว่ามีความสุข บาปกับทุกข์ก็เป็นอันเดียวกัน เมื่อมีบาปก็ได้ชื่อว่ามิทุกข์ ถ้าไม่รู้บาปก็ละบาปไม่ได้ ถ้าไม่รู้จักบุญก็หาบุญไม่ได้เปรียบเหมือนเราอยากได้ทองคำ แต่หารู้ไม่ว่าทองคำนั้นมีรูปพรรณลักษณะอย่างไร ถึงทองคำนั้นมีอยู่และเห็นอยู่เต็มตา ก็ไม่อาจถือเอาได้โดยเหตุที่ไม่รู้จัก แม้บุญเหมือนกัน ถ้าไม่รู้จักทำบุญก็หาบุญไม่ได้ อย่างว่าแต่บุญซึ่งเป็นของไม่มีรูปร่างเลย แม้แต่สิ่งอื่นๆ ที่มีรูปร่าง ถ้าหากว่าเราไม่รู้จักก็ถือเอาไม่ได้ ดูกรอานนท์ บุคคลที่ไม่รู้จักบุญและไม่รู้จักสุข ทำบุญจะไม่ได้บุญ ไม่ได้สุขเสียเลย เช่นนั้นตถาคตก็หากกล่าวปฏิเสธไม่ ทำบุญคงได้บุญและได้สุขอยู่นั้นแล แต่ทว่าตัวหากไม่รู้ไม่เข้าใจว่าบุญและความสุขก็ยังเกิดอยู่ที่ตัวนั่นเอง เมื่อไม่รู้ไม่เข้าใจจึงเป็นอันมีบุญและสุขไว้เปล่าๆ ดูกรอานนท์ บุคคลจำพวกที่ไม่รู้จักบุญคือความสุข เมื่อทำบุญแล้วปรารถนาเอาความสุখন่าสมเพทเวทนนานักหนา ตัวทำบุญก็ได้น้ำใจในทันใดนั่นเอง มิใช่ว่าเมื่อทำแล้วนานๆ จึงจะได้ ทำเวลาใดก็ได้เวลานั้น แต่ตัวไม่รู้นั่งทับนอนทับบุญอยู่เปล่าๆ ตัวก็ไม่ได้รับบุญ คือความสุข จึงว่าเสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาแก่ข้าฯ อานนท์ ด้วยประการดังนี้ ข้าแต่พระ

มหากัสสปะผู้มีอายุ พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาต่อไปอีกว่า อานันตะ ดูกรอานนท์ บุคคลที่เข้าใจว่า ทำบุญไว้มากๆ แล้วจะรู้และไม่รู้ก็ไม่เป็นไร บุญจะพาไปให้ได้รับความสุขของ เช่นนี้ถือว่าเป็นคนหลงโดยแท้ เพราะเหตุไรบุญจึงจะพาตัวไปปรับความสุขอย่างเดียว เมื่อไม่รู้สุขก็คือไม่รู้จักบุญ เมื่อเรารู้สุขก็เห็นสุขก็คือเรารู้บุญ เห็นบุญนั่นเอง จำให้ใครพาไปหาที่ไหน ดูกรอานนท์ สุขทุกข์นี้ใครจะช่วยใครไม่ได้ ใครจะพาใครไปนรกและสวรรค์และนิพพานต้องไปด้วยตนเอง จะพาเอาคนอื่นไปด้วยไม่ได้เป็นอันขาด ผู้ใดอยากพ้นจากขุมมรณสักในเมื่อมี ก็จงทำตนให้พ้นจากนรกดิบในเมืองคนเรานี้เสียก่อน ถ้าไม่ได้สวรรค์ดิบในเมืองคนนี้ แม้เมื่อตายไปแล้วก็ไม่อาจได้สวรรค์สักเลย ถ้าไม่ได้สวรรค์ดิบไว้ก่อนแล้ว ตายไปก็มีนรก เป็นที่อยู่โดยแท้ แม้ความสุขในสวรรค์ก็ยังไม่ใช่ปราศจากทุกข์ มิใช่ว่าจะมีทุกข์แต่สวรรค์ดิบ ในเมืองคนเรานี้ท่านก็หามิได้ ถึงสวรรค์สักในชั้นฟ้าชั้นใดๆ ก็ดี สุขกับทุกข์ก็มีอยู่เสมอกัน เป็นความสุขที่ยังไม่ปราศจากทุกข์ ไม่เหมือนพระนิพพาน ซึ่งเป็นเอกัณตบรมสุข มีแต่สุขโดยส่วนเดียวไม่ได้เจือปนไปด้วยทุกข์เลย ดูกรอานนท์ อันว่าสวรรค์ดิบในเมืองคนเรานี้ ก็คือความได้เป็นเจ้าเป็นใหญ่ในสมบัติข้าวของ เกียรติยศ บริวารยศและนามยศ เมื่อบุคคลผู้ใดเป็นเจ้าเป็นใหญ่ เช่นนั้น ได้ชื่อว่าเป็นผู้ส่วยสุขในสวรรค์ดิบ ผู้ปรารถนาความสุขในภายภาคหน้าก็จงให้ได้รับความสุขแต่เมื่อยังมีชีวิตอยู่ อย่าเห็นแก่ความลำบากยากแค้นในสวรรค์ชั้นใด ๆ จะเป็นสวรรค์ดิบในเมืองคนหรือสวรรค์สักใดในเมืองฟ้าทุกชั้นย่อมเจือปนอยู่ด้วยทุกข์ทั้งนั้น ไม่แปลกต่างกันและไม่มากไม่น้อยกว่ากัน ความสุขในสวรรค์ก็เป็นความสุขจริงจะว่าไม่สุขนั้นไม่ได้ แต่ว่าเป็นสุขที่เจืออยู่ด้วยทุกข์ แม้ถึงกระนั้นก็คงดีกว่าตกอยู่ในนรกโดยแท้ ดูกรอานนท์สวรรค์ดิบในชาตินี้กับสวรรค์สักในชาติหน้า อย่าสงสัยว่าจะต่างกันถึงจะต่างกันบ้างก็เพียงเล็กน้อย เมื่อต้องการความสุขเพียงใดก็จงพากเพียรให้ได้แต่เมื่อ

ยังมีชีวิตอยู่ในเมืองคนนี้จะนั่งจะนอนคอยให้สุขมาหาฉันไม่ได้ไม่เหมือน พระนิพพาน
ความสุขในพระนิพพานนั้นไม่ต้องขวนขวาย เมื่อจับถูกที่แล้วนั่งสุขนอนสุขได้ทีเดียว
ความสุขในพระนิพพานจะว่ายากก็เหมือนง่ายจะว่าง่ายก็เหมือนยาก ที่ว่ายากนั้นเพราะ
ไม่รู้ไม่เห็นพาลปุณฺณคนตามืดทั้งหลายรู้ไม่ถูกที่เห็นไม่ถูกที่จับไม่ถูกที่จึงต้องพากเพียร
พยายามหลายอย่างหลายประการ และเป็นการเปล่าจากประโยชน์ด้วยส่วนท่านที่มี
ปัญญาพิจารณาถูกที่ จับถูกที่แล้วไม่ต้องทำอะไรให้ยาก นั่ง ๆ นอน ๆ อยู่เปล่า ๆ เท่านั้น
ความสุขในพระนิพพานก็มาบังเกิดแก่ท่านได้เสมอเพราะเหตุฉะนั้นจึงว่าความสุขใน
พระนิพพานไม่เป็นสุขที่เจอไปด้วยทุกข์ ดูกรอานนท์เมื่ออยากรู้ว่าเราจะได้รับความสุข
ในสวรรค์หรือจะได้รับความทุกข์ในนรกก็จงสังเกตดูใจ ของเราในเวลาที่ยังไม่ตายนี้ ใจ
ของเรามีสุขมากหรือมีทุกข์มาก ทุกข์เป็นส่วนนรกดิบ เมื่อตายแล้วก็ต้องไปตกนรกสุก
สุขเป็นส่วนสวรรค์ดิบ เมื่อตายแล้วก็ได้ขึ้นสวรรค์สุข เมื่อยังเป็นคนอยู่มีสุขหรือมีทุกข์
มากเท่าใด แม้เมื่อตายไปก็ยังมีสุขและมีทุกข์มากเท่านั้น ไม่มีพิเศษกว่ากัน บุคคลผู้
ปรารถนาความสุขในภพนี้และภพหน้าแล้ว จงรักษาใจให้ได้รับความสุข ส่วนตนตัว
ร่างกายข้างนอกนั้นไม่สำคัญ จะได้รับความสุขความทุกข์ประการใดก็ช่างเถิด เมื่อตาย
แล้วก็ทิ้งอยู่เหนือแผ่นดินหาประโยชน์มิได้ ส่วนใจนั้นเป็นของติดตามตนไปในอนาคต
เบื้องหน้าได้ เพราะจิตใจเป็นของไม่ตายที่ตายนั้น ตายแต่รูปร่างกายธาตุแตกชั้นระดับ
เท่านั้น ถ้าจิตใจตายแล้วก็ไม่ต้องเกิดไม่ต้องตายต่อไปอีก กล่าวคือถึงพระนิพพาน ดูกร
อานนท์ในอดีตชาติเราตถาคตก็ได้หลงท่องเที่ยวอยู่ในสังสารวัฏนี้ช้านาน นับด้วยร้อย
ด้วยพันแห่งชาติเป็นอันมากทำบุญทำกุศลก็ปรารถนาแต่จะให้พ้นทุกข์ให้เสวยสุขใน
เบื้องหน้าเข้าใจว่าตายแล้วจึงจะพ้นจากทุกข์ ครั้นเมื่อตายจริงก็ตายแต่ธาตุแต่ชั้น
เท่านั้น ส่วนใจนั้นไม่ตายจึงต้องไปเกิดอีก เมื่อไปเกิดอีกก็ต้องตายอีก เมื่อเช่นนี้จะพ้น

ทุกข์ได้อย่างไร ที่นิยมกันว่าตายก็คือตายเนาตายเหมือนกันอยู่อย่างทุกวันนี้ ชื่อว่าตายเล่น
ตายไม่เนา ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย หาดินหาปลายมิได้ ที่ตายแท้ตายจริง คือตายทั้งรูป
แตกชั้นระดับ ตายทั้งจิตทั้งใจ มีแต่พระพุทธเจ้ากับเหล่าพระอรหันต ชีนาสพเท่านั้น
ท่านเหล่านี้ไม่ต้องกลับมาเกิดอีก ดูกรอานนท์ในอดีตชาติเมื่อเรายังไม่รู้เข้าใจว่าตายแล้ว
จึงจะพ้นทุกข์ทำบุญทำกุศลก็มุ่งเอาแต่ความสุขในเบื้องหน้า ครั้นตายไปก็หาได้จากทุกข์
ตามความประสงค์ไม่ มาปัจจุสมชาตินี้เราจึงรู้ว่า “สวรรค์และพระนิพพานมีอยู่ที่ตัวนี้
เอง” เราจึงได้รับแรงปฏิบัติให้ได้ให้ถึง แต่เมื่อยังเป็นคนอยู่จึงได้พ้นจากทุกข์ และได้
เสวยสุขอันปราศจากอามิส เป็นพระบรมครู สั่งสอนเวไนยสัตว์อยู่ทุกวันนี้ ข้าแต่พระ
มหากัสสปะผู้มีอายุ พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาแก่ข้าฯ อานนท์ ดังนี้เถ

ทศพลญาณ 10 ประการ

ตะทะนันทะรัง ลำดับนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสเทศนา ต่อไปอีกว่า อานนท์
ดูกรอานนท์ความทุกข์ในนรกและความสุขในสวรรค์และพระนิพพานนั้นใครจะช่วยใคร
ไม่ได้ เมื่อใครชอบอย่างใดก็ทำอย่างนั้น แม้เราตถาคตก็ช่วยใครให้พ้นทุกข์ และช่วยใคร
ให้ได้สวรรค์และพระนิพพานไม่ได้ ได้แต่เพียงสั่งสอนชี้แจงให้รู้สุขรู้ทุกข์ ให้รู้สวรรค์ให้
รู้พระนิพพานด้วยวาจาเท่านั้น อันกองทุกข์ โทษ บาป กรรมทั้งปวงนั้น ก็คือตัวกิเลส
ตัณหา ครั้นดับกิเลสตัณหาได้แล้ว ก็ไม่ต้องลงนรก ถ้าดับกิเลสตัณหาได้มากก็ขึ้นไปเสวย
สุขในสวรรค์ ถ้าดับกิเลสตัณหาได้สิ้นเชิงหาเศษมิได้แล้วก็ได้เสวยสุขในพระนิพพาน
ทีเดียว เราตถาคตบอกให้รู้แต่ทางไปเท่านั้น ถ้าผู้รู้ทางแห่งความสุข แล้วประพฤติปฏิบัติ
ตามก็ได้ประสบสุขสมประสงค์ อย่างว่าแต่เราตถาคตเลย แม้พระพุทธเจ้าทั้งหลายที่ล่วง
ไปแล้วนับไม่ถ้วนก็ดี และจะมาตรัสรู้ในกาลเป็นภายหลังก็ดี จะมาช่วยพาเอาสัตว์

ทั้งหลายไปให้พ้นจากทุกข์ แล้วให้ได้ความสุขเท่านั้น ไม่มี มีแต่มาแนะนำสั่งสอนให้รู้สุข รู้ทุกข์ รู้สวรรค์และพระนิพพานอย่างเดียวกันกับเราตถาคตนี้ พระพุทธเจ้าทั้งหลายก็ทรงไว้ซึ่งทศพลญาณ มีอาการเหมือนอย่างเราตถาคตนี้ทุก ๆ องค์ บุคคลจำพวกใดเข้าใจว่าพระพุทธเจ้าต่างกันด้วยศีล ด้วยญาณ ด้วยอิทธิ บุคคลจำพวกนั้นเป็นคนหลง ผู้ที่ได้นามว่าพระพุทธเจ้านั้น ต้องมีทศพลญาณสำหรับจับเข้าสู่พระนิพพานด้วยกันทุกองค์ จะได้เป็นพระพุทธเจ้าแต่เราพระองค์เดียวนั้นหาไม่ได้ ผู้ใดมีทศพลญาณ ผู้นั้นได้ชื่อว่าพระพุทธเจ้าด้วยกันทุกองค์ไม่ควรจะมีความสงสัย ญาณ ๑๐ ประการนั้นเป็นเครื่องหมายของพระพุทธเจ้า ถ้าไม่มีญาณ ๑๐ ประการ จะรู้ดีมีอิทธิ ดำดิน บินบนได้ อย่างไรก็ตาม ก็ไม่เรียกว่าพระพุทธเจ้า ถ้ามีญาณ ๑๐ ประการแล้ว จะไม่มีสักคานูภาพ อย่างไรก็ตามก็ให้เรียกท่านผู้นั้นว่าพระพุทธเจ้า เพราะทศพลญาณ ๑๐ ประการเป็นเครื่องหมายของพระพุทธเจ้า ถ้าไม่มีเครื่องหมายอย่างนี้ ผู้ใดมีฤทธิ์ มีเดชขึ้นก็จะตั้งตัวเป็นพระพุทธเจ้าเต็มบ้านเต็มเมืองก็จะเป็นทางแห่งความเสียหายวุ่นวายโลกเท่านั้น ดูกรอานนท์ทศพลญาณ ๑๐ ประการนั้น เป็นของสำคัญตั้งอยู่สำหรับโลก ไม่มีผู้ใดตั้งแต่งขึ้น เป็นแต่เราตถาคตเป็นผู้รู้ผู้เห็นก่อนแล้วยกออกตีแผ่ให้โลกเห็น พระพุทธเจ้าทั้งหลายบำเพ็ญญาณ ๑๐ ประการ ได้แล้วก็จับเข้าสู่นิพพาน เมื่อถึงพระนิพพานแล้วก็ปล่อยวางญาณนั้นไว้แก่โลกตามเดิม หาได้เอาตัวตน เอาจิตใจเข้าสู่พระนิพพานด้วยไม่ เอาจิตใจไปได้เพียงนรก และสวรรค์ และพรหมโลกเท่านั้น ส่วนพระนิพพานนั้น ถ้าดับจิตใจไม่ได้แล้วก็ไปไม่ได้ ถ้าเข้าใจว่าจักเอาจิตใจไปเป็นสุขในพระนิพพานแล้ว ต้องหลงขึ้นไปเป็นอรุปรหม เป็นแน่ ดูกรอานนท์ การตกนรกและขึ้นสวรรค์จะเอาตัวไปไม่ได้ เอาแต่จิตไป จิตนั้นใครจะจับต้องอุปคัลหาไม่ได้ เป็นแต่ลมเท่านั้น เพราะจิตเป็นของละเอียด ใครจะจับถือไม่ได้ เมื่อจิตไปตกนรก ใครจะไปช่วยยกขึ้นได้ ถ้าจิตนั้นเป็นตน

เป็นตัวก็พอช่วยกันได้ บุคคลจำพวกใด คอยทำให้ผู้อื่นมาช่วยยกตัวให้พ้นจากทุกข์ นำตัวไปให้ได้ความสุข บุคคลจำพวกนั้นเป็นคนโง่เขลาหาปัญญาไม่ได้ เราตถาคตรู้นรกสวรรค์ทุกข์สุขอยู่แล้ว และหาอุบายที่จะพ้นจากทุกข์ ให้มีความสุข ก็เป็นการแสนยากแสนลำบาก จะไปพาจิตใจของท่านผู้อื่นให้พ้นจากทุกข์ได้อย่างไร ถึงแม้พระพุทธเจ้าองค์จะตรัสรู้ในเบื้องต้นก็เหมือนกัน มีแต่แนะนำสั่งสอนให้รู้สุขทุกข์สวรรค์และพระนิพพานเท่านั้น ผู้ที่จะต้องการสุขทุกข์อย่างใดนั้นแล้วแต่อัธยาศัย แต่ว่าต้องศึกษาให้รู้แท่นอนแกใจเสียก่อนว่าทุกข์ในนรกเป็นอย่างนั้น สุขในสวรรค์เป็นอย่างนั้น สุขในพระนิพพานเป็นอย่างนั้น เมื่อรู้แล้วยังจะมีทางถึงบ้าง คงจะไม่ท่องเที่ยวอยู่ในวัฏสงสารเนิ่นนานเท่าไรนัก ถ้ายังไม่รู้แจ้งแต่เมื่อยังมีชีวิตอยู่ก็ไม่อาจจะพ้นได้เลย และได้ชื่อว่าเป็นผู้เกิดมาเสียชาติเป็นมนุษย์เสียความปรารถนาเดิม ซึ่งหมายว่าจะเป็นผู้เกิดมาเพื่อความสุข ครั้นเกิดมาแล้วก็พลอยไม่ให้ตนได้รับความสุข ข้างยังทำตนให้จมอยู่ในนรก ทำให้เสียสัตย์ความปรารถนาแห่งตน นำสังเวทผลใจยิ่งนัก ข้าแต่พระมหากัสสปะผู้มีอายุ พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาแต่ข้าฯ อานนท์ ดังนี้แล

อิโต ประัง คิริมานันนุทะสุตัง อนุสันธิ ฆะภูตวา ภาติสุต้ามิติ เบื้องหน้าแต่นี้ จะแสดงคิริมานนทสูตรสืบต่อไป มีคำพระอานนท์ปฏิญาณว่าดังนี้ ภันเต อะริยะกัสสปะ ข้าแต่พระอริยเจ้าทั้งหลาย มีพระมหากัสสปะเป็นประธาน ะคะวา อันว่าพระผู้มีพระภาคเจ้า เทเสติ ก็ตรัสเทศนา แก่ข้าอานนท์สืบต่อไปว่า อานันทะ ดูกรอานนท์ อันว่า ความทุกข์และความสุขนั้นก็มีอยู่แต่ในนรกและสวรรค์เท่านั้น ส่วนพระนิพพานมีอยู่นอกสวรรค์และนรกต่างหาก บัดนี้ จะแสดงทุกข์และสุขในนรก และสวรรค์ให้แจ้งก่อน จิตใจของเรานี้เมื่อมีทุกข์หรือมีสุขแล้วใครจะสามารถช่วยยกออกจากจิตของเราได้ อย่าว่าแต่เราเลย แม้แต่ท่านผู้อื่นเราก็ไม่สามารถจะช่วยยกออกได้ มีอาการเหมือนกัน ทุกรูป

ทุกนามทุกตัวตนสัตว์บุคคล หนึ่ง เมื่อท่านมีทุกข์แล้วจะนำทุกข์ของท่านมาให้เรา ก็ไม่ได้ เรามีทุกข์แล้วจะนำทุกข์ไปให้ท่านผู้อื่นก็ไม่ได้ แม้ความสุขก็มีอาการเช่นกัน สุข และทุกข์ไม่มีใครจะช่วยกันได้ สิ่งที่จะช่วยให้พ้นจากทุกข์ได้มีแต่อำนาจแห่งกุศลผลบุญ มีการให้ทานและรักษาศีลเป็นต้นเท่านั้นที่จะเป็นผู้ช่วยให้พ้นจากทุกข์ได้ มนุษย์และ เทวดาอินทร์พรหม และใคร ๆ จะมาช่วยให้พ้นทุกข์และให้ได้เสวยสุขนั้นไม่ได้ ที่สุดแม้ เราตถาคตผู้ทรงไว้ซึ่งทศพลญาณเห็นปานนี้ ก็ไม่อาจช่วยใครได้ ได้แต่เป็นผู้ช่วย แนะนำตักเตือนให้รู้สุข ทุกข์ สวรรค์และนรกเท่านั้น ตัวต้องยกตัวเอง ถ้ารู้ว่านรกและ สวรรค์อยู่ที่ตัว แล้วยกตัวให้ขึ้นสวรรค์ไม่ได้ก็ชื่อว่า เกิดมาเสียชาติ และเสียเวลาที่จะเกิด มาพบพระพุทธศาสนา นำเสียดายชาติที่ได้เกิดเป็นรูปร่างกาย มีอวัยวะพร้อม บริบูรณ์ทุกอย่าง ทั้งได้พบพระพุทธศาสนาด้วยสมควรจะได้สวรรค์และพระนิพพาน โดยแท้ เหตุไฉนจึงเหยียบย่ำตัวเองให้จมอยู่ในนรกเช่นนั้น นำสังเวชนิก ดูกรอานนท์สุข ทุกข์นั้นให้หมายเอาที่จิต จิตสุขเป็นสวรรค์ จิตทุกข์เป็นนรก จะเข้าใจว่านรกและสวรรค์ มีอยู่นอกจิตนอกใจเช่นนั้น ได้ชื่อว่าเป็นคนหลง นรกและสวรรค์ บาปบุญคุณโทษ ย่อมมี อยู่ในอกในใจทั้งสิ้น อยากพ้นทุกข์ก็ให้รักษาจิตจากสิ่งที่เป็นบาปเป็นทุกข์เสีย ถ้า ต้องการสวรรค์ก็ทำการทำงานที่หาโทษมิได้ เพราะการบุญ การกุศลนั้น เมื่อทำก็ไม่เดือน ร้อน และเมื่อทำแล้วระลึกถึงก็ให้เกิดความสุขสำราญบานใจทุกเมื่อ เช่นนี้ชื่อว่าเราได้ขึ้น สวรรค์และถ้าอยากได้สุขในพระนิพพานก็ให้วางเสีย ซึ่งสุขและทุกข์ คือวางจิตอย่าถือว่า เป็นของตนก็ชื่อว่า ได้ถึงพระนิพพาน เพราะว่าใจเป็นใหญ่เป็นประธาน สุขทุกข์ทั้ง สวรรค์และพระนิพพานสำเร็จแล้วด้วยใจ คือ ว่ามีอยู่ที่จิตที่ใจของเราทั้งสิ้น บุคคล จำพวกใดไม่รู้ว่าของเหล่านี้มีในตนแล้วไปเที่ยวค้นคว้าหาในที่อื่น บุคคลจำพวกนั้นชื่อว่า เป็นคนหลงคนเมาเป็นผู้หนายู่ด้วยกิเลสตัณหา มีตนอยู่ด้วยมลทินแห่งนรก ดูกร

อานนท์สัตว์ที่ตกอยู่ในนรกมากมายนับมิได้แน่นอัดอัดเยียดกันอยู่ในนรก ดัง ข้าวสาร หรือเมล็ดธัญพืชลงในกระสอบ แต่ก็ไม่เห็นกันได้ด้วยเขาไม่รู้ไม่เห็นซึ่งนรก ไม่รู้สุข ทุกข์บาปบุญคุณโทษ ไม่รู้วาจิตของตนเป็นทุกข์เป็นสุข มีแต่มัวเมาอยู่ด้วยกิเลส กาม ราคะตัณหา จึงชื่อว่าตกอยู่ในนรกยึดเยียดกันดังข้าวสารหรือเมล็ดธัญพืชลงในกระสอบ ร้องเรียกหากัน ไม่เห็นกันคือไม่เห็นทุกข์เห็นสุขแห่งกันและกันเท่านั้นเอง ดูกรอานนท์ จิตใจนั้นใครไม่แลเห็นของกันและกันได้ ผู้ที่แลจิตใจของผู้อื่นได้นั้น มีแต่พระพุทธเจ้า และพระอรหันต์เท่านั้น พระพุทธเจ้าที่จะรู้เห็นจิตใจของผู้อื่นได้ก็ด้วยญาณแห่งพระ อรหันต์ ถ้าละกิเลสตัวร้ายมิได้คุณความเป็นแห่ง พระอรหันต์ก็ไม่มาตั้งอยู่ในสันดาน จึง ไม่อาจหยั่งรู้วาระ จิตใจของสัตว์ทั้งปวงได้ แม้เราตถาคตจะหยั่งรู้วาระจิตของสัตว์ทั้ง ปวงได้ก็เพราะปราศจากกิเลส คือความเป็นไปแห่งพระอรหันต์บุคคลผู้ไม่พ้นกิเลส คือ ไม่ได้สำเร็จพระอรหันต์ และจะมาปณิญาว่ารู้เห็นจิตแห่งบุคคลอื่น จะควรเชื่อฟังได้ ด้วยเหตุใด ถึงแม้จะรู้ด้วยวิชาคุณอย่างอื่นมีรู้ด้วยสมาธิคุณเป็นต้น ก็รู้ไปไม่ถึงไหนแม้ จะรู้ก็รู้ผิด ๆ ถูก ๆ ไปอย่างนั้น จะรู้จริงแจ้งชัดดังที่รู้ด้วยอรหัตตคุณนั้นไม่ได้ ถ้าบุคคลที่ ยังไปไม่พ้นกิเลสมีความรู้ดียิ่งกว่าเราตถาคตผู้เป็นพระอรหันต์แล้ว การที่เราตถาคตสละ บุตรภรรยา ทรัพย์สมบัติอันเป็นเครื่องเจริญแห่งความสุขออกบวชนี้ก็ชื่อว่าเป็นผู้ไกลลา กว่าบุคคลจำพวกนั้น เพราะเขายังจมอยู่ในกิเลสแต่มีความรู้ดียิ่งกว่าพระพุทธเจ้าผู้เป็น พระอรหันต์ผู้ไกลจากกิเลสข้อที่ละกิเลสไม่ได้ คือ ไม่ได้สำเร็จพระอรหันต์แล้วจะมี ปัญญารู้จิตใจแห่งสัตว์ทั้งหลายยิ่งกว่าพระพุทธเจ้า หรือพระอรหันต์ หรือจะมีปัญญารู้ เสนอกันนั้นไม่มีเลย ผู้ที่ยังละกิเลสไม่ได้ คือยังไม่ได้สำเร็จพระอรหันต์มากล่าวว่า ตนรู้ เห็นจิตใจของสัตว์ทั้งหลายนั้น กล่าวอวดเปล่า ๆ ความรู้เพียงนั้นยังพ้นนรกไม่ได้ ไม่ ควรจะเชื่อถ้อยถ้าใครเชื่อถ้อยก็ชื่อว่าเป็นนอกศาสนาไม่ใช่ลูกศิษย์ของเรา ตถาคตแท้ที่จริง

หากเอา ศาสนธรรมอันพิเศษของเรานี้บังหน้าไว้สำหรับหลอกลวงโลกเท่านั้น บุคคล
จำพวกนี้แม้จะทำบุญกุศลทำไรก็ไม่พ้นนรก แม้ผู้ที่มาเชื่อถือบุคคล จำพวกนี้ก็มีทุก
ที่เป็นที่ไปในเบื้องหน้าเหมือนหน้า ดูรอนานที่บุคคลจำพวกที่อวดรู้วดดื้ออย่างนี้แหละ
จะเป็นผู้เบียดเบียนศาสนาของเราให้เศร้าหมองเสื่อมทรมลงไป เมื่อเขาเกิดมาแล้วก็จะ
มาเบียดเบียนพระมหาเถระและสามเณรน้อยด้วยถ้อยคำอันไม่เจริญใจ ผู้มีปัญญาน้อยใจ
เบา ก็จะพากันแตกตื่นสีกหาเสศ ออกจากศาสนา พระศาสนาของเรา ก็จะเสื่อมถอยลง
ไป ดูรอนานที่บุคคลจำพวกใดหากเบียดเบียนเสียดสีหมิ่นประมาทใจ พระสังฆเถระ
และภิกษุสามเณรที่เป็นศิษย์ของพระตถาคต โดยที่ท่านทั้งหลายเหล่านั้นมีโทษไม่ถึง
ปาราชิกและบังคับให้สึกออกจากเพศพรหมจรรย์ หรือกระทำให้พาศาสนิกนิกรรมไปเสียก็ดี
บุคคลจำพวกนั้นเป็นบาปยิ่งนักอาจไม่พ้นนรกได้ บุคคลจำพวกใดมีความเชื่อความ
เลื่อมใสในคุณธรรมคำสั่งสอนของเราตถาคต แล้วเชิดชูยกย่องไว้ให้ดี มิได้ดูถูกดูหมิ่น
บุคคลจำพวกนั้นก็มีความเจริญด้วยความสุขทั้งในโลกนี้ และโลกหน้าแม้ปรารถนา
สุขอันใดซึ่งไม่เหลือวิสัย ก็อาจสำเร็จสุขอันนั้นได้ตามปรารถนา บุคคลที่ทำลาย
พระพุทธรูป พระสถูป พระเจดีย์ และตัดไม้ศรัทธาโพธิ์ และบุคคลจำพวก ที่กล่าว
หมิ่นประมาทเย้ยหยันแก่สาธุศิษย์ของเราตถาคต ที่มีโทษไม่ถึงปาราชิก บุคคลจำพวก
นี้มีโทษหนักยิ่งกว่าจำพวกที่ทำลายพระพุทธรูป และพระสถูปพระเจดีย์นั้นหลายเท่า
บุคคลที่ทำลายพระพุทธรูปเป็นต้นนั้นเป็นบาป มากก็จริงอยู่ แต่ยังไม่นับว่าเป็นการ
ทำลายพระพุทธศาสนา ผู้ที่กล่าวหมิ่นประมาทนั้น ได้ชื่อว่าทำลายศาสนาของเรา
ตถาคต เพราะว่าผู้ที่มีความผิดโทษไม่ถึงปาราชิกนั้น ยังนับว่าเป็นลูกศิษย์ของเรา
ตถาคตอยู่ ต่อเมื่อเป็นปาราชิก แล้วจึงขาดจากความเป็นลูกศิษย์ของเรา ถ้าเป็นโทษ
เช่นนั้น แม้จะลงโทษหรือกระทำให้พาศาสนิกนิกรรมก็หาโทษมิได้ และได้ชื่อว่าช่วยพระ

ศาสนาของเราด้วย การทำลายพระพุทธรูป หรือพระสถูปพระเจดีย์นั้น ยังมีทางเป็น
กุศลได้อยู่ ดังพระพุทธรูปไม่ดีไม่งามแล้วทำลายเสีย แก้ไขให้งามให้ดีขึ้น แม้เจดีย์และ
ไม้ศรัทธาโพธิ์ก็เช่นกัน ต้นโพธิ์ที่ตั้งอยู่ ในที่ไม่สมควร เช่น ตั้งอยู่ในที่ใกล้
ถาวรวัตถุ อาจทำลายวัตถุ นั้นได้ จะตัดเสียก็หาโทษมิได้ ถ้าทำลายเพื่อหาประโยชน์
แก่ตนหรือทำลายโดยความอิจฉาริษยาเช่นนั้น ย่อมเป็น บาปเป็นกรรมโดยแท้ แม้ถึง
อย่างนั้นก็ยังมิใช่ชื่อว่าเป็นการทำลายศาสนา พวกที่หมิ่นประมาท ทำให้สงฆ์ที่มีโทษ ยัง
ไม่ถึงอันติมิให้ได้รับความเดือดร้อนถึงแก่เสื่อมจากพรหมจรรย์ ได้ชื่อว่าทำลาย
พระพุทธศาสนาโดยแท้เช่นแต่พระมหากัสสปะพระพุทธเจ้าได้ตรัสเทศนาแก่ข้าอาณานท์
ดังนี้ฯ แล้วจึงตรัสเทศนาแก่ข้าอาณานท์สืบต่อไปอีกว่า

ดับกิเลสทั้งห้า

อาณนทะ ดูรอนานที่ บุคคลที่ปรารถนาซึ่งสวรรค์ และพระนิพพาน ก็จงรีบ
พากเพียรกระทำให้ได้ให้ถึงแต่ เมื่อยังมีชีวิตอยู่ เพราะมีอยู่ใต้อาณนทะทุกอย่าง จะเป็น
การลำบากมากอยู่ก็แต่พระนิพพาน ผู้ที่ปรารถนาความสุข ในพระนิพพานจงทำตัวให้
เหมือนแผ่นดินหรือเหมือน ดังคนตายแล้ว คือให้ปล่อยความสุขและความทุกข์เสีย ข้อ
สำคัญก็คือให้ดับกิเลส 1,500 นั้นเสีย กิเลส 1,500 นั้น เมื่อย่นลงให้สั้นแล้วก็เหลืออยู่
5 เท่านั้น คือ โลภะ 1 โทสะ 1 โมหะ 1 มานะ 1 ทิฏฐิ 1 โลภะนั้น คือ ความ
ทะเยอทะยานมุ่งหวังอยากได้กิเลสตาม คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ 1 อยากได้
วัตถุตาม คือ สมบัติข้าวของ ซึ่งมีวิญญูณและหาวิญญูณมิได้ เหล่านี้ชื่อว่าโลภะ
โทสะนั้นได้แก่ความเคืองแค้น ประทุษร้ายเบียดเบียน ท่านผู้อื่น ชื่อว่าโทสะ โมหะนั้น
คือความหลงมีหลงรัก หลงชังหลงลาภหลงยศเป็นต้น ชื่อว่าโมหะ มานะ นั้นคือ ความ

ถือตัวตนดูถูกดูหมิ่นท่านผู้อื่น ชื่อว่ามานะ ทิฏฐินั้น คือความถือมั่นในลัทธิอันผิด เห็นเป็นอุจเจททิฏฐิและ สัสสะตะทิฏฐิไป ปลอญวางความเห็นผิดไม่ได้ชื่อว่าทิฏฐิ ถ้าดับกิเลสทั้ง 5 นี้ได้แล้ว ก็ชื่อว่าดับกิเลสได้สิ้นทั้ง 1,500 ถ้าดับกิเลสทั้ง 5 นี้ไม่ได้ ก็ชื่อว่าดับกิเลสไม่ได้เลย ดูกร อานนท์ ปุณฺณคนหนาทั้งหลาย ที่ปรารธนาพระนิพพาน ได้ด้วยยากนั้นก็เพราะเหตุที่ไม่รู้จักดับกิเลสตัณหา เข้าใจเสียว่าทำบุญทำกุศลให้มากแล้ว บุญกุศลนั้นจักเลื่อนลอย มาจากอากาศเวหา นำตัวขึ้นไปสู่พระนิพพาน ส่วนว่าพระนิพพานนั้นจะอยู่แห่งหนตำบลใดก็หาไม่รู้ไม่เป็นแต่คาดคะเนเอาอย่างนั้น จึงได้พระนิพพานด้วยยากแท้ที่จริง พระนิพพานนั้นไม่มีอยู่ในที่อื่นไกลเลย หากมีอยู่ที่จิตใจนั่นเอง ถันดับ โลภะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ได้ขาดแล้วก็ถึงพระนิพพานเท่านั้น ถ้าไม่รู้และดับกิเลสตัณหาอย่างไม่เป็นแต่ปรารธนาว่าขอให้ได้พระนิพพาน ดังนี้ แม้สิ้นหมิ่นชาติแสนชาติก็ไม่ได้พบปะเลยเพราะกิเลสตัณหาทั้งหลาย ย่อมมีอยู่ที่ตนตัวของเรา ทั้งสิ้นเมื่อตัวไม่รู้จักระดับกิเลสตัณหาที่มีอยู่ที่หมดไปก็ไม่ถึงเท่านั้น จะคอยทำให้บุญกุศลมาช่วยระงับดับกิเลสของตัวเช่นนี้ไม่ใช่ฐานะที่จะพึงคิดบุญกุศลนั้นก็คือตัวเราเอง เราจะเป็นผู้ระงับดับกิเลสให้สิ้นไปหมดไปจึงจะสำเร็จได้สมประสงค์ ดูกรอานนท์ ปุณฺณคนหนาทั้งหลายที่ได้ถึงพระนิพพานด้วยยากนั้น เพราะเขาปรารธนาเปล่าๆ จึงไม่ได้ไม่ถึงเขาไม่รู้ว่าจะพระนิพพานอยู่ที่ใดใจของเขามีแต่คิดในใจว่าจะไปเอาในชาติหน้าหาว่าไม่วานรกและสวรรค์และพระนิพพานมีอยู่ในตนเหตุฉะนั้นจึงพากันตกทุกข์ได้ยากลำบากยิ่งนัก พากันเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสารนี้ถือเอากำเนิดในภพน้อยภพใหญ่อยู่ไม่มีที่สิ้นที่สุดข้าแต่พระมหากัสสปะ พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาแก่ข้าฯ อานนท์ ด้วยประการดังนี้ แล้วจึงตรัสเทศนาต่อไปอีกว่า อานันตะ ดูกรอานนท์ บุคคลผู้มีปัญญาพึงคิดถึงตนแล้วปราบใจของตนให้พ้นจากทุกข์และความลำบาก และให้ออกจาก

บ่วงแห่งกิเลสมาให้ได้เกิด ถ้าไม่คิดอย่างนี้แม้จะมีปัญญาก็มีเสียเปล่าไม่นับเข้าในจำนวนที่มีปัญญากิริยาที่พ้นทุกข์และพ้นออกจากบ่วงแห่งกิเลสมาได้ ก็คือพ้นจากกิเลสตัณหาของเรา เมื่อพ้นจากกิเลสตัณหาได้เช่นนั้น ก็ได้ชื่อว่าพ้นจากความทุกข์ยากโดยสิ้นเชิงถ้ายังไม่พ้นก็ได้อีกชื่อว่ายังไม่พ้น จากความทุกข์ยาก เมื่อตนยังไม่หลุดไม่พ้นก็ไม่ควรจะ สั่งสอนผู้อื่นเพราะตัวยังไม่พ้นจะสั่งสอนผู้อื่นให้พ้นได้ด้วย อาการอย่างไรเปรียบเหมือนบุคคลจะข้ามแม่น้ำ ถ้าตัวของเราข้ามไปถึงฝั่งปากโน้นแล้ว จึงร้องบอกให้ท่านผู้อื่นข้ามมาตามตนเช่นนี้สมควรแท้ เมื่อเราร้องบอกเขาแล้ว เขาจะพอใจไปหรือหาไม่ก็แล้วแต่ใจเขาส่วนตัวของเราข้ามไปได้สมประสงค์แล้ว ข้ออุปมานี้ฉันใดผู้ที่จะเป็นครูเป็นอาจารย์สอนให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ก็ต้องทำตัวให้พ้นทุกข์เสียก่อน จึงสมควรจะสอนคนอื่นมีอุปมาเหมือนผู้ที่พาข้ามแม่น้ำจะนั้น บุคคลที่เปลื้องตัวให้พ้นออกจากกองกิเลสยังไม่ได้ และจะไปปลอญปลดสัตว์ในป่าช้า ฆีทั้งหลายเขาจะหัวเราะเยาะเย้ยว่า อะโห โอหนอ ตัวของท่านก็ยังไม่พ้นทุกข์แล้วจะมาพาเอาพวกข้าพเจ้าออกจากทุกข์ได้อย่างไร ตัวของท่านและพวกข้าพเจ้าก็ยังไม่พ้นนรก อยู่เหมือนกันจะมาพาพวกข้าพเจ้าให้พ้นจากนรกได้ด้วยอาการอย่างไร ดูกรอานนท์บุคคลจำพวกใดที่ให้ผีในป่าช้า หัวเราะเยาะเย้ยเล่นเช่นนี้ บุคคลจำพวกนั้นถ้ามีขึ้นก็เป็นเหตุให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บอันตรายต่าง ๆ หากความสุขความเจริญมิได้ ดูกรอานนท์คฤหัสถ์ก็ดี นักบวชก็ดี มากล่าวว่าตัวรู้ ตัวเห็น และได้พูดจาด้วยผี ดังนี้พึงให้รู้ว่าคนจำพวกนั้น ไม่ใช่ลูกศิษย์ของเรตถาคตเป็นพวกมิฉะทิฏฐิภายนอกพระศาสนา ไม่ควรเชื่อถือเอาเป็นครูเป็นอาจารย์เพราะเขาเป็นคนเจ้าอุปายเจ้าเล่ห์เจ้ากลเท่านั้น ที่มีความรู้จริงเห็นจริงพูดจาสนทนากับผีได้ มีแต่พระพุทธเจ้ากับพระอรหันต์เท่านั้น นอกนั้นไม่มีใครรู้จริงเห็นจริง เป็นคนอูตริทั้งนั้น ดูกรอานนท์เราจะทำอย่างไรให้เห็นในอนาคตกาลเบื้องหน้าจะมีพวกมิฉะทิฏฐิ

ภายนอกศาสนาอาจอ้างว่าตัวรู้ตัวเห็นมีได้พูดจากับด้วยผี ครั้นบุคคลจำพวกนั้นเกิดขึ้นแล้ว ก็จะเบียดเบียนพระศาสนาของเราให้เสื่อมถอยลงไปด้วย วาทะถ้อยคำเสียคติต่าง ๆ พระสงฆ์สามเณรก็จะเกิดระลำ ระสายหาความสบายมิได้ เขาจะสอนทวิญญูวัตรอย่างเคร่งครัด ถืออรรถกถาอย่างพระเทวทัตต์ ภายหลังก็จะเกิดพระบ้านพระป่ากันขึ้นแล้วก็จะแตกกันออกเป็นพวก ๆ ไม่สามัคคีกันต่างพวกก็ถือแต่ตัวดี ศาสนาของเราก็จะเสื่อมถอยลงไปเพราะพวกมิถิยาทิญญูเห็นแต่ลาภและยศ หาความสุขมิได้ มรรคผลธรรมอันวิเศษก็จะไม่เกิดขึ้นแก่เขา เขาจะเรียนเอาแต่วิชาศีลธรรมอันพวกมิถิยาทิญญูสอนให้รู้อะไรกันขึ้นเล็กน้อยก็อวดดีกันไป แท้ที่จริงความรู้เหล่านั้นล้วนแต่รู้ดีสำหรับไปสู่นรก เขาจักไม่พ้นจตุราบายได้เลย ดูรอาณนทีในอนาคตกาลภายหน้าจะมีอย่างนี้ไม่ต้องสงสัยถ้าผู้ใดรู้ลัทธิทิญญูอย่างนี้ไว้แล้ว เมื่อได้เห็นก็จงเพียรพยายามละเว้นก็จะได้ประสบความสุข การที่จะระงับดับกิเลสก็ให้ระงับบริโศก 2 ประการ ให้เบาบางลง บริโศก 2 นั้นคือจิตรปัจจัยและเสนาสนะปัจจัย 2 อย่างนี้ ชื่อว่าบริโศกภายนอกนับเป็น 1 บิณฑบาตปัจจัยและคิลานะปัจจัย 2 อย่างนี้ชื่อว่าบริโศกภายในนับเป็นอย่าง 1 บริโศกทั้ง 2 นี้ เป็นตัวกิเลสตัวทุกข์ตัวสุขสิ้นทั้งนั้นถ้าบริโศกทั้ง 2 นี้ มากขึ้นเท่าใดทุกข์ก็มากขึ้นไปตามเท่านั้นถ้าบริโศก 2 นี้ น้อยลงความสุขก็มากขึ้นคือว่าบาปน้อยลงเท่าใดบุญกุศลก็มากขึ้นเท่านั้น อันบุญกุศลก็มีอยู่ที่ตัวบุคคลทั้งสิ้น ผู้ที่ละบริโศก 2 นั้นได้แล้วนรกก็พ้นสวรรค์และพระนิพพานสิ่งใดก็ได้ในทีนั้น ดูรอาณนทีบุคคลที่บวชเข้าแล้วไม่รู้จะระงับดับกิเลสคือบริโศก 2 ให้เบาบางเข้าใจว่าบวชรักษาศีลถือครองวัตรเอาบุญไม่หาอุบายระงับดับกิเลสและบริโศก 2 จะได้บุญได้ความสุขมาแต่ที่ไหน ถ้าคิดอย่างนั้นแม้จะรักษาศีลตลอดพระปาฏิโมกข์และธุดงค์วัตรก็หากเป็นอันรักษาเปล่ารักษาให้เหนื่อยยาก ลำบากกายเปล่าไม่อาจเป็นบุญกุศลได้ พระปาฏิโมกข์ ธุดงค์วัตรทั้งหลายที่ทรงบัญญัติแต่งตั้ง

ไว้นั้นก็เพื่อให้เป็นเครื่องระงับดับกิเลสตัณหา คือบริโศกทั้ง 2 ถ้าระงับไม่ได้ก็ไม่เป็นบุญเป็นกุศลผู้ที่ทำความเข้าใจว่าพระปาฏิโมกข์และธุดงค์วัตรจะช่วยยกตัวให้ขึ้นไปสวรรค์และพระนิพพาน เช่นนี้เป็นความเห็นของคนที่โง่เขลาเบาปัญญาจะไม่พ้นทุกข์เลย บริโศกทั้ง 2 นั้นได้ชื่อว่าปัลลโว 2 ที่แปลว่าความกังวลการรักษาทะปัติโมกข์และธุดงค์วัตรก็เพื่อจะตัดปัลลโวความกังวลให้เบาบางลงได้เท่าใดก็เป็นบุญเป็นกุศลเป็นสวรรค์และพระนิพพานขึ้นไปเท่านั้นพระพุทธเจ้ายังนิโอาทคำสั่งสอนลงสู่ปัลลโว 2 ว่าเป็นที่สุดโดยสิ้นเชิงคือว่านรกสวรรค์และพระนิพพานมีอยู่ที่ปัลลโว 2 ครบ บริบูรณ์ผู้ศึกษาเล่าเรียนจะรู้มากรู้น้อยเท่าไรไม่นิยม รู้มาก หรือรู้น้อยถ้าระงับปัลลโวนั้นได้ก็เป็นดีจะอยู่วัดบ้านหรือวัดป่าประการใดก็ตามถ้าระงับปัลลโว 2 นั้นได้ย่อมเป็นความดีความชอบทั้งสิ้นถ้าระงับปัลลโว 2 นั้นไม่ได้แม้จะรู้มากมายและอยู่วัดบ้านวัดป่าประการใดย่อมไม่ดีทั้งสิ้น พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาเป็นใจความอย่างนี้อันดับนั้น จึงตรัสเทศนาต่อไปอีกว่า อานันทะ ดูรอาณนที ชรรณนี้ชื่อว่าพระยาชรรณมิกราช เพราะเป็นใหญ่กว่าชรรณทั้งหลายข้อที่เราตถาคตได้ตรัสไว้แล้วในธรรมหมวดนี้ คือได้ขึ้นนรก สวรรค์ และพระนิพพานกิเลสตัณหาโดยจะแจ้งสิ้นเชิงเมื่อผู้ใดได้ฟังแล้วปรารณาสุขทุกข์ประการใดก็จงเลือกประพฤติตามความปรารณา เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสดังนี้แล้วจึงข้าตรัสอนุญาตปัจฉิมบรรพชาไว้แก่ข้าฯ อานนที อานันทะ ดูรอาณนที แม้ในปัจฉิมกาลเมื่อหาพระสงฆ์ ครบคณะบรรพชาไม่ได้ โดยที่สุดแม้ภิกษุองค์เดียวเมื่ออุบลบุตรมีศรัทธาเลื่อมใสในคุณแห่งเราตถาคตอยากจะบวชเป็นภิกษุในสำนักแห่งภิกษุองค์เดียวก็จงบวชเถิด โดยที่สุดลงไปอีกแม้จะหาภิกษุสักองค์เดียวไม่ได้อุบลบุตรผู้มีศรัทธาใครจะบวชสืบศาสนาแห่งเราตถาคตก็ให้ศึกษาจตุตตะปาราชิก และบริโศก 2 นั้นให้เข้าใจแล้วเข้าสู่เฉพาะพระพุทธรูปหรือพระสถูปหรือพระเจดีย์ หรือแม้หาที่ควรเคารพเช่นนั้น

ไม่ได้ก็ให้ระลึกถึงเราตถาคตแล้วบวชเป็นภิกษุเถิดให้ตั้งใจสมาทานว่า อิมัง ปัพพัชชัง สมาதியามิ. ทุดิยังปิ ตะติยังปิ อิม ปัพพัชชัง สมาதியามิ. แล้ว ให้สมาทานจะตถะปารชิกว่า ปะฐะมัง ปารชิกัง สมาதியามิ ทุดิยัง ตะติยัง จะตถะ ปารชิกัง สมาதியามิ. แล้วบวชเป็นภิกษุเถิด ถ้าหากพระสงฆ์ยังมีอยู่อย่างน้อยเพียงองค์เดียวแล้วจะบวชโดยลำพังไม่ได้ ถ้าขึ้นบวชเชื่อว่าดูถูกดูหมิ่น พระศาสนาเป็นบาปยิ่งนักอย่าทำเลย เมื่อบวชโดยวิธีนี้ผู้ใดคัดค้านว่าไม่ควรจะเป็นบาปเป็นกรรมยิ่งนักเราอนุญาตไว้สำหรับคราวอันตรายต่างหาก ข้าแต่พระมหากัสสปะ พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาแก่ข้าฯ อานนท์ดังนี้ขอพระอริยสงฆ์ทั้งหลายจงทราบด้วยพลญาณของตน โดยนัยดังข้าพเจ้าอานนท์แสดงมานี้เทอญแล้วพระองค์ก็หยุดไม่ทรงตรัสเทศนาอีกต่อไปข้าพเจ้ากราบถวายบังคมแล้วก็กลับไปสู่สำนักท่านคิริमानนท์แสดงสัญญาทั้ง 2 ประการ คือ รูปสัญญา นามสัญญา ให้พระผู้เป็นเจ้าฟังโดยพุทธบริหารทุกประการ ท่านคิริमानนท์กำหนดตามพระธรรมเทศนาที่ได้บรรลุพระอรหัตผล ในขณะที่วางธูระในรูปในนามโรคภัยของท่านที่เจ็บปวดเวทนามก็อันตรายหายในขณะนั้น ข้าแต่พระมหากัสสปะผู้มีอายุ พระสูตรนี้จะได้ว่าพระยาธรรมมิกสูตรตามรับสั่งนั้นก็เลยนิมิตไปเพราะอาศัยพระผู้เป็นเจ้าคิริमानนท์เป็นนิมิต พระสูตรนี้พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาที่วัดเชตวนาราม ปรากร พระคิริमानนท์เกิดอาพาธให้เป็นเหตุ จึงได้ชื่อว่าคิริमानนท์สูตรมีเนื้อความดังแสดงมานี้แล

ถอดเทปการบรรยายเรื่อง สมาธิบำบัดกับการรักษาโรคมะเร็ง โดย

1. พระปพนพัชร จิรัชัมโม วัดคำประมง จ.สกลนคร
2. น.พ.ศิริโรจน์ กิตติสารพงษ์ รพ.รักษาสกล จ.สกลนคร
3. ผศ.น.พ.พรเลิศ ฉัตรแก้ว รพ.จุฬา กทม.

วันพฤหัสบดี ที่ 25 พฤษภาคม 2549 ณ กรมชลประทาน สามเสน กทม.

คุณชวัล : สำนักงานชลประทานที่ 7 สำนักงานชลประทานที่ 8 กองแผนงานและสำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง เป็นเจ้าภาพร่วมกันโดยเราได้อาราธนาพระคุณเจ้าหลวงคาปพนพัชร จิรัชัมโม เจ้าอาวาสวัดคำประมง จังหวัดสกลนครท่านเป็นศิษย์ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร วัดถ้ำผาปล่อง อ.เชิงดาว จ.เชียงใหม่ นอกจากนี้เรายังได้รับเกียรติจากท่านวิทยากร ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์พรเลิศ ฉัตรแก้ว ท่านเป็นวิสัญญีแพทย์จาก รพ.จุฬาลงกรณ์ และท่านนายแพทย์ศิริโรจน์ กิตติสารพงษ์ ท่านเป็นรองผู้อำนวยการโรงพยาบาลรักษาสกล จ.สกลนคร มาร่วมเป็นผู้บรรยายในโอกาสนี้ผมเรียนเชิญท่านประธาน รองอธิบดีกรมชลประทาน(นายละเอียด สายน้ำเขียว) เป็นผู้จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ขอนิมิตต์ หลวงคาปพนพัชร จิรัชัมโม และเรียนเชิญนายแพทย์ทั้ง 2 ท่าน

นพ.ศิริโรจน์ : เรียนท่านรองอธิบดีกรมชลประทานครับ และพี่น้องข้าราชการกรมชลประทานทุกท่านเรียนครับ คือวันนี้กระผมนายแพทย์ศิริโรจน์ กิตติสารพงษ์ ขอรับไว้ต่อจากท่านพิธีกร วันนี้เรามาพูดคุยกันเรื่องการดูแลรักษาโรคมะเร็ง โดยหลวงคา

ปพนพัชร จิรัชโม แห่งวัดคำประมง ก็จะมีบรรยากาศเป็นลักษณะของทางฝ่ายพระและฝ่ายหมอเข้ามาพูดพร้อมกันก็จะมาพูดเรื่องโรคมะเร็งทางฝ่ายการแพทย์แผนปัจจุบันและก็รวมไปถึงการดูแลรักษาที่ประกอบด้วยการดูแลรักษาในทั้งแผนปัจจุบันและการแพทย์ทางเลือกซึ่งเป็นจุดเด่นของการพูดในวันนี้ครับ ก็คือการรักษามะเร็งโดยอโรยศาล ซึ่งหลวงตาปพนพัชรเป็นผู้ที่ริเริ่ม การรักษาแบบผสมผสานระหว่างสมุนไพรบำบัดกับสมาธิบำบัด แต่ก่อนอื่นนะครับผมก็จะให้ท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์พรเลิศ จัทรแก้ว ซึ่งท่านจะได้มากล่าวถึงเกี่ยวกับโรคมะเร็งก่อนนะครับว่าโรคมะเร็งนั้นเป็นอย่างไร ก่อนที่จะไปถึงเรื่องการบำบัดรักษานะครับ ต้องขอเวลาสักเล็กน้อยในการที่จะเกริ่นนำโดย นพ.พรเลิศ ก่อนนะครับ

นพ.พรเลิศ : ขอบคุณครับคุณหมอศิริโรจน์ กราบนมัสการพระคุณเจ้าครับ ท่านรองอธิบดี และท่านผู้สนใจทุกท่านครับ โดยพื้นฐานแล้วก็ไม่ใช่ว่าเป็นหมอรักษามะเร็งโดยเฉพาะนะครับ แต่คุณไขที่ไอซียุคัลยกรรม ซึ่งคนจำนวนมากที่เป็นมะเร็งเขาจะมาจบลงที่ไอซียุคัลยกรรม โรคมะเร็งส่วนใหญ่รักษาโดยการผ่าตัดด้วย นอกจากรักษาโดยการฉายแสงหรือเคมีบำบัดแล้วนะครับ ในสิ่งที่จะพูดกันนี้คือต้องการที่จะเชื่อมโยงเฉยๆนะครับกับการแพทย์แผนปัจจุบันแล้วก็เชื่อมโยงไปสู่บางสิ่งบางอย่างซึ่งกำลังเกิดขึ้นในประเทศไทยนะครับซึ่งจะเป็นจุดแข็งของบ้านเราเลยนะครับว่าที่อื่นไม่มีเหมือนที่ของเรามีวิธีช่วยผู้ป่วยได้อย่างไรบ้างนะครับ และสไลด์ก็คงจะมีการแสดงให้เห็นถึงช่องโหว่หรือจุดอ่อนการแพทย์แผนปัจจุบันบางอย่าง ซึ่งต้องการการดูแลและการเติมเต็มนะครับ สำหรับโรคมะเร็งจริงๆถ้าเกิดว่าตัวมะเร็งเองเป็นเนื้องอกนะครับ ก้อนเนื้อ ส่วนใหญ่เป็นก้อนเนื้อ แต่ว่ามีความพิเศษมีความร้ายแรง ซึ่งที่เกิดเนื้องอกธรรมดาจะต้องใช้เวลาเป็นเดือนเป็นปีก่อนที่จะเริ่มโตนะครับ แต่มะเร็งจะมีการเติบโตรวดเร็วในเวลาเป็นเดือน

และพวกนี้จะโตโดยไม่หยุดยั้งครับ พอเจออะไรถ้าติดกระดูกจะกัดกินเข้าไปในกระดูกติดเนื้อตับ เนื้อปอด เนื้อสมองจะลุกลามเข้าไป และมีคุณสมบัติในการที่พอมันหลุดเข้าไปในกระแสเลือดหรือกระแสน้ำเหลืองแล้วมันสามารถไปเพาะเกิดตัวใหม่ขึ้นมาได้ในอวัยวะอื่นๆ นะครับ ซึ่งจะเห็นว่าบางทีบางคนเริ่มต้นที่จะเป็นมะเร็งลำไส้ครับ ต่อมามันก็ไปเกิดขึ้นที่ตับนะครับเพราะตับได้รับเลือดเยอะนะครับ หรือว่าไปที่ปอดนะครับ หรือไปที่สมองนะครับนี่จะเป็นธรรมชาติของมัน ในมะเร็งมันเกิดจากการกลายของเซลล์ปกติ มีการเปลี่ยนแปลงด้านของโครโมโซม และจากนั้นมีการขยายตัวโดยไม่หยุดยั้ง และก็ก็เป็นเนื้องอกที่ใหญ่ขึ้นๆ อย่างในรูปแรกนะครับเป็นลักษณะของเซลล์ปกติที่มันขยายเพิ่มขึ้นมา อย่างเช่นบางทีเราเป็นก้อนเนื้อเป็นหูดหรือเป็นก้อนเนื้อที่มันโตขึ้นมาอย่างนั้นไม่มีอะไรนะครับ แต่ในเซลล์มะเร็งจะมีลักษณะเด่นที่ 2 คือตัวเซลล์จะผิดปกติไปนะครับ และจากนั้นมากจะเริ่มลุกลามเข้ามาในชั้นล่างนะครับ ผ่านชั้นฐานของผิวหนังลงมาเข้ามาในกระแสเลือดไปกระจายสู่ที่ต่างๆ ได้นะครับ ฉะนั้นมะเร็งเป็นคำรวมๆ อย่างบางคนเป็นมะเร็ง แต่ละคนมีไม่เหมือนกันมันขึ้นอยู่กับว่ามันเกิดที่ไหน เกิดตรงบริเวณเต้านม เกิดที่ตับ เกิดที่ลำไส้ อาการจะแตกต่างกันไปนะครับ เช่นถ้าเกิดมะเร็งลำไส้ ก็เป็นลำไส้อุดตัน ตับ ก็ตัวเหลือง ตาเหลืองอย่างนี้เป็นต้น ข้อต่อไปมะเร็งไม่ใช่โรคติดต่อแต่ว่ามะเร็งบางชนิด จะพบได้ในหมู่เครือญาติกันได้ อาจจะเป็นเรื่องของ การถ่ายทอดทางพันธุกรรมก็ได้ ส่วนการรักษาถ้าจะมีเหตุผลอยู่หลายด้าน ในหลักใหญ่ของการแพทย์เราต้องการยืดชีวิตคนไข้ ถ้าเราเกิดรักษาให้หายได้ ก็จะไม่ตาย ถ้าเกิดจะทำให้ตายคือตายช้าลง เรื่องของคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจะทำได้อย่างไร แนวทางจะมีอยู่ 2 แนว คือ อันที่ 1 ต้องกำจัดมัน อันที่ 2 คือการประคับประคองให้ผู้ป่วยมีชีวิตอยู่ได้อย่างไร การที่จะกำจัดมันก็คือเรื่องการเพิ่มเวลาจะให้มีชีวิตอยู่ ทำให้โรคหายไปอย่างเช่นเราไป

ผ่าตัดมันอาจจะทำให้คนไข้ ถ้าเกิดไม่ผ่าตัด มะเร็งลำไส้ใหญ่ใน 1 ปีอาจจะเสียชีวิตเกือบหมดหรือเกิน 50% แต่ถ้าผ่าตัดมาอาจเสียชีวิตน้อยกว่านั้น อาจจะมีชีวิตอยู่ได้ 3 ปี อาจช่วยลดปัญหาข้างเคียง เช่น การผ่าตัดไม่ใช่เพื่อรักษาเพียงแต่ทำให้เขากินได้อีกครั้งหนึ่ง หรือว่าจับถ่ายปกติอย่างนี้ได้เป็นต้น ส่วนระบบในการรักษาแนวทางประคับประคองคือการดูแลชีวิตเขาที่ทำให้เขามีอาการลดลง เช่น สมมุติว่าก้อนเนื้อมันผ่าตัดไม่ได้แล้ว แต่ว่าจะอย่างไรไม่ให้เกิดความเจ็บปวดไม่ให้ทุกข์ทรมาน เรื่องของการที่อุดตันมีอะไรที่พอจะช่วยได้ไหมทำให้พอที่จะอยู่ได้เป็นต้น ข้อต่อไปแนวทางรักษาคร่าวๆ ถ้าเราเคยรู้จัก บางคนเป็นก้อนเนื้อ หมอก็จะดูว่าก้อนเนื้อที่ยังไม่ลุกลามไปมากและอยู่ที่เดียว โดดๆอย่างนี้เหมาะสมที่จะผ่าตัดและมะเร็งบางชนิดมะเร็งบางอย่างมันผ่าตัดไม่ได้ ซึ่งอยู่ลึกอยู่ที่สมองถ้าตัดไปเนื้อสมองส่วนที่ก็จะหายไป แต่จะมีส่วนที่ทำได้คือ การฉายแสงมะเร็งบางอย่างมันอยู่ที่อวัยวะสำคัญ เช่น ในคอหอยตัดไปมันอาจจะสูญเสียการทำงานได้เยอะคุณก็ต้องมีการฉายแสงประกอบด้วย ส่วนเรื่องเคมีบำบัดก็เหมือนกัน

เนื่องจากมะเร็งมันเป็นเซลล์ที่ค่อนข้างเติบโตเร็วและหิวโหยมีกระบวนการเร็วมาก มีจุดอ่อนให้ยาบางตัวเข้าไปฆ่ามันได้ ตัวยาเคมีพวกนี้ก็ทำลายเซลล์ปกติด้วย จะเห็นว่าบางคนได้ไปรับเคมีแล้วนอกจากมะเร็งจะถูกทำลาย คนอาจจะแยกลงไข้ไหมคูโตรมกินไม่ได้ ผมร่วงอะไรต่างๆนานา เรื่องการใช้ฮอร์โมนรักษานี้ก็จะมีเนื้อเยื่อบางอย่างที่ตอบสนองกับฮอร์โมนได้ดี เรื่องของมะเร็งที่เกี่ยวกับเต้านม หรืออวัยวะต่างๆ ก็จะมีขบวนการของฮอร์โมนเข้ามาช่วยด้วย แล้วก็ในระยะปัจจุบันเราก็ใช้วิธีผสมผสานหลายอย่าง มะเร็งบางตัวก็จะตอบสนองของเรื่องการให้ยาเกี่ยวกับภูมิคุ้มกัน ในอนาคตก็มีการพูดถึงกันที่จะควบคุมเรื่องยีนส์ ที่ทำให้มะเร็งมันกลายพันธุ์ รวมทั้งเรื่องของการไปจัดการเส้นเลือดที่จะมาเลี้ยงก้อนมะเร็งด้วยการให้ยาบางอย่าง ซึ่งจะยับยั้งจะไม่ให้เส้นเลือดไปเลี้ยงตัดเสบียงมัน มันจะโตไม่ได้ก็จะตายไป สำหรับผลในการดูแล คนไข้จะ

ผ่านไปถึงระยะหนึ่ง นี่ก็เป็นในที่ผมทำงานอยู่ที่พบว่าคนไข้มีปัญหาอยู่ ซึ่งจริงๆปัญหาในการแพทย์แผนปัจจุบัน เวลาเรามองเรื่องมะเร็ง ก้อนเนื้อเราจะไปมุ่งเรื่องก้อนเนื้อเป็นหลัก ถ้าเรารักษา ก็คือกำจัดมันตัดมัน ได้ก็รักษาโรคได้ คนไข้ก็จะสบายขึ้น แต่ว่าคนที่เป็นมะเร็งแล้วหลายๆคน โศกเศร้ามาระยะหลังแล้วมันผ่าตัดไม่ได้ ฉายแสงก็ไม่หาย เพราะฉะนั้นแนวทางการรักษาที่จะไปกำจัดโรคที่ไปให้คนไข้สบายขึ้นมันก็เป็นไปได้แล้ว เพราะฉะนั้นเราจะต้องมีวิธีที่จะทำอย่างไรให้คนไข้ทุกข์ทรมานน้อยที่สุด การตัดโรคคือการรักษาให้หาย ซึ่งมีคนไข้มะเร็งจำนวนมากเลยที่ทำไม่ได้ ซึ่งเราจะมองว่าในทางคู่กัน จะลดการทรมานได้อย่างไร อันนี้ก็เป็นตัวอย่าง ก็คือว่าคนไข้ที่เป็นมะเร็งมันจะมีอาการต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย เรามีโปรเจกของสาธารณสุขไปสัมภาษณ์ภรรยาของผู้ป่วย และก็พบว่าคนนี้เป็นคนหนุ่มคนแน่นเลย และเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง ก็ระยะสุดท้ายซึ่งเขาก็รักษาตามแผนปัจจุบันมาได้ระยะหนึ่ง แล้วต่อมาก็ปฏิเสธ เพราะว่ามันไม่ดีขึ้นอย่างทีคิดเลยขอมาดูแลที่บ้านมาดูแลเอง ซึ่งพบว่าตอนหลังอาการก็ทรุดหนักนอนไม่ได้เดินไม่ไหวปวดมาก แต่ยังพูดได้และกินได้ต่อมาอาการเป็นมากขึ้น แน่นนอนถ่ายนอนปัสสาวะไม่รู้ตัวเลย และตอนสุดท้ายหายใจแทบไม่ออก พูดมีแต่เสียงอ้อๆ ไม่สามารถพูดเป็นคำได้ และต้องดูแลหมดตลอด ตอนวันสุดท้ายเขารู้ตัวว่าไม่ไหว สติยังดีอยู่ยังบอกให้ภรรยาว่าอย่าเพิ่งไปนอนเดี่ยวเขาจะไปแล้วให้อยู่เป็นเพื่อนเขา จากนั้นเขาก็เสียชีวิตไป โดยที่อยู่กับภรรยาโดยมือยังกุมกันอยู่เลย

ในที่เราเจอตัวมะเร็งจะถูกคามแล้วมีอาการได้จำนวนมากเลย จะเห็นได้ว่าคนประมาณ 80% จะมีทั้งความเจ็บปวด ทรมาน 70% จะเบื่ออาหารครึ่งหนึ่ง มีคลื่นไส้อาเจียน ครึ่งหนึ่งนอนไม่หลับ เกือบอีกครั้งหายใจลำบาก ถ่ายอุจจาระลำบาก ซึมเซาคูมปัสสาวะไม่ได้ มีผลกดทับ ต่างๆเหล่านี้ ทั้งนี้ในสิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ จะเห็นว่าเขาไม่เหมือนกับเราปวดจากการเป็นแผลแล้วฉีกเยาหรือให้ยาแล้วหาย แต่ของมะเร็งจะมาเป็นชุดมาทุกอย่าง สมมุติคนไข้คนหนึ่ง

เจ็บปวดขึ้นมา เราให้ยาแก้ปวดที่มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด ในปัจจุบันก็คือกลุ่มที่เป็น
มอร์ฟินแต่มอร์ฟินเป็นยาที่ทำให้เกิดอาการท้องผูกคลื่นไส้ หายใจลำบากด้วย กดการ
หายใจด้วย เพราะฉะนั้นเราจะเห็นว่าตัวมะเร็งทำให้ท้องผูกอยู่แล้วคลื่นไส้อยู่แล้วนั้น
เพราะเรามาเตะว่าให้ปวดลดลง โดยให้ยามอร์ฟินกลับทำให้ท้องผูกมากขึ้นกับทำให้
คลื่นไส้อาเจียนมากขึ้น คนไข้ก็จะ SWING (กลับไปกลับมา) จากการที่ไม่สบายจาก
อาการหนึ่งมาอีกอาการหนึ่งได้ การรักษาทางกายมันก็มีข้อจำกัดอยู่อย่างหนึ่งซึ่งทำให้
มันทำได้ไม่เต็มที่มีมันไม่เหมือนเราเป็นโรคอย่างหนึ่งเราก็จัดการมันที่เดียวส่วนมะเร็งมัน
จะมาหลายอย่างฉะนั้นเวลารักษาอย่างหนึ่งจะมีผลกระทบกับอีกอย่างหนึ่งก็จะเป็น
อย่างนี้ไป ในอาการอีกอาการหนึ่ง คนที่มันเป็นคุณแม่ของพยาบาลด้วยก็พอเป็นเขาก็
เป็นมะเร็งไทรอยด์ ก็รักษาด้วยการผ่าตัดพอผ่าตัดเสร็จก็มาฉายแสง พอฉายแสงที่ตรงนี้
เสร็จก็ไปตรวจใหม่เพราะมันกระจายมาที่ปอดแล้วมาที่กระดูกด้วย จะเห็นได้ว่า
ธรรมชาติของมะเร็งจะเป็นอย่างนี้ เริ่มจากที่เดียว แต่ว่าตอนที่เรายังไม่เห็นต้นตอ มันก็
ไปเปิดสาขาใหม่แล้วมันโตขึ้นแล้ว พอรักษาตรงนี้เสร็จ ตรงนี้มันก็ใหญ่ขึ้น พอเห็นอีกที่
ที่ปอด นั่นก็คือต้องตามรักษาไปเรื่อยๆ มันก็เป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งที่ทำให้เรารักษาได้
ยาก แล้วการรักษา ก็มีความทรมานบางอย่าง เช่นผ่าตัดก็เจ็บปวด เมื่อต้องฉายแสงตอน
นั้นรู้สึกครอบครัวยุคนี้เป็นครั้งแรกที่พ่อเขากับแม่เขาต้องนอนแยกกัน เพราะตอนใส่รังสี
เข้าไปเขาต้องให้อยู่ห่างกันประมาณ3-4วันไม่ให้อยู่ด้วยกันเวลาเขาติดต่อสื่อสารกันต้อง
ใช้เขียนในกระดาษ คนแก่ๆเขาต้องจดใส่กระดาษเล็กๆเป็นจดหมายเหมือนเวลาเด็กๆที่
เราส่งจดหมายรักจะต้องส่งกันอย่างนั้นก็มีความทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจทั้ง
ครอบครัว ตอนหลังอาการมากขึ้นเขาขอกลับบ้าน ปัจจุบันเขาเสียชีวิต โชคดีที่ลูกๆ เขา
ช่วยดูแลผลักดันดูแลคนที่ป่วยมาลี้ภัยจากภัยไข้เจ็บมาให้อภัยจากพิษภัยที่เรา
สัมผัสในครอบครัวของคนไข้เสียชีวิต ในระยะสุดท้ายในสังคมไทยเรานี้แม้แต่

ครอบครัวที่มีคุณหมอนางพยาบาลอยู่ จะมีการรักษาแบบ 2 แนว ควบคู่กันไปก็คือ
รักษาแผนปัจจุบันและในอีกทางหนึ่งก็มีการดูแลเรื่องสมุนไพรเรื่องอะไรมาประกอบกัน
จริงๆ แล้วจะเป็นธรรมชาติ ก็เพียงเราก็คุย กันจริงๆทำแล้วก็ควรเลือกให้มันเสริมกันเช่น
ถ้ารักษาทางด้านสมุนไพรและดูว่ามันมีโทษกับตัวเขาไหม ก็ต้องเลือกให้เหมาะ ถ้ามัน
ไปด้วยกันได้ผมก็ว่ามันเป็นสิ่งที่ดี แล้วก็ในด้านครอบครัวเป็นส่วนสำคัญมากที่จะ
ร่วมกันดูแล ซึ่งในปัจจุบันการรักษอย่างที่ผมบอกมี 2 แนวคือรักษาให้หายและรักษาที่
จะประคับประคองมองที่เป็นองค์รวมชีวิตมากขึ้น อยากที่จะรักษาให้หายมองที่ ตัว
โรคตัวก้อนเนื้อแต่รักษารวมๆ ไม่มองที่ก้อนเนื้อแล้วแต่มองที่ตัวชีวิตเขามันต้องมองไป
ถึงคนไข้ และครอบครัวด้วยเป็นส่วนสำคัญ บางทีที่เราเห็นคนบางคนทรมานมากกว่า
ควรจะเป็นครบอย่างพอเป็นมะเร็งปั๊บจริงๆ เคยบอกคุณพ่อไว้ว่าจะเข้ามาช่วยทำกิจการ
แต่ปั๊บปั๊บเป็นมะเร็งยังไม่ทันไร พอได้ไปทำเรื่องอย่างอื่นเสร็จไปอยู่ต่างจังหวัดไม่เคยมา
ช่วยเหลือที่บ้าน พอเป็นมะเร็งปั๊บ suffer (เป็นทุกข์) ไม่ใช่จากการจากไปแต่ suffer (ทน
ทุกข์) เพราะเขามีความรู้สึกว่าเขายังไม่ได้ปรนนิบัติคุณพ่อเขายังไม่ได้ทำตามสัญญาที่
ให้กับคุณพ่อไว้ คุณพ่อก็มาด่วนจากเขาไปเสียแล้ว อย่างนั้นปัญหามันซับซ้อนยิ่งขึ้นอีก
บางคนที่ตายปั๊บปั๊บยิ่งทรมานนัก เวลาเราถามคนที่เคยมาเขาประชุมสัมมนาบอกว่าจริง
แล้วอยากเสียแบบไหน คนทั่วๆ ไปจะบอกว่าแบบว่านอนหลับและปั๊บไปเลยแต่จริงๆ
แบบพอเราดูแลจริงแล้ว คนที่นอนหลับหลับปั๊บแล้วไปเลยพอเข้าไอซียู ญาติที่อยู่ข้าง
หลังทรมานอย่างยิ่งมันมีอะไรบางอย่างที่มันสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในลักษณะแนวทาง
ปัจจุบันนี้เราอยากให้เป็นอย่างก่อน พอรักษาแบบข้างบนแบบเป็นปล่อง แบบแรกเอา
แบบสุดท้ายทางการแพทย์แผนปัจจุบันพอใกล้จะตายจริงๆ แล้วค่อยนิมนต์พระมา แบบที่
2 แต่เดี๋ยวนี้เราบอกว่าไม่เห็นแล้วเพราะบางครั้งคนไข้หมดสติไม่รู้ตัวไปแล้ว เราอยากใน

แบบที่ 2 ก็คือว่าให้มันประสมประสานไปตั้งแต่แรกเลยให้มันคลุกเคล้ากันไปเลยว่ามันเริ่มรู้ตัวว่าเป็นมะเร็งแล้ว นอกจากรักษาทางกายแล้ว_คุณต้องดูแลเรื่องครอบครัวอย่างไบบ้าง มีอะไรที่อยากจะทำและยังไม่ได้ทำ มีอะไรที่ถูกละทิ้งอยากปฏิบัติต่างๆ อยากจะทำอะไรต่างๆ ให้ทำตั้งแต่แรกเลยให้ประสมประสานตั้งแต่แรกเลย ตัวนี้มันจะทำให้เข้าถึงวาระสุดท้ายอย่างสงบได้ ตรงนี้พอเรามองคนไข้ที่อยู่ตรงกลางปัจจัยสำคัญนี้ก็คือว่าตัวครอบครัวตัวคนในชุมชนกลุ่มผู้ป่วยรวมทั้งพระแล้วก็วัดที่มีอิทธิพลต่อเขาเป็นส่วนที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งที่อยู่ด้านลึกในใจ ก็เป็นส่วนที่เข้ามามีส่วนในการรักษาส่วนด้านรพ.ชุมชนหรือรพ.มหาวิทยาลัยต่างๆคือส่วนวงนอกถ้ายังพูดถึงเราจะคิดว่าเราเป็นคนไม่สำคัญซึ่งจริงๆ แล้วถ้าคนไข้ซึ่งนอนอยู่บนเตียงหมดที่เข้าไปคือคนแปลกหน้าคนในครอบครัวคือคนใกล้ชิด คือมี 3 ระยะ(การบรรยายประกอบกับการนำเสนอโดย POWERPOINT)

1. พอเริ่มรู้ว่าเป็นมะเร็ง ก็จะมีอาการเหมือนโลกกลมไม่รู้เป็นอะไรเผชิญอยู่กับอะไรอยู่ในสภาวะ Shock (ตกใจ)
 2. ต่อมาเริ่มมีอาการเจ็บปวดทรมาน หายใจไม่ได้ ท้องผูก อุจจาระ ปัสสาวะ กลั้นไม่ได้
 3. ระยะใกล้เสียชีวิตแล้ว ก็คือตอนนั้นรู้ตัวแล้วไม่ไหวแน่หายใจทุก ครั้งลำบากพูดเริ่มไม่ได้ถ่ายเริ่มไม่ได้ต่างๆรู้ตัวว่ากำลังเสียชีวิต ขึ้น ตรงนี้มีอยู่ว่ารักษามะเร็งจะเจอช่วงไหน ช่วงต้น ช่วงกลาง หรือ ช่วงปลาย และแนวทางดูแลแบบองค์รวมโดยสรุป
- ระยะที่(1) ดูแลร่างกายด้านเจ็บปวดทรมาน มีทั้งวิธีให้ยาและไม่ให้ยา วิธีที่ไม่ให้ยามีเยอะแยะเลย โดยทางการแพทย์ทางเภสัชเป็นภาษาฝรั่ง เช่น พวกทำจิตบำบัดทำ การผ่อนคลาย Relaxation แต่ทางแพทย์ทางเลือกก็ จะมีการใช้การนวด ทำอโรมาเทอราปี (aromatherapy) เรื่องอะไรต่างๆเข้ามาซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าต้องเข้ามาผสมผสานกัน

ระยะที่(2) คือการดูแลสุขภาพจิตใจ สังคม อารมณ์

ระยะที่(3) ดูแลทางด้านจิตวิญญาณ ซึ่งทำอย่างนี้ได้มีการประมวลโดยการที่ให้ครอบครัวเข้ามาและแพทย์พยาบาลต้องมาประชุมทำกันเป็นทีมและช่วงเสียชีวิตคงจะต้องทำอะไรให้เขาจากไปอย่างสงบได้ดี และคนที่เหลืออยู่ยืนหยัดอยู่ได้ ก็เป็นเป้าหมายรวมกันของคนทุกคนทั้งครอบครัว และทางการแพทย์ว่าจะช่วยเขาอย่างไรให้ผ่านระยะเปลี่ยนผ่านนี้ไปได้

นพ.ศิริโรจน์ : ครับต้องขอขอบคุณ คุณหมอพรเลิศสรุปแล้วว่ามะเร็งในทางการแพทย์แผนปัจจุบันมองว่ามันเป็นเซลล์ที่ผิดปกติในสารพันธุกรรมอยู่ในใจกลางเซลล์ ส่วนการผิดปกติตรงนี้ไม่มีใครรู้ว่ามันเกิดขึ้นได้อย่างไร แต่ว่าพฤติกรรมของเซลล์มันจะโตขึ้นโตขึ้นแล้วก็ไปกระตุ้นอวัยวะต่างๆ ทำให้เสีย ชีวิตตามมา การรักษาในปัจจุบันวิทยาศาสตร์ เขายังมองว่ามะเร็งเป็นเรื่องที่ต้องกำจัดต้องทำลาย ต้องตัด การรักษาต้องมีตัดทิ้งและให้ยาไปทำลาย และยัง ให้การรักษาโดยใช้ฮอร์โมน และการคัดเตปียง การตัดเส้นเลือดต่างๆ ที่จะเข้าไปเลี้ยงใช้ความเย็น ความร้อนเข้าไปทำลาย คือโดยวัตถุประสงค์แล้ว มันคือสิ่งแปลกปลอม แล้วพยายามทำลายมันให้หมด ถ้าหมดหนทางทำลายไม่หมด ก็หมายความว่าต้องดูแลรักษากันประคับประคองกันให้ดี ก็เป็นลักษณะของแผนปัจจุบัน ก็เห็นบรรยากาศค่อนข้างซีเรียส เป็นมะเร็งหัวเราะได้ไหม ครับ คือจริงอยู่ รพ. ผมไม่ได้เป็นอย่างนี้ รพ.คนไข้เป็นมะเร็งมา มารออีก 6 เดือนตายทั้งนั้น ภาคอีสานมีมะเร็งตับ มะเร็งท่อน้ำดีมาถึงปั๊บ ผมก็รู้เลยว่าครอบครัวมาเศร้ามากเลย พอหมอตรวจเสร็จ หมอจะเอ่ยบอกเป็นอะไร ญาติจะมาสะกิดแล้วว่า อย่าบอกๆ เดี่ยวทรุด ก็จะเป็นอย่างนี้ คือหมอจะรู้ที่อยู่ว่าเวลาจะทำอะไรตอนไหน แต่มาฟังอีกบรรยากาศหนึ่งถ้าเป็นบรรยากาศของวัด โดย อโรสยศาล โดยหลวงตาพลกหรือ พระปพนพัชร เป็นผู้ดูแล หลวงตาจะหัวเราะตลอดเวลา เป็นอะไรอาการไม่ดีขึ้นหรือ

คือจะหวัระคือสร้างบรรยากาศที่ดี หลวงตาจะมีหลักการในการดูแลมะเร็งเป็นมุมมองที่จะช่วยเหลือผู้ป่วยในระยะสุดท้ายที่เป็นมะเร็งอย่างไร ผมก็ขอกราบนมัสการให้หลวงตาได้บรรยายให้ท่านผู้ฟังที่เคารพได้ทราบเกี่ยวกับมุมมองหนึ่ง อาจจะเป็นใจความสำคัญที่สุดที่ท่านผู้มาฟังในวันนี้ครับ ขอกราบเรียนเชิญ ผมแนะนำประวัติหลวงตาก่อน หลวงตาเป็นนักเรียนช่างชลประทานรุ่นที่ 28 วันนี้ผมมาก็เห็นหลายท่านที่มาในวันนี้ แล้วก็เป็นผู้ที่จัดการอบรมในครั้งนี้ด้วย แล้วก็ช่วง 2519 จบ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต เป็นรุ่นที่มีการเลื่อนไหวทางด้านการเมือง สมัย 14 ต.ค. ถึง 16 ต.ค. 2519 แล้วรับราชการเป็นวิศวกรกองออกแบบกรมชลประทาน รับราชการได้ไม่นานมีความ เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้ออกบวชปัจจุบันเป็นพระภิกษุพนพัสร์ จิรัชโม เป็นเจ้าอาวาส วัดคำประมง อ.พรหมนิคม จ.สกลนคร ถ้าท่านไป จ.สกลนคร ก็ไป อ.พรหมนิคม ไปแวะที่วัดคำประมงก็จะพบท่านได้ท่านจริงๆ แล้วเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่สิม พุทธาจาโร วัดถ้ำผาปล่อง อ.เชียงดาว จ. เชียงใหม่ ท่านได้เคยมีประสบการณ์ป่วยโรคมะเร็งหลังโพรงจมูกซึ่งการแพทย์เรียกว่า นาโซฟาริงซ์ (NASOPHARYNX) ท่านได้ทำการรักษาแบบ ผสมผสานระหว่างแพทย์แผนปัจจุบันและกัทั้งสมุนไพรและเรื่อง ของธรรมชาติบำบัด สมาริบำบัด ปัจจุบันท่านไม่เป็นมะเร็งแล้ว ท่านสามารถทำงานตั้งแต่ตี 4 จนถึง 5 ทุ่มทุกวัน โดยไม่มีวันหยุดไม่เคยลาพักร้อน ก็จะเห็นว่าท่านมีความมุ่งมั่นมากในการที่จะรักษา โดยที่วัดคำประมงจะไม่มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้นเป็นที่พึ่งแห่งสุดท้าย เพราะส่วนใหญ่แล้วพอ มะเร็งครั้งสุดท้ายหมอก็บอกให้ไปรอตายที่บ้านชาวบ้านส่วนหนึ่งก็มาที่ อโรคยศาลวัดคำประมงผมก็ขอนมัสการให้ท่านหลวงตาได้บรรยายต่อ

หลวงตา : คุณหมอศิริโรจน์กับคุณหมอพรเลิศ เคยพูดกับหลวงตาที่ รพ.รักษาสกลให้กับคณะแพทย์-พยาบาลและผู้ทีสนใจฟังเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยในวาระสุดท้าย ใน

วันนี้คุณชัชวาลฯ ก็อยากจะให้หลวงตามาพูด ที่นี้ด้วยในฐานะที่เป็นพี่น้องชลประทานด้วยกันเพราะว่า **คนชลประทานทราบว่าเป็นมะเร็งเยื่อโดยเฉพาะมะเร็งใจ มะเร็งใจนี่มันแก้ยาก หลวงตาก็ต้องขออนุโมทนาคุณหมอทั้ง 2 ท่าน** ซึ่งช่วยเหลือหลวงตาทั้งด้านการรักษาโดยแพทย์แผนปัจจุบัน และก็มาช่วยเหลือกันด้วยหัวใจ มะเร็งต้องด้วยใจอย่าไปเน้นที่อื่น ถ้าเรารักษามะเร็ง แล้วเรามุ่งแต่ทางกายภาพอย่างเดียวมันก็ยังไม่ได้เท่าไหร่นักหรอก เพราะว่ามันจะค่อนข้างรุนแรงอย่างเช่นว่าการรักษาด้วยเคมีบำบัดมันก็ทรมาน การฉายแสงก็ทรมาน การผ่าตัดก็ทรมานตรงนี้แหละที่ หลวงตามองเห็นความทุกข์ ความทรมานของผู้ป่วยโรคมะเร็งก็อดสงสารไม่ได้ ผู้ป่วยที่เป็นโรคมะเร็ง จึงพากันมาจากเหนือเชียงใหม่ส่งตรงมาถึงจากใต้ ยะลา สุราษฎร์ ภาคอีสานก็ทุกจังหวัด แล้วกรุงเทพฯ นี่ก็ไป แม้ ดร.ที่จบจากอเมริกาก็ยังไปตายที่หลวงตา **คือ ตายอย่างยิ้มไม่ใช่ตายอย่างร้องไห้ มันสำคัญตรงนี้** ที่นี้พูดถึงโรคมะเร็งไม่อยากให้ชีเรียส หลวงตาก็อยากจะถามพวกเราว่า พวกเราคงดูแลจิตใจเขาสอนรักษาโรคมะเร็งหรือเปล่า หรือสอนทำกับข้าวอย่างเดียวนะ คือทุกคนหลวงตาอยากเห็นพวกพี่น้องยิ้มให้หลวงตาดูซิว่ามันสวยไหม คืออย่าทำใจให้มันชีเรียสกับทุกเรื่อง โดยเฉพาะการบำบัดรักษาโรคมะเร็งเราชีเรียสไม่ได้หลวงตาก็ต้องไม่ชีเรียสด้วย เพราะว่าคนที่ชีเรียสมาหาหลวงตาเยอะมาก ตั้งแต่ตื่นมา ก็เฝ้ามากันแล้วหรือนอนบ้านไหน เรายังไม่ได้ฉันทอะไรเลยบางที 11.30 น. เรายังไม่ได้ฉันทข้าวเลย เพราะว่ามันเยอะ คนเป็นมะเร็งมันมากที่นี้เราจะทำอะไรถึงจะช่วย ช่วยเขาได้ในระดับที่ทั่วทั้งกาย และใจ สมมุติว่าผ่านคุณหมอมาแล้ว มาถึงหลวงตามาจาก โรงพยาบาล ต่างๆไปถึงหลวงตาจะทำยังไงก็คือเขาเอาหัวใจมาหาหลวงตาแล้ว เขาฝากชีวิตเลยว่าขอถวายชีวิตหลวงตาจะจัดการอย่างไรก็เชิญเลยคือ บางคนเขาขอขนาดนั้น **ความรักความเมตตาที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มันยิ่งใหญ่กว่าที่จะเป็นความรักด้วยเงินตรา** คือถ้าเราตั้งสมมุติฐานว่าผู้ป่วยทุกคน

ที่มาหาเรา เราต้องคิดเงินเขาเราต้องคิดค่าราคาเขา ผู้ป่วยบางคนก็รู้สึกไม่สบายใจแล้ว
อย่างคนไข้มาถามหลวงตา ก็จะถามว่าคิดเท่าไร ค่ารักษา ค่าหมอ ค่าพยาบาล ค่าที่พัก
บอกไปว่าหลวงตาไม่คิดหรอก คิดอย่างเดียวขอให้คุณหายกลับบ้านอย่างมีความสุข อยู่
กับครอบครัวอย่างมีความสุข นั่นคือจุดมุ่งหมายของหลวงตา แต่ถ้าหากว่าคุณไม่หาย
คุณจำเป็นต้องตาย คุณก็ตายอย่างมีความสุขเหมือนกันคือตายอย่างไม่กลัวตายอย่างมี
ชีวิตที่ดี ชีวิตแบบว่าเป็นมะเร็งกลับมีความสุขกว่าคนที่ไม่เป็นมะเร็ง คนที่เป็นมะเร็งเขา
มาอยู่กับหลวงตาก็วัตรประจำวัน เช่นว่าสวดมนต์ไหว้พระ สมาธิภาวนา ดมยา ใ้
บาตรตั้งแต่เช้ามาเขาก็เดินออกกำลังกายที่เดินได้ก็ไปใส่บาตรแต่เช้า นั่งรถเข็นบ้าง นั่ง
รถส่วนตัวบ้างใส่บาตรแล้วก็มีมีความสุขในตอนเช้า พอสายๆ มาก็ตรวจไข้ จำยา ดมยา
กินยาสมุนไพรต่างๆเหล่านี้คือในวัฏจักรของคนที่เป็นจะเป็นอย่างนั้นในความเป็นจริง
ที่นี้ทำอะไร เราถึงจะให้ผู้ป่วยที่เป็นโรคมะเร็งที่เขาารู้สึกว่าเขามีความสุข แล้วก็ญาติมี
ความสุขด้วยตรงนี้ต้องมาปรับอารมณ์คือปรับสภาพใจให้เขาก่อนแล้วแล้วก็ญาติ ญาติ
คนหนึ่งป่วยคุณเอาญาติมาครึ่งโหล หกบ้านนั่งเครื่องบิน นั่งรถตู้ มาทั้งปีก็อ้อเพลย มา
เป็นขบวนเลยป่วยคนเดียวอีกขบวนหนึ่งป่วยตาม ป่วยทั้งชุดเลยคนที่ไม่ป่วยบางที่เขา
จะป่วยมากกว่าคนที่ที่เป็นมะเร็งเสียอีก เขาจะตายก่อนก็มีมันเป็นชะอย่างนั้น พวกนี้เรา
ก็ต้องเอาเขาขึ้นมาด้วย บอกอย่าป่วยตามกันไป ป่วยคนเดียวก็พอแล้ว ตอนนี้เราจะต้อง
ใช้ธรรมชาติบำบัด สมาธิบำบัดในการรักษาโรคมะเร็ง ซึ่งคุณหมอ ศิริโรจน์จะไปช่วย
หลวงตา คุณหมอก็จะไปอยู่ตรงนั้นวันหนึ่งก็หลายชั่วโมงกว่าจะกลับก็ 4-5-6 ทุ่ม ซึ่งก็
ต้องใช้หัวใจเยอะใช้ความตั้งใจสูงในการที่จะทำงานตรงนี้ และงานอโรยาศาล คุณ
หมอศิริโรจน์กับคุณหมอพรเลิศบอกสิ่งที่หลวงตาทำมันเป็นสิ่งที่ดีมากแม้แต่ในอเมริกา
เขายังทำไม่ได้แบบนี้ มันเป็นการจุดประกายมิติใหม่ มิติหนึ่งของการรักษา ซึ่งเรา
จะต้องทุ่มเทความรัก ความเมตตา และหัวใจให้กับผู้ป่วยอย่างมาก โดยที่ว่าคุณสุขของ

ตัวเองเอาไว้ทีหลังไม่ต้องคิดถึงเอาแต่พอประทังชีวิตไปได้แต่เราต้องเห็น
ผลประโยชน์ของผู้ป่วย มาอันดับหนึ่งไม่ใช่แค่เพียงร่างกาย ว่าดวงจิตดวงวิญญาณ
ด้วย หัวใจเขาต้องร่าเริงเบิกบานอย่าง ผู้ป่วยมะเร็งของหลวงตามาตั้งแต่ปี 2548 จนถึง
ปัจจุบัน 260คน(พฤษภาคม2549) มันก็มีหลากหลายที่เป็นมะเร็งระยะสุดท้ายแทบทั้งนั้น
คือเมื่อเขาตายเขาก็ยิ้ม เขาบอกไม่ต้องห่วงเขาเลยเขา จะไปอยู่กับหลวงตาจริงๆ เวลา
ตายเขาก็มาเข้าฝัน เข้าฝันผู้ป่วยบอกว่าหลวงตาทำไมไม่ให้เข้าไปละ เขาตายแล้วหรือ
อะไรอย่างนี้คือหัวใจเขามีความรักผูกพัน ความซาบซึ้งในความรักความเมตตาที่เรา
ให้กับเขาคือเขาก็รู้ว่าหนักมากเกินที่จะเขี้ยวเขา เราก็ปรึกษาหมอเขาอยู่ได้อย่างไร ค่า
GPT- GOT อัลคาลายฟอสฟาเตส (Alkaline Phosphatase) ค่าในเลือดบอกเซลล์มันอยู่
ไม่ได้แล้วแต่เขาอยู่ได้อีกนาน บางคนเป็นปีๆ พอตายก็ตายไม่มีความทุกข์ คือไม่ปวด
ไม่เจ็บคือหลวงตาพูดไม่ใช่พูดให้พวกเราเป็นมะเร็ง ถ้าอยากจะเป็นก็ได้ หลวงตาก็รับ
หมด คือจะเป็นอะไรก็ได้แล้วแต่ ชี8 ชี9 ชี10 เหมือนกันหมด นั่นคือจะเป็นอะไรที่ไม่
อยากให้มีทุกข์กับเรื่องความเป็นมะเร็งมากกว่า ให้รู้จักการเป็นมะเร็งเนี่ยมัน
สามารถสร้างวิกฤติในชีวิตของเราให้เป็นโอกาสอันยิ่งใหญ่ ชนิดที่ว่าพลิกจากชีวิตที่อยู่
นรกเนี่ยให้กลายเป็นสวรรค์ แล้วถึงที่สุดถึงนิพานได้ อันนี้ต่างหากละที่มันเป็นความ
น่ารักของโรคมะเร็ง แล้วความน่ารักของโรคมะเร็งมีตั้งเยอะ มีหลากหลายอย่างเศษที่อยู่
ในวัด 10 กว่าCASE มีทั้งเต้านม มีทั้งตับ มีทั้งอะไรต่ออะไรเยอะแยะ แต่เขามีความสุข
ในการที่เขาอยู่ เขาป่วยแล้วเขามีความสุข เขาไม่มีทุกข์หรือจะทำอย่างไร ถึงทำให้
ผู้ป่วยทุกคน ญาติผู้ป่วยทุกคนมีความสุข ในการที่เป็นโรคและขณะเดียวกันก็อยู่กับ
โรคมะเร็งได้ โดยที่มะเร็งกับเราไม่เป็นคู่ศัตรูกันแต่เป็นมิตรกัน หลวงตาจะมี
วิธีการว่าคือไม่ใช่วิธีการแต่เป็นธรรมชาติมากกว่า วิธีการมันมาพูดทีหลัง แต่ในจริงๆ
คือธรรมชาติของชีวิตเราเข้าใจชีวิต มันต้องเป็นอย่างนี้แหละ ถึงคุณไม่เป็นมะเร็ง คุณก็

ต้องเป็นโรคอื่น ถึงคุณไม่ตายวันนี้ วันต่อไปมันก็ตาย แต่บังเอิญว่าคุณโชคดี คุณได้เจอมะเร็งวันนี้ อย่าไปคิดว่ามันโชคร้ายถ้าคุณคิดว่าคุณโชคร้ายเพราะมะเร็งถ้ามะเร็งไม่ใช่เพื่อนคุณ เขาก็จะมาแสดงว่าเขาเป็นเพื่อนซี้ เพื่อนตาย กับเรา เขาตายพร้อมกันกับเรา ถ้ามะเร็งตายเราตาย เราตายมะเร็งตาย ใช่คือเราจับมือกันเราอยู่ด้วยกันได้แบบแบ่งกันกินกันใช้ ถ้อยทีถ้อยอาศัยไม่ต้องเบียดเบียน ไม่ต้องชุกซ่อนอะไร คือเปิดให้เห็นกันเลยว่าให้คนไข้เข้าใจว่าคุณเป็นมะเร็งคุณไม่ต้องตกใจกับการเป็นมะเร็งเพราะเราได้รับตรงนี้ได้แล้วมันจะค่อยๆทำให้ คนไข้มีแรงแล้ว คนไข้จะมีแรงใจจะกินยา มีแรงใจที่จะรักษา มีแรงใจที่จะสวดมนต์ ก็คิดดูสิว่าคนไข้ คนไข้ที่เป็นมะเร็งเขามานั่งสวดมนต์มานั่งสมาธิ หลงตาว่ามากกว่า พวกคุณที่ไม่เป็นมะเร็งเสียอีก ถามดูซิ ทุ่ม1 -3ทุ่ม -5ทุ่ม ตอนเข้าตักบาตรอีกนะ ตอนสายๆ ก็ดื่มยา บ่ายๆ ก็พบคนไข้เก่ามา FOLLOW UP มาติดตามมาดื่มยาอีกก็จะมาทั้งวัน ทั้งยาที่จะใช้เยอะมาก แล้วยาที่ใช้เป็นยาสมุนไพรซึ่งเป็นสมุนไพรที่สังเกตดูดีสำหรับผู้ป่วยมะเร็งพอสมควร ผู้ป่วยกินแล้วมีความรู้สึกที่ดีขึ้น การเจริญเติบโตของมะเร็งลดลง น้ำเหลือง น้ำเลือด เม็ดเลือดดีขึ้น ผลของแลบ(การตรวจเลือด)มันดีขึ้น ในระดับหนึ่งถึงจะไม่สุด อย่างเช่นบางคนค่า GPT GOT ALP(อัลคาลายน์ฟอสฟาเตส) มากกว่า1,000 (ค่าปกติจะน้อยกว่า160) พอมาดื่มยาสมุนไพรของหลวงตาซัก 10 หม้อ เหลือ140 แปลว่าเป็นมะเร็งท่อน้ำดีมันไปตันแล้วน้ำดีมันไหลไม่ได้ ALP(อัลคาลายน์ฟอสฟาเตส)เราจะตรวจพบในเลือดสูงมากเลย แต่ว่าท่อน้ำดีมันตัน พอกินสมุนไพรปรากฏว่าค่ามันลดลง มันลดมาใกล้เคียงปกติเรื่อยๆ (แปลว่ามันเริ่มไม่ตันแล้ว) พอถึงตอนนั้นที่สำคัญคือการสวดมนต์ ภาวนาใจมันจะนิ่ง มันจะมีพลังพอจิตเป็นสมาธิจิตมันนิ่ง ใจมันนิ่งโรคมันก็นิ่งด้วย สังเกตดูคนไข้สุดท้ายๆ ถ้าใจเข้าไม่นิ่งโรคมันจะลามเร็วมากเลยก้าวกระโดดเลย แบบ 3 วัน 7 วันตายเลย ก็มีพอรู้เป็นมะเร็งวันนี้ ตกใจ ชนิดว่าเพี้ยนไปเลย และพวกนี้ก็จะตายเร็ว แต่คนไข้คนไหนตั้งสติได้

เขาเรียนรู้พยายามที่จะทำความเข้าใจถึงแม้ว่าคุณหมอทาง โรงพยาบาลแพทย์แผนปัจจุบันบอกว่าไม่สามารถที่จะไปผ่าตัดได้แล้วนะ เพราะว่าถ้าผ่าตัดมันอันตรายสูงสุดแล้ว ไปให้เคมีก็ไม่ได้ฉายแสงก็ไม่ได้ คือถ้าผ่าตัดก็ตาย (อย่างฉัน ซิ ไม่ขึ้นก็ทุกข์แล้วทั้งที่มันเกิดมาก็ไม่ได้ใส่ ซิ ใส่ฉัน อะไรเลยก็มาใส่ทีหลังแล้วก็ไปทุกข์กับมันแล้ว) นี่เพราะคนเราเข้าไปยึดไปสำคัญว่าฉันนี่เป็นตัวทุกข์ มันก็เลยทุกข์ซ้ำเดิมทุกข์ซ้ำซ้อน แต่ถ้าเกิดเราบอกว่าเป็นเรื่องสบายเรื่องปกติ ถ้าเกิดมาแล้วเป็นมะเร็งก็ถือว่าโชคดีก็แล้วกัน คุณก็ภาวนาเอาซิคคุณก็พิจารณาเอาซิว่าทำไมเกิดมาเป็นมะเร็งถึงโชคดี ก็โชคดีเราจะได้พลิกวิกฤติ ให้มันเป็นโอกาส เป็น Alert (ความตื่นตัว) เป็นสวรรค์ เป็น นิพพาน เป็นความเจิดจ้า เจิดจรัสทางจิตวิญญาณไปเลยคือ โรคมะเร็งเป็นเรื่องเล็กไปเลยไม่ใช่เรื่องใหญ่สำหรับเราแล้ว และการรักษาคือคนไข้ถ้ามีกำลังใจที่เข้มแข็งมันได้ผลมากกว่าคนที่ไม่มีกำลังใจ และการคิดการอ่านการพิจารณาตามขั้นตอนต่างๆ มันจะค่อยๆ ไปตามขั้นตอนจะค่อยๆ ไปโดยธรรมชาติมันเอง มันรู้โดยตัวมันเองจะดำเนินไปอย่างไร อย่างสมมุติคนไข้มาหาหลวงตาคนหนึ่งหลวงตา Test (ทดสอบในใจว่าเราจะต้องจับ จับอะไร จับทิศทางของเขาจะเป็นอย่างไร แล้วค่อย take ยาเขา (การให้ยา) ขั้นตอนการ take ยา (การให้ยา) มันก็ต้องมีหลายอย่าง เช่น ถู คือ การล้างพิษ ด้วยสมุนไพร ล้อม บำรุงร่างกายให้เขาแข็งแรงในระดับหนึ่งเพื่อจะได้ รักษา คือ take ยา (การให้ยา) มะเร็งได้เต็มที่แล้วผู้ป่วยก็กินยาแต่ละคนหนักเบาที่ไม่เหมือนกันอีก คนไข้ที่ผ่านจากโรงพยาบาลรัฐบาลหรือเอกชนมาที่นี่ เราก็จะถามคนไข้ว่า คนไข้ได้รับการรักษามาอย่างไรบ้าง เช่นว่า ให้เคมีมาแล้วครั้งที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ครั้งที่1 ก็ไม่ดีขึ้น WBC ขึ้น ครั้งที่2 ก็ไม่ดีขึ้น WBC (white blood cell) ก็ยังขึ้น ครั้งที่3 เขาก็เปลี่ยนตัวยาไป 3 รอบแล้ว ก็ยังขึ้น แต่พอมาหาสมุนไพรป้อนกลับไปที่ WBC (white blood cell) ลดลงแล้วเขาอยู่ต่ออยู่คงที่แล้ว(หมายเหตุ;กลุ่มมะเร็งเม็ดเลือดขาว เม็ดเลือดขาวยิ่งมากยิ่งไม่ดี) นี่เป็นเรื่องของการผสมผสาน คือเราจะไม่บอกว่า

แพทย์แผนปัจจุบันไม่ดี แพทย์แผนปัจจุบันดี แต่มันต้องมีการให้มา(Join)รวมมือกัน
ได้ คือแบบตอนนี้กระทรวงสาธารณสุขก็ไปกับหลวงตา ท่านผู้อำนวยการก็ไป Join ว่า
จะเอาที่โรยศาล วัดคำประมง เป็นศูนย์แม่แบบของการใช้สมาธิบำบัดโรคมะเร็งเป็น
แม่แบบทุกศูนย์ในประเทศไทยของทุกโรงพยาบาลในประเทศนี่เป็นมิติใหม่ที่ดีมากของ
การแพทย์ เพียงแต่ว่าการแพทย์แต่ละคนเราต้องลดในการเป็นตัวตนของเราออกมาเพื่อ
Join กัน เราอย่าไปถือว่าเราดีหรือเลวอะไรอย่างนี้ เราว่าประโยชน์ที่มันเกิดสูงสุดต่อ
ผู้ป่วย ต่อประชาชน เราต้องนึกถึงประโยชน์ตรงนั้น ไม่ใช่คิดถึงตัวเรานะ ถ้าเกิดว่าไม่มี
ผู้ป่วยเป็นมะเร็งจะมีคุณหมอมารักษาไหม ก็ไม่ต้องมีหมอมา ถูกไหมเพราะมีผู้ป่วยมันถึงมี
หมอ มันก็เหมือนว่าเป็นการผสมผสานกัน หลวงตาก็อยากจะทำความเข้าใจว่าไม่ให้
มีความทุกข์ไม่ให้ความเครียด ไม่ให้ความกังวลใจเกี่ยวกับโรคมะเร็งว่าเราเป็น
โรคมะเร็ง แล้วค่อยๆ มาตั้งสติของเราว่าเราจะดำเนินการรักษาอย่างไร แล้วก็อย่าไปฟัง
ซ้ายฟังขวาฟังหน้าฟังหลัง คือผู้ป่วยหลายคนพออาการดีขึ้น แล้วญาติก็แนะนำด้วย
ความหวังดี เอายาตัวนั้นไปกินนะ ญาติก็ไม่เคยกินเลยพอกิน ดิๆ ก็ฟุบไปเลย มันเป็น
อะไรที่ลึกลับซับซ้อนสำหรับโรคมะเร็งมากเราต้องประเมินให้ได้ก่อนว่าคนไข้คนนี้เป็น
มะเร็งตรงนี้ ทิศทางของเขาจะเป็นอย่างไร สำหรับคนที่เป็นโรคมะเร็งมันเป็น
ผลข้างเคียงจากญาติที่สำคัญ หลวงตาจะบอกญาติบอกว่าถ้าคุณมาหาหรือมาเยี่ยมผู้ป่วย
ถ้าคุณร้องไห้กรุณาไปร้องข้างนอก ถ้ามาเยี่ยมก็มาเยี่ยมนะ เขาไม่ต้องการที่อยากเห็นน้ำตา
คุณหรือ น้ำตาเขาก็ออกมาพอแรงแล้ว คุณไม่ต้องมาเสียน้ำตาให้กับเขาซ้ำเติมเข้าไปอีก
เข้าใจไหม กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ เราจะเห็นพ่อแม่ ลูก น้อง หรือพระ อย่างพระกรุงเทพฯ
ดึกคืนก็โทรฯ ไปหาหลวงตา บอกโยมเป็นมะเร็งอย่างโน้นอย่างนี้จะรักษาจะรักษา
อย่างไร หรือส่งพระมาจากเชียงใหม่ ลำปางอะไรอย่างนี้ ก็มารักษาที่วัดได้ แม่ชีก็มา
รักษาที่วัดได้ ญาติโยมตั้งแต่ ดร.จนกระทั่งถึงตาสี ตาสา ก็มารักษาที่วัดได้ มีความรู้สึกที่

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่มีความรู้สึกว่ามันเจ็บคือเคเตอร์ ฉันเป็นคนรวยหรือคนจนคน
ไหนก็มีหัวใจเหมือนกันทำนองนี้ เข้าใจไหม คุณหมอมิ CD ช่วยดูที่วาสัมภาษณ์คนไข้
นี่ก็เป็นคนไข้ตัวอย่างในหลายสิบหลายร้อยตัวอย่างที่ป่วยที่นั่นอย่าง นายมังกรฯ คนแรก
ค่าต่างๆ เขาล้มเหลวโดยสิ้นเชิงแล้ว ทางแพทย์นี้ล้มเหลว ตัวเหลือง ตาเหลือง ค่ำ
หมองคล้ำหมด คันทั้งเนื้อทั้งตัว ซึ่งเราก็พยายามจะช่วยเขา เขาก็กินได้ ถ่ายได้ แต่ว่าค่า
ของมะเร็งมันไม่ได้ถอยให้เรา ดับมันไม่ถอยให้เรา แล้วเขาก็เสียชีวิตไปแล้ว คุณมังกรฯ
หลังจากที่คุณชันรินท์ฯ (ข้าราชการกรมชลประทานระดับ ๕) เข้าไปถ่ายวิดีโอและไป
สัมภาษณ์ แล้วไม่นานเขาก็เริ่มปวดๆ แบบว่าปวดขาขาบวม ก็ปรึกษา คุณหมอศิริโรจน์ฯ
บอกทำไม คุณมังกรฯ บวมโดยไม่มีสาเหตุบวมที่แขน บ้างแล้วไปที่ขาบ้าง พอวัน พ่ายๆ
ก็หนักขึ้นๆก็ไม่รู้เรื่องไม่รู้ตัว คือหมายความว่าแต่ก็ไม่ทรมานก็นอนสิ้นใจไปอย่างไม่
ทรมาน ก็คือตัวอย่างของคนปวดโรคมะเร็งที่ว่าเขามีชีวิตที่มีความสุขแม้แต่ระยะสุดท้าย
ของชีวิตแล้วญาติๆเขาก็มีความสุข เขามอบอกหลวงตาว่าจริงๆ หมอที่ รพ.เขาบอกว่าตาย
ไปนานแล้ว พอถึงหลวงตาญาติก็รู้สึกจะทำไมมันดีขึ้นร่างกายก็ดีขึ้นจิตใจก็ดีขึ้นมันก็ยืด
ชีวิตเขาต่อไปครอบครัวเขาก็เริ่มปรับช่วงชีวิตเขายืดไปนี้ ครอบครัวเขาก็ปรับใจเขาได้
แล้วค่อยๆ ปรับสภาพใจของเขาได้พอปรับสภาพใจได้เวลาสิ้นก็ไม่เสียใจแล้วมันไม่มี
ความรู้สึกนี้ไม่ใช่การสูญเสีย และเขาจะขอบใจหลวงตาช่วยชีวิตเขา ช่วยให้เขาเข้าใจชีวิต
มากขึ้น คนเราก็ต้องเป็นอย่างนี้ละนะและเวลาตาย เขาก็ยังเข้าฝันอีกเข้าฝันคนไข้
อยากจะมาอยู่กับหลวงตาอีกแม้กระทั่งตาย มีคนอยากมาอยู่กับหลวงตาอีกซึ่งจะเป็น
อย่างนี้มากมายซึ่งผู้ดูแลผู้ป่วยเขาจะได้สัมผัสสยดะตรงนี้ บางคนเขามาเกาะประตูเรียก
เดี๋ยวซักพักเมียโทรมาบอกพี่ตายแล้ว คือเรื่องจิตวิญญาณพิสูจน์ไม่ได้ แต่ว่าใครอยากไป
พิสูจน์ก็ไปอยู่กับหลวงตาได้ หลวงตาต้องการอาสาสมัครตั้มยาอะไรอย่างนี้

หลวงตา: มียาอีกตัวหนึ่งซึ่งตอนนี้เป็นรายละเอียด มีขั้นตอนที่ต้องชอยๆๆที่พูดมันหายยากๆ ในรายละเอียดมันเขอะนะก็อาจจะต้องมีวัน 2 วัน 3 ต่อไปได้

นพ. ศิริโรจน์: ครับเอาความละเอียด ผมเสริมหนึ่งนะครับจริงแล้วมันเป็นอุบายอย่างหนึ่ง ซึ่งแผนปัจจุบัน ผมหมอปัจจุบัน ผมตอบแผนปัจจุบันก่อน คือเรียนมาทางวิทยาศาสตร์ครับ แล้วก็เราจะคิดถึงว่าจะอะไรที่จับต้องได้ถึงจะเชื่อบางอย่างของจับต้องไม่ได้มันจะต้องจับต้องได้ก่อนแล้วถึงจะเชื่อใช่ไหมครับ อย่างพูดถึงนิพพานมีจริงไหม เชื่อไหมครับ เรายังไม่ได้ผ่านบางคนก็เชื่อ บางคนก็ไม่เชื่อ แต่คนปฏิบัติไปถึงตรงนั้นเขาก็ต้องเชื่อว่ามีใช่ไหมครับ เรื่องของสมาธิบำบัดกับกับสมุนไพรมะเร็ง ผมคิดว่ามันมาจากคนที่เป็นที่พึ่งแห่งตน คือไม่มีใครมารักษาใครได้ครับ แต่ว่าการที่ตั้มยา มีฤทธิมียาม บางคนก็สงสัยว่าเป็นพิธีพราหมณ์หรือเปล่า ทำฤทธิยามลักษณะเกี่ยวข้องกับกับการรักษา เขาเชื่อมโยงกันไม่ถูกครับ จริงๆ แล้วมนุษย์กับดวงดาวเกิดขึ้นมาพร้อมกัน ผมจะทำความเข้าใจกันไม่ถูกครับ ถ้านปี คือจุดเล็กๆ เกิดระเบิดขึ้นมาครั้งใหญ่ แล้วก็เกิดกาแล็กซี่ ภาพกาแล็กซี่ออกไปไหมครับ เขอะเขอะเลยครับมีประมาณ 11 แขนงด้านกาแล็กซี่ ในแขนงด้านกาแล็กซี่มีดวงดาวแขนงด้านดวงดาว ฉะนั้นมนุษย์ก็เกิดมาจากดวงดาวครับ ฉะนั้นคำว่าปฏิริยาของดวงดาวกับชีวิตมนุษย์มันเป็นที่เขาค้นพบกันมานานแล้ว เพียงเราเชื่อมโยงไม่ถูกเองครับว่ามันจะดวงดาว มันมีเหตุผลนั้นหาช่วงที่มีพลังที่สุดมาช่วยกันในการทำให้โลกนั้นดีขึ้น เขาถามว่าเวลารักษาโรคพฤติกรรมเราดีขึ้นไหมครับ คนที่สูบบุหรี่ กินเหล้าก็เลิกใช่ไหมครับ คนที่กินอาหารที่เป็นสารพิษเลิกไหมครับ เลิกครับ เขาได้สวดมนต์ทำ สมาธิจิตใจเขาดีขึ้นไหมครับ เขาก็ดี อันนี้ก็เป็นกลไกทั้งหมด ที่ทำให้ระบบภูมิคุ้มกัน ที่มาคอยปกป้องมะเร็งในตอนที่เรายังไม่ป่วย ระบบภูมิคุ้มกันมันคืออยู่เวลาเราช่วยมันเสียไปแล้ว แต่เมื่อเราดำเนินพฤติกรรมต่างก็คืนมา ระบบภูมิคุ้มกันมันจะฟื้นขึ้นมา มันจะควบคุมมะเร็งได้ มันขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยครับ ถ้าเป็นมากมันก็ไม่หาย

ครับก็ดีขึ้น ถ้าเป็นน้อยๆ ก็อาจหายได้ ก็มีคำถามว่า คำถามที่ 1 ก่อนครับ หลวงตาครับ เตรียมตัวครับ

คำถาม 1 หลวงตาเป็นมะเร็งระยะที่เท่าไร แล้วรักษาหายได้อย่างไร

หลวงตา: คือตอนที่เป็นมะเร็ง เป็นปี 2539 ไม่รู้ตัวว่าตัวเองเป็นมะเร็งและไม่รู้จักคำว่ามะเร็งด้วยไม่คิดมะเร็งมันคืออะไร แล้วก็อยู่ตอนติ 3 มาสวดมนต์ นั่งสมาธิไหว้พระ ปกติพอวันนั้น เจ้าพิเศษเป็นวันที่ วันสงกรานต์ 11 เมษายน สงกรานต์มันก็จามออกมา จามออกมาเลือดก็เต็มกระโถน โอ๊ย เราเป็นอะไรนี่เป็นอะไรปึ๊บหลวงตาก็มีหมอประจำตัวอยู่ รพ.สมิติเวช ซึ่งดูแลเรื่องป่วยไข้มานาน พอสุดท้ายหลวงตาต้องไปตัดชิ้นเนื้อ คือส่งกล้องเข้าไปสายเข้าไปและไปตัด ตัดปึ๊บ 15 วัน พอวันไปฟังผล หมอนัดไปฟังผลเราก็ไปนั่งรอ หมอเค้าบอกว่าปึ๊บเป็นมะเร็ง เอ้อ เราก็ไม่เสียใจ เราก็แจ๊สพืดไว้ย หัวเราะ คนอื่นตั้งแะไม่เป็น เราเป็นปึ๊บโทรหาพี่สาวที่เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงเกษร วัชรพงษ์ อยู่จุฬาฯ เป็นอาจารย์หมอจุฬาฯ ตอนนี้เป็นคุณหญิงเขาก็พาไป BANGKOK NURSING HOMEไปทำCLINIC อยู่ที่นี่ เขาก็นำเข้าเครื่องสแกนดูวนเลย เขาพูดคำเดียวว่าเป็นมากแล้วทำไมเพิ่งจะมาบอก เราคิดในใจว่าใครจะไปรู้ได้ว่ามันเป็นมะเร็ง พอรู้ก็เข้าจุฬาพี่สาวอยู่จุฬาเค้าจบจุฬา ก็เข้าจุฬาเลย พี่สาวมีอาจารย์แพทย์ที่เป็นลูกศิษย์พี่สาว เป็นคนดูแล เขาก็ลุยเลย ทั้งฉายแสง โอ้โฮ สุดๆ จริงๆ ไม่แค่ฉายแสงอย่างเดียว เอาเคมีให้อีกทุกวันเลย แต่ว่าความเจ็บความปวด หลวงตา รู้ซึ่ง หลวงตา ถึงเมตตาสงสารผู้เป็นมะเร็ง เพราะว่ามันรู้ซึ่งแล้วว่า มันปวดทรมานทุกขุมชน ลองคิดดูซิว่าทำอะไร ถ้าไม่ใช่สมาธิ ถ้าเกิดเคยให้เคมีรู้เลยจิต ยาเข็มที่ 1 และก็ความเจ็บปวด มันวิ้งจืดเลยเรียกว่าสมาธิมันต้องไปถึงหัวใจเลย พุทโธ แบบสุดๆ ไม่ว่าใครมาไม่ต้องพูดด้วยแล้ว หลับตาพุทโธอย่างเดียว นี่คือการเจ็บปวดของมะเร็ง แล้วยังจะมีแสงอีก ฉายแสงแล้วฉายอีกคือหลวงตาต้องกินน้ำเยอะ น้ำลายมันหายไปขนาดเป็นไปก็แล้วกัน พูด

ไม่ได้เป็นเดือน ก็พอเจ็บปวดขนาดนี้จนกระทั่งพอครบเสร็จแล้ว หมอยังมาถามอีกว่า เดี่ยวผมจะให้COURSEใหญ่อีก ท่านผู้ไหนใหม่ ให้อะไรCOURSEใหญ่ของเขาทำอะไร ให้อะไรเรานักสู้เอาอะไรบอกใหญ่ขนาดไหนก็ เอาวะ โอโฮเท่านี้ตลอดวันตลอดคืนเลย เป็นอาทิตย์เคมีบำบัด คิดตลอดวันตลอดคืนเป็นอาทิตย์ มะเร็งมันขนาดไหนช่วยให้คำตอบหน่อยซิ แล้วจนกระทั่งสุดท้าย หลวงตาสะละคือ กุยอมตายดีกว่า กุยอมตายแล้ว พันล้านมากองข้างหน้ากูก็ไม่สนใจแล้ว ยอมตายก็คือหลุดเลยไง พอยอมตายก็คือหลุดจากโลกเลย แล้วก็มาผสมผสานด้วยสมุนไพร เพราะว่าพอออกจาก รพ.ป๊อบ พุดเหมือนสั้นนะแต่มันยาว พอออกจาก รพ.ป๊อบ เอ๊ะก็รักษาด้วยวิธีนี้ก็ยังกินข้าวไม่ได้กินน้ำก็ยังไม่ลง ลูกขึ้นมานั่งสมาธิตั้งแต่ตี 3 จนถึง 6 โมง เลือกละยะตำราสมุนไพรเล่มขนาดนี้หลวงตาศึกษาจบเลย และได้สูตรยามาแล้วที่ให้ออกด้วยตัวนี้ช่วยได้ เข้ามาจด ให้แม่ชีไปจัดการหายา เชื้อใหม่ 4 ทุ่ม ได้ฉันยา แก้วแรกหม้อแรกหายใจออก เข้าใจจนข้าวได้เลย นี่ละคือต้องมีหัวใจสวดเสกคาถาเพราะ ยาสมุนไพรตำราโบราณนี้เขาเป็นปีกละยะ ต้องใช้คาถาวิชาอะไรทำบุญทำใจ อย่างไรขึ้นตอนมันมีอยู่แล้ว ถ้าพวกเราสนใจศึกษาค่อยๆ ลงไปลึกๆ อีกทีหนึ่ง การแพทย์ทางเลือกเข้าใจใหม่ มันเป็นอย่างหนึ่ง และพออย่างนั้นมามันก็ทำให้ร่างกายเราดีขึ้น แต่ว่าเรายังพูดไม่ได้ เลือดก็ยังออก เลือดมันออกเลือดมันก็ยังเป็นเลือดอยู่เราก็ทำสมาธิไปเรื่อยๆ จน กระทั่งเลือดหายไป นี่ก็คือผลแห่งการใช้สมาธิมาช่วยในการ เชื่อมโยงระหว่างโรคเชื่อมโยกระหว่างยา ว่ายาสมุนไพรทางเลือกแพทย์แผนปัจจุบัน คุณหมอจบจากจุฬาฯ ก็จะเก่ง และอีกอย่างที่เป็นตัวเลือกก็คือ แล้วแต่บุญวาสนาของคนใช้ด้วย ถ้าคนใช้คนไหนไปจับคู่บุญคู่วาสนาคนนั้นได้นะ คุณหมอก็ต้องเป็นคู่บุญด้วย เอ้า! อีหลี ภาษาอะไรนี่ มันต้องคู่บุญไง ไซ้ใหม่ เจอหมอบางคน อย่าลืมว่าเราไม่ประมาทหมอนะ หมอแต่ละคนประสบการณ์ ทักษะ หัวใจ ก็ไม่เท่ากัน คำนวณก็ไม่เท่ากัน ไซ้ใหม่คุณหมอมารคำนวณยา การให้คีโมมันจะไม่เท่ากันเลย

มันจะมีความละเอียด ความลึกซึ้ง ความชำนาญ แตกต่างกันตรงนี้ละแล้วแต่ใครจะเจอแล้วแต่โชคใครโชคมันเจอ ข้อต่อไปคุณหมอมืออะไรอีก เข้าใจหรือยังตรงนี้

นพ.ศิริโรจน์ : (คำถามต่อไป) ผู้หญิง 31 ปี บอกว่ารับประทานยากับสารเคมีมาตลอดชีวิตจนถึงปัจจุบัน กราบนมัสการถามว่าจะมีผลร้ายกับร่างกายกับไตอย่างไร และหลวงตาจะช่วยได้อย่างไรละ

หลวงตา : สารเคมีนี้หลวงตาเคยเจอวิศวกรแทนทาลัม ซึ่งเรียนวิศวะเคมีมาตลอดเวลาที่เรียนวิศวะทำงานโครงการยาง ก็ต้องใช้เคมีตลอด 19 ปี เขาไม่รู้ตัวเลยว่าเขาเป็นมะเร็งมารู้ตัวเมื่อมะเร็งมันกินปอดลามไปกระดูกแล้วคุณหมอ พอมารับถึงหลวงตานี้ เขาหาเว็บไซต์หลวงตาถามทำไมหนูจึงมาหาหลวงตาก็หนู ไปปรึกษามาจนหมดที่แล้วจุฬาก็ไปมาแล้วไปมาหมดแล้ว ให้กินยาวันละเม็ด เม็ดละพัน สองพัน สามพันบาทต่อวันกินเข้าไปเขาก็กระเด็นจิงๆ อย่างนี้ มันไม่อยู่เลยคุณหมอ พอสุดท้ายตอนเขามาหาหลวงตาเขา ร้องไห้มากเลย เขาทำใจอะไรไม่ได้เลย อายุประมาณ 40 นี่ก็เป็นวิศวกรน้องชาย สามีกี่วิศวกร พอสุดท้ายหลวงตาจูนหัวใจเขาได้ จูนหัวใจได้อย่างไร คือให้เขาได้รับความจริงว่าสิ่งที่กำลัง เกิดขึ้นกับเขาสิ่งที่เขาชนะได้คือหัวใจเท่านั้น ร่างกายต้องให้เขาเป็น ตามสภาพแล้ว เขาอยู่กับหลวงตาอาทิตย์หนึ่งจิตใจเขาเข้มแข็ง เขาเขียนจดหมายถึงสามี เขียนพินัยกรรมถึงลูกและก็โทรมาหาหลวงตาว่าหนูทำได้แล้วหลวงตา หนูไม่ห่วงอะไรแล้วหนูพร้อมที่จะไป ปัจจุบันนี้ต้องใช้พยาบาลแล้ว แม้แต่ไอ แม้แต่ทำอะไร คือหัวใจเขาอยู่ได้แล้วไงแล้วเขาก็ไปอย่างมีความสุข ซึ่งผิดตั้งแต่แรกที่มา ร้องไห้ลูกสาวยังเล็กสามีกี่ยังเพิ่ง 40 กว่าๆ กำลังก้าวหน้าในการทำงานแล้วทำไม ก็นี่คือเคมีมันมีผล เดี่ยวเชิญคุณหมอพูดเชิงวิทยาศาสตร์อีกทีหนึ่ง

นพ.พรเลิศ : คือยากับสารเคมีที่ยังปกติที่เราใช้กันส่วนใหญ่มันก็ต้องผ่านการศึกษา มาแล้ว เริ่มต้นในสัตว์ทดลอง ก็ถึงจะมาในคนปกติที่เป็นอาสาสมัครแล้วในคนป่วยนะ

ครับ ก็ในระดับหนึ่งก็ต้องผ่านขั้นตอนนี้แล้ว พบว่าไม่มีผลถึงจะมาให้ใช้กันนะครับ แต่ว่าในลักษณะหนึ่งก็คือ ในยาทุกอย่างมันคงมาปรับสมดุลในร่างกายเรา บางอย่างซึ่งบางครั้งในการศึกษา มันอาจจะทำในคนเป็นร้อยเป็นพันคน แต่พอใช้ในประชากรที่เป็นแสนเป็นล้านคน เราก็จะมีบางตัว ซึ่งพอใช้ไปจากการติดตามแล้ว เราก็พบว่ามันมีผลทำให้เกิดปัญหาบางอย่างได้ ก็ต้องถูกถอนจากตลาดก็มีนะครับ เพราะฉะนั้นจริงๆ แล้ว ก็คือ เราก็คงใช้ตามเท่าที่หลักฐานและความรู้ในเชิงวิทยาศาสตร์มาบอก แต่ว่าคงไม่สามารถรับประกันถึงว่าในระยะยาวในการที่ใช้และประสบการณ์ยาตัวอื่นจะมีผล

อย่างไรบ้างความแตกต่างมันไม่มี เพราะมันคงจะตอบไม่ได้ทั้งหมดนะครับ

หลวงตา: นี่ไงที่เรียกว่าตอนที่คนเมื่อก็ถามว่า หลวงตาจะมีวิธีรักษาอย่างไรที่จะต้องรับเคมีมาตลอด พอมาถึงหลวงตาแล้ว ขอให้ดูหน้าก่อนคนนั้นหน้าตา พอจะไปวัดไปวาได้จะได้ล้างพิษก่อน ใจล้างพิษด้วยสมุนไพร และค่อยดื่มยาค่อยๆล้างทีละอย่างคือสมุนไพรต้องใจเย็น อย่าใจร้อน เพราะมันค่อยซึมซับเข้าไปนะ

นพ.ศิริโรจน์: ครับ เดี่ยวขอคำถามต่อไปเลยนะครับ มีคนถามว่าตั้งเป้ายอดขายบริษัทถ้าไม่ได้ทำให้เครียดก็ต้องถูกย้าย และก็มีหนี้สินเยอะๆ ทำให้เครียดด้วยจะแก้อย่างไรถึงจะซ่อมตายแบบยิ้มได้ อันนี้พาดพิงเลยนะครับจะให้ผมราวาสดตอบก่อนไหมครับ หรือจะให้หลวงตาตอบก่อน ผมราวาสดตอบก่อนนะครับ คือการตั้งเป้าหมาย ผมอายุยังไม่เยอะนะ แต่ก็พยายามพูดตามประสบการณ์แล้วกันว่าจริงๆ แล้วเราตั้งเป้าผิดหรือถูกนะครับ ถ้าเราตั้งเป้ายอดขายนะครับ ยอดขายควบคุมไม่ได้ เพราะว่ายอดขายส่วนหนึ่งมาจากสภาวะเศรษฐกิจใช้ไหมครับ สมมุติว่ายุค IMF เราไปขายของมันก็ไม่ได้ แต่ถ้าเราตั้งเป้าหมายชีวิตไม่ถูก ตรงนั้นมันพอปรับได้นะครับ ที่นี้ถ้าเป้าหมายชีวิตมันไปผูกกับยอดขาย ผมว่ามันขึ้นลงตามแบบหุ้นมันก็ก่อให้เกิดความเครียด เราเอาความเครียดไปผูก ไปผูกยอดนั้นยอดนี้เป็นระดับน้ำที่ขึ้นๆลงๆเราก็ต้องแกว่งๆตามใช้ไหมครับที่นี้

เป็นไปได้ไหมที่เราตั้งเป้าชีวิตให้ถูก อย่างเช่นเรามีความพอขนาดไหน ขนาดนี้เราพอใจแล้ว อย่างหมอบไปคุยกับเพื่อนๆ บอกรายได้เดือนเดือนหนึ่งตั้ง 3 แสนบาทใช้ไหมครับ เราก็ตาโต มึงอยู่จังหวัดอะไรวะ ย้ายมาอยู่กรุงเทพดีไหม ผมอยู่สกลนครสบายดีแล้ว อากาศก็ดี รถก็ไม่ติดแล้วก็มีโอกาสได้ทำบุญทำกุศล ก็ผมก็ตั้งเป้าชีวิตอยู่บนพื้นฐานแห่งความพอเพียง เราดูตัวอย่างพระ พระท่านยังฉันทมือเดียว ทำไมเรากินตั้ง 3 มือ พระท่านไม่มีเมียเรายังมีเมีย ถูกไหมครับก็ยังอยู่ได้ใช้ไหมครับ เรายังดีกว่า พระในบางเรื่อง ใช้ไหมครับ พอเราตั้งเป้าหมายถูกปุ๊บปุ๊บเราก็จะลดความเครียดลงไป ความเครียดเกิดจากภาวะคือเราไม่ได้ในสิ่งที่เราคาดหวัง การแก้ปัญหาที่เราลดความหวังลงหรือเปลี่ยนเป้าหมายใช้ไหม หรือเราจะพยายามถีบตัวเองให้บรรลุเป้าหมายตรงนั้นก็เลือกเองครับ 2 ทางถ้าเลือกทางที่ 2 ไม่รู้จะได้ไหมครับ ฉะนั้นจะเป็นนักขายให้เก่งขึ้นมีเทคนิคการขายที่ดี เป็นการพัฒนาตัวเองหรือจะลดเป้าหมายลงอยู่ธรรมดาก็ดีแล้ว ยอดขายไม่ได้ก็ช่างมัน ออกก็ช่างจะเป็นไรไป ย้ายก็ย้ายเรามีเป้าหมายในชีวิตกินอยู่อย่างสบายเราพอใจ อันนี้ผมราวาสดตอบครับ แล้วก็ไม่ได้เครียดซุ่มยิ้มทุกวัน อะไรจะเกิดขึ้นก็ยิ้มไว้ก่อนครับ ถ้ายิ้มไม่ออกสุดท้ายหายใจลึกๆ แล้วก็ยิ้มครับ แล้วจะยิ้มออกเองถูกไหมครับ เป็นมะเร็งก็ยิ้มได้ ลูกถูกรถชนตายก็ยิ้มครับ ลูกถูกจับตัวไปเรียกค่าไถ่ยิ้มไว้ก่อนครับ ไม่ยิ้มแล้วจะทำอะไรครับ เครียดทำไมเครียดไปแล้วไม่ได้ประโยชน์อะไร เครียดแล้วก็เหมือนเดิมเพราะฉะนั้นยอดขายตกก็ยิ้มไว้ ซ่อมยิ้มนานๆ พอจะตายก็ยิ้มได้ อันนี้ผมราวาสดตอบเสร็จแล้วครับ เดี่ยวขอนิมนต์ท่านหลวงตา เดี่ยวผมราวาสดคนที่ 2 (หมายถึงคุณหมอพรเลิศ) จะขอตอบนะครับ

นพ.พรเลิศ: ที่เคยถูกดมยา เพื่อนที่เขาดมยาให้เขาบอกดมยาหลับไปนี่ ทำไมดูเหมือนยิ้มอยู่ก็แปลกดี อันหนึ่งก็คือว่าก็คือว่าจริงแล้วหลายอย่างก็ได้ศึกษากับอาจารย์หลายๆ ท่านครับ จริงๆ แล้วเราจะต้องใช้เหมือนกับวิธีคิดนะ ครับ อย่างเช่นถ้าเกิดว่า

สมมุติวันนี้ถ้าเกิดเป็นอะไรขึ้นมา จะมีใครที่จะต้องเดือดร้อนเพราะเรา ชีวิตของเรา ครอบครัวจะเป็นอะไรต่างๆ อย่างเช่นถ้าจะสร้างหนี้ ก็คงจะต้องสร้างหนี้ในภาวะที่ถ้ามีเราจะทำได้อย่างไร ถ้าเกิดไม่มีเราจะอยู่ได้ไหมจะมีการจัดการอย่างไรบ้างนะครับ อย่างคุณพ่อผมเป็นกำพร้าตั้งแต่อายุ 7 ขวบแต่คุณพ่อก็ยังอยู่ได้ สามารถเลี้ยงลูกได้อย่างดี เพราะอะไรซึ่งมันไม่ใช่เรื่องเงินอย่างเดียวแล้วครับ มันเป็นเรื่องของการเป็นอยู่ในครอบครัวเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของท่านเอง ซึ่งถ้าไม่มีคนส่งเสริมตลอดนั้นจริงๆ มันเป็นเรื่องของการปฏิบัติตัวของตนเองครับ ที่เราทำดีกับตัวเองทำดีกับคนอื่นอยู่กันตลอดเป็นอย่างไร แล้วก็อีกอันหนึ่งเรื่องของความกลัว ที่จะต้องสูญเสียจริงๆ มันเป็นหลักอย่างทางแพทย์ทางพยาบาลมันเป็นเรื่องที่เราเผชิญกับความสูญเสีย และพูดเรื่องความตายมันคือความสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ที่สุด แต่จริงๆ แล้วทุกวันเรามีความกลัว อย่างเช่นสูญเสียโอกาสหรือว่าของหายหรือว่าอะไรต่างๆ หรือการถูกเปลี่ยนแปลงที่ทำงาน การเกษียณต่างๆ ถ้าพูดถึงการซ่อมคนเราจะใช้กลไกตอบสนองกับสิ่งเหล่านี้คล้ายๆ กันนะครับ เพียงแต่จะหนักหรือเบาเท่านั้นเอง ถ้าเกิดจะซ่อมต้องซ่อมจากอันที่เบาๆ ก่อนนะครับ ของที่หายก่อน แล้วต้องไปของแพงนะครับ รถยนต์ถูกขี้อะไรอย่างนี้ ก็ค่อยๆ ขึ้นไปถ้าเราทำได้นี้ได้ ถ้าขึ้นระยะที่มากขึ้นก็พอเชื่อมั่นได้ว่าเรามีสิทธิ์ที่จะยิ้มได้ครับ

หลวงตา : ที่ขอยอดขายยอดไม่ขาย คือการที่คุณหมอพุดมันก็ถูกในระดับหนึ่ง ถ้าให้ดีที่สุดขอให้ผู้ที่ถามว่ายอดขายที่เข้าเป้าหมายหรือไม่ถูกเป้าหมาย ทำสมาธิซะก่อน สวดมนต์ไหว้พระให้ใจเย็นๆ สงบสมาธิหาความจริงของชีวิตว่าคุณเกิดมาเพื่ออะไร เพื่อมาคล่าเป้าหมายหรือมาเป็นข้ารับใช้หรือ แล้วคุณก็ค่อยไปที่ละข้อๆ นะเราไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงจิตใจคุณได้หรอก เพราะเราไม่รู้พื้นฐานคุณเลยว่าคุณเป็นอย่างไรมาอย่างไร เพราะว่าจิตใจเป็นของละเอียดอ่อนไฉนแต่ว่าเป็นวิธีการว่า ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุติหลุดพ้นค่อยๆ ดำเนินๆ ไปตามวิสุทธิ วิถีธรรม วิถีของผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ แล้วคุณจะได้

ค่อยๆ แก้ปัญหาของคุณได้ด้วยตัวเองนะ หลวงตาจะไปแก้แทนคุณไม่ได้คุณก็จะบอกหลวงตาว่าหลวงตาไม่ใช่รักษาย คุณก็จะย้อนถามแล้วว่าคำถามที่เกิดจากตัวคุณเอง แล้วคุณจะเข้าใจความสมดุลย์ของชีวิตแล้ววิญญาณของคุณอยู่ตรงไหน ตรงนั้นคือคำตอบของคุณนะ เข้าใจนะ

นพ.ศิริโรจน์ : ครับมีแฟนเขียนจดหมายมาเยอะเลยครับหลวงตาก็คงจะตอบอีกสัก 2 - 3 คำถามที่เหลือหลวงตาต้องตอบในเว็บไซค์นะครับ คำถามหนึ่งถ้าอยากไปศึกษาดูงานที่วัดหรือร่วมทำกิจกรรมจะต้องเตรียมตัวอย่างไรครับมีที่นอนไหม ต้องเตรียมตัวอะไรบ้างจ๊ะอะไรไปบ้างครับ

หลวงตา : คนเป็นมะเร็งไม่ต้องเตรียมเลย หมา หลวงตายังเลี้ยงได้เลย คน ทำไมจะเลี้ยงไม่ได้

นพ.ศิริโรจน์ : แปลว่าไปตัวเปล่าครับ ต้องสวมเสื้อผ่านะครับ คือที่פקเขามีนะครับ มีเรือนพักมีข้าวกินนะครับมีห้องน้ำมีนอนนะครับ อีก 2 คำถามแล้วกันนะครับหลวงตามีการบริหารจัดการอย่างไร เพราะว่าหลวงตารักษาผู้ป่วยเพียงผู้เดียวหรือไม่ มีหน่วยงานใดมาช่วยหรือเปล่าครับ

หลวงตา : ตอนนี้มีคุณหมอมามาช่วยใจ คุณหมอ พยาบาล อาสาแพทย์อาสาเภสัชกร นักเทคนิคการแพทย์สาธารณสุข ตอนนี้กระทรวงสาธารณสุขกำลังเข้ามาทางกองแพทย์ทางเลือกและพัฒนาแพทย์แผนไทยเริ่มเข้ามาเอาตรงนี้เป็นโมเดลของทุกๆ ศูนย์ ในการใช้สมาธิบำบัด และไม่ต้องห่วงเรื่องการบริหารจัดการหรอกเพราะว่ามะเร็งหลวงตายังบริหารจัดการมันได้ เรื่องอื่นมันเรื่องเล็ก

นพ.ศิริโรจน์ : ครับ ถาถามนายแพทย์พรเลิศนะครับ มีผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งนะครับ แล้วญาติกับหมอช่วยปิดคนไข้ไว้นะครับไม่ให้รู้ รู้แล้วเดี๋ยวจะทรุด เขาถามว่าหมอทำถูกหรือเปล่านะครับ หรือถ้าทำให้ดีกว่านี้ทำอย่างไร ให้คุณหมอพรเลิศตอบนะครับ

นพ.พรเลิศ : คือตรงนี้เราใช้อย่างประสบการณ์ที่เราแล้ว เคยมีคนกระโดดตึกตาย หรือว่าอะไรต่างๆ เพราะว่ารู้ว่าเป็นมะเร็งแล้วชีวิตมันอยู่ไม่ได้ แต่ว่าเท่าที่พบส่วนใหญ่ ทุกคนจะมีการตอบสนองเวลาบอกว่าเป็นมะเร็งนะครับ ถ้าใครบอกเป็นมะเร็งแล้วเฉยๆ นะครับ จริงๆ แล้วไม่ปกตินะครับ แต่มันเหมือนเราทิ้งหินลงน้ำ มันต้องกระเพื่อมครับ แต่มันกระเพื่อมจะแรงหรือเบาขึ้นอยู่กับคน คนบางคนจะตอบสนองอย่างรุนแรงคนบางคนอาจจะโกรธ คนบางคนอาจจะเศร้าคนบางคนอาจปฏิเสธ แต่การกระเพื่อมมันจะค่อยๆ เบาลงๆ เรื่อยๆ ผู้ระยจะการปรับตัวได้นะครับจริงๆ แล้วถ้าเราบอก ตอนอีกวันหนึ่งตายนะครับ มันกระเพื่อมอย่างเดียวนะครับไม่เคยถึงเลยครั้นตายเลย อย่างนี้อันตราย มันไม่ดีครับเราควรจะบอกตอนที่เขากำลังปรับตัวได้ ยังพอมีเวลาอย่างนี้ยังมีประโยชน์มาก เขาจะได้เข้าสู่กระบวนการพัฒนาจิต ซึ่งอันหนึ่งที่เรพบคือว่าพวกเราทุกคนในวัยกำลังเสื่อมกายเสื่อมทุกคน คนเรากำลังเสื่อมเสื่อมไวกว่าทุกคน สิ่งที่เราคุมได้คือว่าเราต้องพัฒนาจิตให้มากุมกายแทนใช้ตัวนี้มาช่วย ในบทบาทแพทย์คนป่วยปวดมาทำอะไรไม่ได้ เราช่วยเรื่องกายให้ถึงเพื่อให้เขามีโอกาสในการที่จะพัฒนาจิตใจมันให้เข้มแข็งขึ้น และในระยะสุดท้ายคนจำนวนหนึ่งเราจะเห็นว่าใครจะมีทุนดีจะจากไปอย่างสงบนะครับ ในทุกอย่างทุกศาสตร์ไม่ว่าเป็นการแพทย์ทางเลือกมันไม่ใช่เป็นเป้าหมายในตัวมันเอง ไม่ใช่ว่าใช้ยาอย่างนี้ใช้สมุนไพรมันจะให้คำตอบที่ดีที่สุดเพราะว่าใช้ระดับหนึ่งปุ๊บ มันจะมีผู้ป่วยใหม่เกิดขึ้นมาเรื่อยๆ จนถึงตาย มันจะมีทุกตัวอย่าง เกิดขึ้นเรื่อยๆ เราได้ใช้โอกาสนี้ให้แล้วเขาพัฒนาตัวเองให้จิตคุมกายได้และจะเป็นคำตอบที่เขาจากไปได้

หลวงตา : ถูกต้องคุณหมอพูดถูก ใช้จิตคุมกาย กายและจิตเป็นสิ่งพึ่งพาอาศัยกัน แต่คือหัวใจคือจิต จิตตัวนี้คือเป็นตัวปรับความสมดุลของกายได้แต่เราต้องให้ใจเราสมดุลก่อน พอใจเราสมดุล คือไม่เครียดไม่ทุกข์และค่อยๆ ไปปรับความสมดุลของกายมันจะสัมพันธ์กัน

นพ.ศิริโรจน์ : ตอนนี้มีคำถามแทรกนะครับ ว่าคนปกติกินยานี้ได้ไหม ผมตอบนะครับ ผมกินมาแล้ว 5 หม้อ ถามว่าลำบากไหมก็ลำบากพอสมควรนะครับ เพราะคนธรรมดาไม่ได้ป่วยนะครับแต่ว่าอยากจะลองกินดู ก็กินไปมีผลข้างเคียงมีผลข้างเคียงนิดหน่อยนะครับทำให้เราถ่ายดีครับ คือถ่ายสบายเลยครับคือมันเป็นตัวดูดซับอาหารเป็นพิษและกล้างพิษ ผมรู้สึกลักษณะนั้นนะครับ ก็กินได้นะครับ ก่อนกินต้องตั้งจิตอธิฐาน ตั้งสมาธิ แต่กินทานเท่าไร คือผมตอบไม่ได้นะครับเราไม่รู้เราป่วยอะไร เราลองกินเฉยๆ นะครับในคนปกติ ถ้าคนป่วยหลวงตาก็ตอบแล้วว่าเป็นมะเร็ง ก็แล้วแต่ะเร็งหนักเบาแค่ไหนบางคนอาจจะกิน 7 หม้อก็มี 10-20 หม้อก็มี ก็แล้วแต่ตอนนั้นก็ให้หลวงตาวินิจฉัยและติดตามด้วยกัน คำถามสุดท้ายและเป็นคำตอบสุดท้ายก่อนที่หลวงตาจะสรุปทั้งหมดนะครับ มีคำถามที่เกี่ยวข้องทางจิตมีขั้นตอนอย่างไรบ้าง แนวทางรักษาลำดับอย่างไรนะครับ วันนี้ถามมากว้างๆ นะครับ ตอบกว้างๆ

หลวงตา : คุณก็ต้องมาก่อนคุณถึงจะรู้ คุณไม่ทำตอบอย่างไร คุณก็ไม่รู้เหมือนคุณไม่กินข้าว คุณก็ถามกับข้าวแกงเจียวหวาน เมื่อเช้าอร่อยหรือเปล่านั้นยังไม่ทันกินแกง

เจียวหวานเลย คุณต้องกินซะก่อน คุณจะรู้ว่ามันเผ็ดเปรี้ยวเค็ม หวาน มัน อย่งไรนะ
นพ.ศิริโรจน์ : ครับก็ถ้ายังไม่พอใจ ฝากคำถามในเว็บไซต์ให้หลวงตาตอบอีกทีได้ ถึงเวลาแล้วครับว่าหลวงตาต้องสรุปลงใน 12.30 น. นะครับ

หลวงตา : ฤกษ์ไช้ใหม่ ฤกษ์งามยามดี ถ้าสิ่งที่พวกเราทุกคนมาพูดในวันนี้ ทั้ง 3 ท่านคือหลวงตา คุณหมอ แล้วที่พี่น้องชลประทานคือ คุณชัชวาล คุณชัชวันรินทร์ ทีมงาน คุณตั้ม ทีมเว็บไซต์ก็ตามหรือพี่น้องทุกคนมันเป็นประโยชน์ หลวงตาขออุทิศส่วนกุศลให้กับพระบรมครูแพทย์คือ พ่อหมอชีวโกมารภักดิ์ สมเด็จพระบิดาที่เป็นพระบิดาทางการแพทย์ขอให้ท่านได้รับอานิสงค์ ที่ลูกหลานได้ทำในครั้งนี ขอให้ทุกสิ่งทุกอย่างมีสัมฤทธิ์ผลทั้งภายในจิตใจและที่เกิดผลผลิตทั้งร่างกายและทุกสิ่งทุกอย่างแก่พวกเรา

ทุกคน และแก่วงการแพทย์ทุกๆ แพทย์ทุกๆ สาขาแล้วแก่พี่น้องชาวชลประทาน ให้มีความสุขสวัสดิ์เกิด เป็นศรี เกิดเป็นศักดิ์ เกิดเป็นมงคล ทั้งทางโลกทางธรรม สมความมุ่งมาดปรารถนา ถ้าหากว่าผู้ใดก็ตามที่ป่วย ก็ปรึกษาหลวงตาได้ ปรึกษาคุณหมอทั้งสองคนได้ตลอดเวลา คุณหมอก็เปิดกว้างในใจที่กว้างขวางอยู่แล้วไม่รังเกียจว่า คุณมาจากไหนก็แล้วแต่ ขอให้เหมือนเราเป็นเพื่อนกัน เพื่อนที่อยู่ในโลกร่วมกัน ที่จะต้องช่วยกันสร้างสรรค์สิ่งที่ดีๆ งามๆ ให้เกิด เป็นความสงบร่มเย็นของประเทศชาติของพระพุทธศาสนาด้วย และสุดท้ายนี้ก็ขอความสุขความสวัสดิ์จงมีแก่ท่านทั้งหลายทุกประการเทอญ.

คุณชัชวาล : สาธุๆ ขอให้พวกเราดบมือให้กับวิทยากรทั้ง 2 ท่านนะครับขอเรียนเชิญท่านประธานมอบของที่ระลึกเล็กน้อยจากพวกเราชาวชลประทาน

หลวงตา : ขอเชิญรับพระนะ ตั้งใจแผ่กุศลด้วย ตั้งใจเป็นสมาธิตรงนี้ๆ ให้นึกถึงปัจจุบันสำคัญที่สุด อนาคตพรุ่งนี้อาจไม่มีสำหรับเราก็ได้ แค่มหาใจเข้า หายใจออก ปัจจุบันก็พอใจแล้ว.
